

**T. C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**TÜRKİYE'DEKİ ORKESTRALARIN BULUNDUKLARI
BÖLGELERE KÜLTÜREL, SANATSAL VE EĞİTSEL
KATKILARININ İNCELENMESİ**

DİĞDEM GÜVENÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ARALIK, 2023
MUĞLA**

**T. C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANAT EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**TÜRKİYE’DEKİ ORKESTRALARIN BULUNDUKLARI
BÖLGELERE KÜLTÜREL, SANATSAL VE EĞİTSEL
KATKILARININ İNCELENMESİ**

**DİĞDEM GÜVENÇ
ORCID NO: 0000-0002-2663-7056**

**TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. RIZA AKYÜREK**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ARALIK, 2023
MUĞLA**

JÜRİ ONAY SAYFASI

Diğdem Güvenç tarafından hazırlanan “Türkiye’deki Orkestraların Bulundukları Bölgelere Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Katkılarının İncelenmesi” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Yakup Alper VARİŞ
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Jüri Başkanı

Doç. Dr. Rıza AKYÜREK
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Tez Danışmanı

Doç. Dr. İsmail SINIR
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Üye

Tez savunma tarihi: 21.12.2023

Bu tez Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirmektedir.

Prof. Dr. Şevki KÖMÜR
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYANI

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanan “TÜRKİYE’DEKİ ORKESTRALARIN BULUNDUKLARI BÖLGELERE KÜLTÜREL, SANATSAL VE EĞİTSEL KATKILARININ İNCELENMESİ” başlıklı Yüksek Lisans Tez çalışmasında;

- Tez içinde sunulan veriler, bilgiler ve dokümanların akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde edildiğini,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçların bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunulduğunu,
- Tez çalışmasında yararlanılan eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterildiğini,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapılmadığını,
- Bu tezde sunulan çalışmanın özgün olduğunu

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 21.12.2023

Diğdem GÜVENÇ

Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki hükümlere tabidir.

ÖZET

TÜRKİYE’DEKİ ORKESTRALARIN BULUNDUKLARI BÖLGELERE KÜLTÜREL, SANATSAL VE EĞİTSEL KATKILARININ İNCELENMESİ

DİĞDEM GÜVENÇ

Yüksek Lisans Tezi, Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Rıza Akyürek

Aralık 2023, 101 sayfa

Bir kültürün müziği; o kültürün sosyal ve ekonomik durumunu, teknolojiye erişimini, iklimini ve inanılan dini kültürünü tüm yönleriyle yansıtır. Çeşitli çalgı sanatçısı gruplarından oluşan, her grubun eserdeki müzikal ifadeye katkıda bulunduğu dengeli ses bileşimlerini örgütleyen geniş çalgı topluluğu olan orkestra, kültürel, sanatsal ve eğitsel yönleri bünyesinde barındırmaktadır (Say, 2019). Bu araştırma, Türkiye’deki orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarına ilişkin orkestra üyelerinin ve orkestra şeflerinin görüşlerinin incelenmesi amaçlı yapılmıştır. Türkiye’deki orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarının belirlenmesi, orkestraların planlama, repertuvar seçimleri, görev ve sorumluluklarına ilişkin orkestra şeflerinin ve üyelerinin görüş, düşünce ve önerilerinin belirlenebilmesi amacıyla önem arz etmektedir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu yoluyla çalışma grubunda yer alan sekiz orkestranın üyeleri ve şefleriyle görüşmeler gerçekleştirilmiş, elde edilen veriler işlenerek araştırma kapsamında sunulmuştur. Nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması modelinin kullanıldığı araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış, orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarına ilişkin orkestra şeflerinin ve üyelerinin görüşleri toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye’nin farklı bölgelerinden Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı sekiz orkestra, 8 orkestra şefi ve 152 orkestra üyesi olmak üzere toplam 160 kişi oluşturmaktadır. Araştırmada ayrıca orkestraların 2018-2023 yılları arasında gerçekleştirdikleri kültürel, sanatsal ve eğitsel konserler incelenmiş, orkestraların

bulundukları bölge ve çevresine olan katkıları araştırma kapsamında tablolar şeklinde analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda orkestraların kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarına ilişkin sonuçlar ve bu sonuçlara paralel öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: orkestra, devlet senfoni orkestrası, belediye orkestrası, kültürel katkılar, sanatsal katkılar, eğitsel katkılar

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE CULTURAL, ARTISTIC AND EDUCATIONAL CONTRIBUTIONS OF THE ORCHESTRAS IN TURKEY TO THEIR REGIONS

DIĞDEM GÜVENÇ

Master Thesis, Department of Music Education

Supervisor: Assoc. Dr. Rıza Akyürek

December 2023, 101 pages

The music of a culture reflects the social and economic status, access to technology, climate, and the believed culture of religion in all aspects. The orchestra, a large ensemble of various groups of instrumentalists, organizing balanced-sound compositions in which each group contributes to the musical expression in the work, holds cultural, artistic, and educational aspects (Say, 2019). This research was conducted to examine the opinions of orchestra members and conductors regarding the cultural, artistic, and educational contributions of the orchestras in Turkey to its regions. It is important to determine the cultural, artistic, and educational contributions of orchestras in Turkey to the regions where they are located to determine the opinions, thoughts, and suggestions of conductors and members regarding the planning, repertoire selection, duties, and responsibilities of orchestras. Interviews have been made by semi-structured interview form with a study group of eight orchestras which involves their members and conductors, the obtained data was processed and presented within the scope of the research. In this study, the case study model, which is one of the qualitative research methods, was preferred. A semi-structured interview form was used as a data collector, and the opinions of the orchestra's directors and members were collected regarding the cultural, artistic, and educational contributions of orchestras to the regions where they are located. In total, 160 people, including 8 directors and 152 orchestra members from eight orchestras affiliated with the Ministry of Culture and Metropolitan Municipalities in different regions of Turkey, were interviewed. In the research, the cultural, artistic, and educational concerts of the orchestras between

2018-2023 were examined, and the contributions of the orchestras to the region and its precincts were analyzed in the form of tables within the scope of the research. In line with the data obtained from the research, results regarding the cultural, artistic, and educational contributions of orchestras and suggestions which are parallel with these results, were presented.

Keywords: orchestra, symphony orchestra, municipality orchestra, cultural contributions, art contributions, educational contributions

ÖNSÖZ

Araştırmam süresince kaydettiğim ilerlemeleri yakından takip ederek desteğini her zaman yanımda hissettiğim, değerli görüşleri ile araştırmama yön veren hem kişisel hem de akademik gelişimimde bana rol model olan, değerli vaktini hiçbir sınırlama gözetmeksizin benim için ayıran, çalışmam süresince göstermiş olduğu sabrı, bilgi birikimi için tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Rıza AKYÜREK'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca hayatım boyunca her zaman beni destekleyen, maddi ve manevi desteğini bir an olsun esirgemeyen, müziği çocukluğumdan bu yana sevdiren, yönlendiren kendisi de müzisyen canım babam Cengiz Güvenç'e, en zor anlarımda hep yanı başımda olan, sevgisini ve şefkatini hissettiğim canım annem Gülay Güvenç'e ve bu zorlu süreçte beni sürekli motive eden, her zaman büyük destekçim olan canım kardeşim Birsu Güvenç'e, sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak veri toplama sürecimde bana destek olan canım arkadaşlarım Beyhan Öğütçü'ye, Yüksek lisans eğitimim boyunca manevi desteklerinden dolayı Mehmet Fatih Can'a ve bu süreçte sorularımı cevapsız bırakmayan Tolga Uğurveren'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
ETİK BEYANI.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
ÖN SÖZ.....	ix
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar DİZİNİ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
EKLER DİZİNİ.....	xii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	7
1.2. Problem Cümlesi	8
1.3. Araştırmanın Amacı.....	8
1.4. Araştırmanın Önemi	9
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	9
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	9
1.7. Tanımlar	10

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Müziğin Doğuşu ve Gelişim Süreci.....	12
2.2. Orkestraların Türleri	15
2.2.1. Oda Müziği Orkestraları	15
2.2.2. Senfoni Orkestraları.....	16
2.3. Kültür ve Sanat Açısından Müzik ve Orkestralar	16
2.4. Eğitim Açısından Müzik ve Orkestralar	17
2.5. Senfoni Orkestrası Kavramı	19
2.6. Dünya’da Senfoni Orkestraları.....	19
2.7. İlgili Yurt İçi Araştırmalar	21
2.8. İlgili Yurt Dışı Araştırmalar	26

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli (Deseni).....	29
3.2. Çalışma Grubu.....	29
3.3. Veri Toplama Araçları	32
3.4. Verilerin Toplanması	33
3.5. Verilerin Analizi.....	33

BULGULAR

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	35
4.1.1. Yerel Yönetimlere Bağlı Orkestralar	35
4.1.2. Vakıf Orkestraları	37

4.1.3. Devlet Senfoni Orkestraları.....	37
4.1.4. Türkiye’deki Orkestraların Bölgesel Dağılımlarına İlişkin Orkestra Üyelerinin Görüşleri.....	45
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	47
4.2.1. Orkestraların Kuruluş Amaçları, Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Orkestra Şeflerinin Görüşleri	47
4.2.2. Orkestraların Görev ve Sorumluluklarının Orkestralar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Orkestra Şeflerinin Görüşleri	49
4.2.3. Orkestraların Kuruluş Amaçları, Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Orkestra Üyelerinin Görüşleri.....	50
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	51
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	57
4.4.1. Orkestra Şeflerinin Konser Süreçlerinde Karşılaştıkları Sorunlara ilişkin Bulgular ve Yorumlar	57
4.4.2. Orkestra Üyelerinin Konser Süreçlerinde Karşılaştıkları Sorunlara ilişkin Bulgular ve Yorumlar	59
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	60
4.5.1. Türkiye’deki Orkestraların Bulundukları Bölgelere Kültürel ve Sanatsal Katkılarına Dair Orkestra Şeflerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	60
4.5.2. Türkiye’deki Orkestraların Bulundukları Bölgelere Eğitsel katkılarına Dair Orkestra Şeflerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	62
4.5.3. Orkestraların Bulundukları Bölgelerde Gerçekleştirdikleri Konser ve Etkinliklerin Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Dağılımlarına Dair Orkestra Şeflerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	63
4.5.4. Orkestraların Bulundukları Bölgelere Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Yönden Katkılarının Yeterliliğine Dair Orkestra Şeflerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	65
4.5.5. Orkestraların Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel boyutta misyonuna dair Orkestra Şeflerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	66
4.5.6. Orkestraların Bulundukları Bölgelere Kültürel ve Sanatsal Katkılarının	

<i>Yeterliliğine Dair Orkestra Üyelerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar</i>	66
<i>4.5.7. Orkestraların Bulundukları Bölgelere Eğitsel Katkılarının Yeterliliğine Dair Orkestra Üyelerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar</i>	67
<i>4.5.8. Orkestraların Kültürel Sanatsal ve Eğitsel Bağlamda Sorumluluklarına Dair Orkestra Üyelerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar</i>	68
<i>4.5.9. Orkestra Üyelerinin Görev Aldıkları Orkestralarının Bulundukları Bölgelere Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Katkılarına Dair Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar</i>	69

BÖLÜM V

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1	Sonuç ve Tartışma	71
5.1.1.	Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	71
5.1.2.	İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	72
5.1.3.	Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	73
5.1.4.	Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	73
5.1.5.	Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	74
5.2.	Öneriler	77
	KAYNAKÇA	79
	EKLER	87

TABLolar DİZİNİ

Sayfa

Tablo 1. Görüşme Gerçekleştirilen Orkestra Şeflerinin Cinsiyete göre Dağılımı	31
Tablo 2. Görüşme Gerçekleştirilen Orkestra Üyelerinin Cinsiyete göre Dağılımları	31
Tablo 3. Görüşme Gerçekleştirilen Orkestra Şeflerinin Mesleki Hizmet Yıllarına göre Dağılımları.....	31
Tablo 4. Görüşme Gerçekleştirilen Orkestra Üyelerinin Mesleki Hizmet Yıllarına göre Dağılımları.....	31
Tablo 5. Görüşme Gerçekleştirilen Orkestra Şeflerinin Eğitim Durumlarına göre Dağılımları.....	31
Tablo 6. Görüşme Gerçekleştirilen Orkestra Üyelerinin Eğitim Durumlarına göre Dağılımları.....	32
Tablo 7. Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların Bölgesel Dağılımları.....	45
Tablo 8. Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların Bölgesel Dağılımlarına İlişkin Orkestra Üyelerinin Görüşleri.....	46
Tablo 9. Orkestraların Kuruluş Amaçları, Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Orkestra Üyelerinin Görüşlerinin Dağılımı	51
Tablo 10. Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların 2018-2019 Yılları Arasında Gerçekleştirdikleri Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Konserler	52
Tablo 11. Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların 2019-2020 Yılları Arasında Gerçekleştirdikleri Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Konserler	53
Tablo 12. Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların 2020-2021 Yılları Arasında Gerçekleştirdikleri Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Konserler	54
Tablo 13. Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların 2021-2022 Yılları Arasında Gerçekleştirdikleri Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Konserler	55
Tablo 14. Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların 2022-2023 Yılları Arasında Gerçekleştirdikleri Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Konserler	55

Tablo 15. <i>Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların 2018-2023 Yılları Arasında Gerçekleştirdikleri Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Konserler</i>	56
Tablo 16. <i>Orkestraların Konser hazırlık, Prova ve Konser Süreçlerine İlişkin Orkestra Üyelerinin Görüşlerinin Dağılımı</i>	59
Tablo 17. <i>Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Katkılarına İlişkin Orkestra Şeflerinin Görüşleri</i>	65
Tablo 18. <i>Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Katkılarına İlişkin Orkestra Şeflerinin Görüşleri</i>	66
Tablo 19. <i>Orkestraların Bulundukları Bölgelere Kültürel ve Sanatsal Katkılarının Yeterliliğine Dair Orkestra Üyelerinin Görüşlerinin Dağılımı</i>	67
Tablo 20. <i>Orkestraların Bulundukları Bölgelere Eğitsel Katkılarının Yeterliliğine Dair Orkestra Üyelerinin Görüşlerinin Dağılımı</i>	68
Tablo 21. <i>Orkestraların Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Bağlamda Sorumluluklarına İlişkin Orkestra Üyelerinin Görüşlerinin Dağılımı</i>	68
Tablo 22. <i>Orkestraların Gerçekleştirdiği Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Konserlerin Bulundukları Bölgelere Katkılarına İlişkin Orkestra Üyelerinin Görüşleri</i>	69

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 1. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası	38
Şekil 2. İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası	39
Şekil 3. İzmir Devlet Senfoni Orkestrası	40
Şekil 4. Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası	41
Şekil 5. Antalya Devlet Senfoni Orkestrası.....	42
Şekil 6. Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası	43
Şekil 7. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası	44
Şekil 8. Muğla Büyükşehir Belediyesi Orkestrası	45

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar	Açıklamalar
ADSO	Antalya Devlet Senfoni Orkestrası
BBDSO	Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası
CSO	Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası
ÇDSO	Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası
EBBS	Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası
İDSO	İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası
İZDSO	İzmir Devlet Senfoni Orkestrası
MBBO	Muğla Büyükşehir Belediyesi Orkestrası
VD.	Ve Diğerleri
YY.	Yüzyıl

EKLER DİZİNİ

	Sayfa
Ek 1. <i>Etik Kurul İzni</i>	88
Ek 2. <i>Orkestra Şefleri Görüşme Formu</i>	89
Ek 3. <i>Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası İzin Yazısı</i>	94
Ek 4. <i>Adana Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası İzin Yazısı</i>	95
Ek 5. <i>İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası İzin Yazısı</i>	96
Ek 6. <i>Antalya Devlet Senfoni Orkestrası İzin Yazısı</i>	97
Ek 7. <i>Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası İzin Yazısı</i>	98
Ek 8. <i>İzmir Devlet Senfoni Orkestrası İzin Yazısı</i>	99
Ek 9. <i>Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası</i>	100
Ek 10. <i>Muğla Büyükşehir Belediyesi Orkestrası</i>	101

BÖLÜM I

GİRİŞ

İnsanlar doğumlarından ölümlerine kadar öğrenme sürecindedirler. Bireyler Doğduğunda aileyle başlayan bu eğitim, istek ve yetenekleri doğrultusunda şekillenmeye başlar. İnsan kültürel bir varlıktır. Kültürün en önemli tamamlayıcılarından biri de müzik kültürüdür. Müziğin ifade ettiği duygu ve fikirler, müziğin yapıldığı ve sunulduğu durumlar, müzisyenlere ve bestecilere yönelik tutumların tümü bölgeler ve dönemler arasında farklılık gösterebilir. Bu doğrultuda geçmişten günümüze kadar geçen süreçte pek çok araştırmalar yapılmış ve bilimin öncülüğünde insanlık aydınlatmış ve aydınlatılmaya devam edilmektedir.

Orkestra, Avrupa uygarlığının en büyük kültürel başarılarından biridir. Aynı zamanda Avrupa'nın en önemli kültürel ihracatlarından biridir. 17. yüzyılda Orta Avrupa saraylarında nispeten küçük müzisyen koleksiyonları olarak başlayan girişim, yalnızca boyut olarak büyümekle kalmadı, aynı zamanda geniş bir coğrafi yayılma elde etti. Orkestradan gerçekten dünya çapında bir fenomen olarak bahsetmek artık mantıklı ve bu tür bir küreselleşme, büyük ölçüde iki önemli faktörün sonucu olarak açıklanabilir. Birincisi, 19. yüzyıl ve 20. yüzyılın başlarında, çeşitli Avrupa ülkelerinden gelen göçmen toplulukların başka yerlere yerleştiği Avrupa'ya sürgün, kaçınılmaz olarak Avrupa kültürünün birçok yönünün nakledilmesiyle sonuçlandı; Batı sanat müziği ve onun en önemli topluluğu olan senfoni orkestrası, bu sürecin değişmez bir parçasıydı. İkincisi, genel olarak Batı kültürü ve özel olarak müziği, daha sonra kayıt endüstrisinin büyümesi ve az sayıda Batılı plak şirketinin küresel hakimiyetinin yardımıyla daha yaygın bir şekilde Batı sanat müziği bir dereceye kadar popülerlik kazandı. Batı tarzı müzik eğitimi kurumlarının (örneğin konservatuarlar ve sınav kurulları) yanı sıra senfoni orkestrası, yerel kültürel ve politik özelemlerle ilgili oldukça

karmaşık ve değişken nedenlerle kabul edilebilir ve hatta arzu edilen bir organizasyon olarak görülmeye başlandı (Cottrell, 2003, s.1).

Bu genişleme ve popülerite döneminden sonra, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana birçok orkestra, faaliyet gösterdikleri sosyal ortamı oldukça zorlayıcı buldular ve finansal olarak ayakta kalmak ve seyircileri elde tutmak için mücadele ettiler. Bu nedenle, bu orkestraların görünümü sorunsuz değildir.

Günümüzde büyük çalgı grupları tarafından performans gerçekleştiren bir topluluk olarak tanımlanan orkestra, ilk defa 1670'li yıllarda Fransa ve İtalya'da oynanan tiyatro oyunlarındaki çalgı çalan topluluk için kullanılan bir kavram olarak bilinmektedir (Şen, 2021, s.26).

Orkestra, çok sayıda çalgı için yazılmış müzik eserlerini seslendirmek üzere bir orkestra şefi yönetiminde bir araya gelen ve çeşitli çalgıları çalan müzisyenlerden oluşan topluluktur. Türkçeye, İtalyancadaki “orchestro” sözcüğünden geçtiği bilinmektedir. Sözcüğün kökeni Antik Yunan dönemine dayanmaktadır. Kökeni itibarıyla orkestra dans etmek, seyirciler ile sahneyi ayıran çember biçimindeki koro yeri ve oyun sahneleme alanı anlamında kullanılmıştır. Orkestra sözcüğü 17. yüzyılın başlarında İtalya'da opera şarkıcılarına eşlik eden müzisyenler için de kullanılmıştır. Çalgıların ilk ortaya çıktığı dönemlerden itibaren insanlar, onları çeşitli gruplar halinde bir araya getirmiştir. Bu çalgı topluluklarının modern orkestraya dönüşümü 21. yüzyılın başlarından, yaklaşık olarak 400 yıl öncesine dayanmaktadır (Gül, 2015, s.4).

Günümüzde ise birçok tanımın değişime uğraması gibi orkestra kelimesi de çağın koşullarına göre değişim göstermiştir. Çoksesli ya da tek sesli müzik icra eden ve birbirinde farklı çeşitli çalgılardan oluşan geniş seslendirme topluluğuna orkestra adı verilmektedir (Yöndem, 2006, s.146). Bireysel çalgı derslerinde çalgılarıyla alakalı en temel bilgi ve becerileri kazanıp belli bir düzeye ulaşan bireyler, toplu çalmanın en gelişmiş ve en teknik biçimi olan orkestra/oda müziği dersinde bu bilgi ve becerileri geliştirip belli bir teknik olgunluğa ulaşmanın yanısıra toplu çalmayla ilgili kalıcı bir öğrenme edinmektedirler (Varış, 2016, s.2505).

Orkestranın ortaya çıktığı 17.yy. başlarından Barok döneme kadar, orkestranın birliği, sürekli bas ya da cembalo çalıcısının verdiği tempolarla sağlanmaktadır. Johann Stamitz, orkestrasını yönetirken sadece el kol hareketlerinden faydalanmış, Lully ise orkestrayı elinde tuttuğu büyük bir asa yardımıyla idare etmiştir (Yöndem, 2005).

Lully orkestrasında, yaylı çalgılarla birlikte 2 flüt, 2 obua, 1 fagot, 1 çembalo, 2 trompet ve timpani de kullanmıştır. Ayrıca orkestrasında müzisyenlerin çalarken yaptığı süslemeleri kabul etmeyerek bireyselliğin karşısında duran Lully, orkestra içerisinde toplu çalma disiplini benimsmesiyle de tanınmıştır. Lully'nin kurduğu bu orkestra, Jean-Philippe Rameau tarafından geliştirilmiş, içine trombon ve kornetlerin de eklenmesi ile klasik senfoni orkestrası formuna giderek yaklaşmıştır (Gül, 2015, s.5).

17. yüzyılda çalgıların gelişimi ve orkestra kavramının oluşmaya başlamasına paralel olarak şeflik kimliği de büyük ölçüde önem kazanmıştır. Orkestrayı baton ile idare eden ilk şefin aynı zamanda Mannheim Okulu'nun kurucusu olan J.W. Stamitz olduğu belirtilmektedir (Akkaya, 2012).

18. yüzyılda Johann Sebastian Bach, George Frideric Haendel gibi öncü besteciler sayesinde besteleme anlayışı ve çalgı yapımcılarının yoğun uğraşısıyla da çalgıların teknik kapasitesinin hızla gelişmesi, senfoni orkestrasının evrimine ivme kazandırmıştır. 1742'de Johann Stamitz tarafından Almanya'nın Mannheim eyaletinde kurulan ve dönemin valisinin desteği ile bir araya gelen ünlü müzisyenlerin oluşturduğu "Mannheim Okulu" adlı topluluk, klasik dönem orkestrasına son şeklini vermiştir (Gül, 2015, s.5).

Dönemin ünlü bestecileri ve İtalyan çalgı müziğinin ivme kazanmasını sağlayan Arcangelo Corelli (1653-1713) ve Guiseppe Torelli (1658-1709) öncülüğünde oda müziği ve orkestra kavramları gelişmeye başlamıştır. Bu kavramların gelişmesinin ilk örneği ise bir solist çalgının orkestra eşliği ile seslendirdiği concerto grosso isimli yeni bir formun Torelli tarafından 1698 yılında yayımladığı Op.6 numaralı konçertolarının ilk örnekler olarak kabul edilmesine dayanmaktadır. Aynı zamanda Torelli keman konçertosu yazan ilk besteci olarak ve çalgısal müziğe yaptığı katkılarıyla da bilinmektedir. Corelli tarafından keman, bas ve klavsen için yazılan oda müziği eserleri dönemin ve diğer bestecilerin ufkunu genişletmiştir. Fransa'da besteci Jean Baptista Lully önderliğinde opera temsilleri halkla buluşmaya başlamış ve çalgı müziğinin gelişimi ile birlikte orkestra ve oda müziğinde de gelişmeler yaşanmıştır (Şen, 2021, s.26).

Orkestra müziği 18. yüzyılda geniş bir alana yayıldı ve alt sosyoekonomik gruplarda bile popüler hale gelmiştir. 18. yüzyılın ortalarından itibaren, aristokrasinin

yükselen burjuvazisi ve ilerici kesimleri, müziğin birincil hamileri olarak kilise ve belediyenin yerini almıştır (Behrman, 2009).

Viyana klasikleri olarak bilinen Haydn, Mozart ve Beethoven, nefesli ve vurmali çalgıları bağımsız bir biçimde kullanmışlardır. Bu çalgıların ses renklerinden etkin biçimde yararlanıp, karşıtlıklar yaratarak ve orkestrada onlara geniş yer vererek, orkestra müziğinin gelişmesine katkı sağlamışlardır. 18. yüzyılın senfoni orkestrası bugüne göre çok daha küçüktür (Cömert, 2022, s.7).

Besteciler tarihte ilk kez kiliseden ve saraydan bağımsız hale gelerek 1742'de Johann Stamitz tarafından Mannheim'daki Dük Karl Theodor'un sarayında zamanına göre ilk modern senfoni orkestralarından biri kurulmuştur. Daha sonra bu çalışmalar, müzik tarihi içerisinde “Mannheim Okulu” olarak adlandırılan belirli bir yapı altında kategorize edilmiştir. Terim, aynı orkestranın öncülüğünü yaptığı orkestra tekniklerini de ifade eder. Mannheim orkestrasının yöneticisi Johann Stamitz (1717-1757), klasik Viyana Okulu'nun senfonik tarzının temellerini atarak orkestra müziğinin tamamen yeni bir tarzını başlatmış ve bu okul modern Avrupa orkestralarının temelini oluşturmuştur (Güvendik, 2020, s.23).

Klasik çağa gelindiğinde (yaklaşık 1750–1800), ayrı orkestra türleri sağlam bir şekilde kuruldu, ancak erkekler hem performansa hem de besteye egemen olmaya devam etmiştir. Bestecilik ve müzikal yaratıcılığın daha çok erkeklerle ilişkilendirilmesinin en önemli nedeni, 20. yüzyılın ilk yarısına kadar kadınların müzikal yaratıcılıktan yoksun olduğu mitidir. Bu gibi mit ve rivayetler kadınların beste eğitimini sınırlandıran başlıca etkidir (Özkişi, 2013).

Müzik dünyasında, erkekler her zaman batı müziğinin geliştiği iki ana alanda (kutsal ve dini müzik, enstrümantal müzik) halka açık bir şekilde (yani kilise veya saray için) performans sergilerken, kadınlar halkın gözünden uzak tutulmuştur. Ev içinde müzik çalan veya başka bir şekilde uygulayan uzun bir kadın geleneği olmasına rağmen, çok az kadın müzik mesleğine adım atmıştır (Ravet, 2003). Kadınların kurumlar ve orkestralar tarafından müzik mesleğinden dışlanmasına ilişkin bu tarihsel gerçek, Batı müzik geleneğinde cinsiyet ayrımcılığının varlığına işaretir (Goldin ve Rouse, 2000).

Orkestra yönetmenliği uzmanlık gerektiren bir müzik etkinliği durumuna ancak 19. yüzyıl başlarında geldi. Daha 15. yüzyılda Vatikan'daki Sistina Korosu'nun icralarında, kulakla işitilebilecek bir ritmi sürdürmek için kâğıttan bir rulo (ya da uzun

bir sopa, bir değnek) vuruluyordu. Bu uygulama, yorumu bozan gereksiz bir müdahale haline gelinceye değin sürdü ve sonunda ister istemez bırakıldı. Bach ve Handel'in çağında (17. yüzyıl sonları ile 18. yüzyıl başları) önemli bir müzikçinin görevi yalnızca kendinden istenen müziği bestelemek değil, aynı zamanda o müziği org ya da klavsenin başındaki besteci-şef taburesinden yönetmekti. Paris Operası'nda yönetmenlik görevi birinci kemanların şefine verilmişti. Elindeki keman yayını şef batonu yerine de kullanan bu yönetmenin başlıca sorumluluğu toplulukla birlikte iyi bir yorumu gerçekleştirmekti; şeflik etmek ancak ikinci sırada gelirdi (Erkek, 2019, s.7).

19. yüzyıla gelindiğinde ise orkestranın gelişim süreci, 1828'de Paris'te kurulan "Konservatuvar Konserleri Derneği Orkestrası" ile yeni bir boyut kazanmıştır. Sanayi devriminin etkisiyle oluşan çalgı üretimindeki ilerlemeler, tahta ve bakır üflemeli çalgıların yapısındaki teknik kolaylık sağlayıcı yeni arayışlar ve askeri müziğin kazandırdığı yeni vurmali çalgılar, senfoni orkestrasını nitelik ve nicelik olarak geliştirmiştir. 19. yüzyılda yetişen birçok besteci, gelişen besteleme ve orkestrasyon anlayışlarıyla dikkat çekmiştir. Bu bestecilerden biri olan Richard Wagner, bestelediği operalarda yeni üflemeli çalgılar kullanmıştır. Sakshorn adıyla anılan ve bakır alaşımlı olan bu çalgılar, sanayileşmenin doğal ürünleridir. 20. yüzyıl başlarında Gustav Mahler, Richard Strauss, Anton Bruckner, Igor Stravinsky, Béla Bartok gibi besteciler eserleriyle, senfoni orkestrasını çağdaş konumuna getirmişlerdir. Günümüzde bir senfoni orkestrasının kadro genişliği orkestrada yer alan üflemeli çalgıların sayısına göre ikili, üçlü, dörtlü orkestra olarak tanımlanmaktadır (Gül, 2015, s.6).

Orkestra müziğinin gelişiminde önemli rol oynayan ve ilerlemeyi doruk noktasına çıkaran diğer bir besteci ve orkestra şefi Rus Igor Stravinsky, "Bahar Ayini, Ateş Kuşu ve Petrushka" gibi bale müzikleri ile oldukça genişletilmiş senfonik orkestrayı (Large Symphonic Orchestra) bir "vurmali çalgı gibi" kullanarak çalgılama ve orkestralama sanatında oldukça farklı bir yaklaşım göstermiştir. Bu öncü atılım Paris'ten başlayarak kıtalar arası tüm dünyaya yayılarak 20. yüzyıl müziğinin gelişimine ve birçok bestecinin çeşitli yollara yönelmesine sebep olmuştur. 20. yüzyılın ilk on yılı içinde orkestra, çalgı sayısı ve ses rengi yelpazesinin genişliği açısından doruğa ulaşır. Schönberg'in Gurre Şarkıları'nda, Edward Elgar ve Richard Strauss'un büyük senfonik yapıtlarında, değişik çalgıların katılımıyla senfonik orkestra ailesi müzik tarihindeki en geniş şekline varmıştır. Birinci Dünya Savaşı sonrasındaki anti-romantik akımda büyük orkestralar yerlerini küçük topluluklara bırakır. Artık standart bir çalgı

topluluğu değil her besteci kendi yapıtına özgü bir topluluk öngörür. Böylece günümüzde orkestra terimi Stravinsky'nin Askerin Öyküsünde olduğu gibi yedili çalgı grubu içinde, Varése'in Amériques (Amerika) gibi 100 kişiyi aşan çalgı topluluğu için de geçerlidir (İlyasoğlu, 1999, s.112).

Müzik tarihi içerisinde incelenen müzik ekolleri ve dönemleri, genel sanat dönemleriyle birlikte incelendiğinde, sanatsal, felsefi ve estetiksel gelişmelerden etkilenmektedir. Sosyolojik, siyasi ve ekonomik gelişmelerin müzik sanatını görece yönlendirdiği de bilinmektedir. Bu olgularla birlikte ele alındığında çoksesli sanat müziği icrasında önemli bir yere sahip olan orkestra kavramı, karşılıklı etkileşimlerle ve yeni ekollerle birlikte gelişmiştir (Yöndem, 2006, s.151).

Türkiye'de de sanat araçları olarak varlıklarını sürdürmektedirler. Muzika-i Hümayundan günümüze kadar geçen süreçte çoksesli batı müziği orkestraları kurulmaya devam etmiş, cumhuriyetin ilanından sonra ilk olarak yerel yönetime bağlı İstanbul Şehir Orkestrası kurulmuştur. İstanbul'un kültür sanat hayatına önemli katkıları olan bu orkestranın devamında ise İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası kurularak uzun yıllardır birçok konuk solist ve şef ile düzenli konserler gerçekleştirilmektedir. 1980'li yıllar sonrası kültürel endüstri kavramının gelişmesi ile birlikte dünyada kültür sanat alanında birtakım özelleştirmeler gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Bu özelleştirmeler ile birlikte dünyada olduğu gibi Türkiye'de de özel şirketlerin kültür sanat politikalarına katılma süreci orkestralar, sanat galerileri, konser evleri kurularak başlamıştır. 1990'lı yılların sonunda ilk vakıf orkestraları kurulmuş ve bunu takip eden süreçte yerel yönetimlerin kurduğu gençlik ve oda orkestraları 2000'li yılların ilk çeyreğinde artış göstermiştir. Kültür politikalarında sanat aracısı olarak kullanılan orkestralar hem özel vakıflar tarafından hem de devlet yönetiminde kurularak milli kültürel değerlerin tanıtılması ve klasik batı müziği eserlerinin çalışılmasına devam edilmektedir (Şen, 2021).

Çeşitli çalgı sanatçısı gruplarından oluşan, her grubun eserdeki müzikal ifadeye katkıda bulunduğu dengeli ses bileşimlerini örgütleyen geniş çalgı topluluğu olan *orkestra*, kültürel, sanatsal ve eğitsel yönleri bünyesinde barındırmaktadır (Say, 2019).

Orkestraların çalıştığı sosyal ve kültürel bağlamlar, on yedinci yüzyıldan bu yana ve özellikle son çeyrek yüzyılda tanınmayacak şekilde gelişmiştir. Orkestralar, etraflarındaki dünya hareket ederken uzun yıllar boyunca olduğu gibi kaldı ve bazı

insanlar için orkestra bir önceki çağdan kalma bir kalıntı olarak yorumlanmıştır. Orkestrayı 21. yüzyıla taşıyan büyük bir hayal gücü, esneklik ve bağlılık gösteren birçok müzisyen ve yöneticinin varlığı, büyük kültürel kurumun yirmi ikinci yüzyıla kadar ayakta sürdürülebilirliği için başarılı yaklaşımlar, bir istisna değil norm haline gelmelidir. Orkestra, giderek azalan ilgili tarihçiler grubu için kültürel bir antik çağa dönüşmesine izin verilemeyecek kadar önemlidir.

21. yüzyılda pazarlama ve kurumsal imaj oluşturma, diğer orta ölçekli işletmeler için olduğu kadar orkestralar için de önemlidir. Günümüzde senfoni orkestrası, profili, çalışan sayısı ve buna uygun bir ciro ile küçük bir şirkete benzemekte ve hem müzisyenler hem de yöneticileriyle işe karşı tutumlarında bir o kadar profesyonel olmaları gerektiğini bilmektedir. Müzik yapmaya yönelik tutumlarında olduğu gibi yeni medya ve bilgi teknolojisi, artık müziğin merkezinde yer almaktadır. Orkestralar, kendilerini olabildiğince geniş ve uygun maliyetli bir şekilde tanıtmak için e-posta dağıtım listelerinden, web sitelerinden ve benzer pazarlama stratejilerinden ve ayrıca bazen popüler kültürden etkilenen daha yaratıcı resimlerden ve diğer sanat eserlerinden yararlanmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Bu araştırma, Türkiye'deki orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel ne tür katkılar sağladığının belirlenmesine yönelik yapılan bir çalışmadır. Bu bağlamda Kültür Bakanlığı ve Büyükşehirler Belediyeleri bünyesindeki araştırmanın çalışma grubunda yer alan orkestraların bulundukları bölgelere ne düzeyde kültürel, eğitsel ve sanatsal bağlamda katkılar sağladığının belirlenmesi, ilgili orkestraların dönemlik gerçekleştirdiği etkinliklerin katkılarının ortaya çıkarılması, 2018-2023 yılları arasında gerçekleştirdiklerin etkinliklerin kültürel, sanatsal ve eğitsel alt kategorilere ayrılarak incelenmesi ve toplamda gerçekleştirilen etkinliklerin orkestra şefleri ve üyelerin görüşleri ile değerlendirilmesi, orkestraların planlama, uygulama ve etkinlik aşamalarına ilişkin ilgili orkestraların mensubu şefler, şef yardımcıları ve orkestra üyelerinin görüşleri araştırma kapsamında irdelenmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi, “Türkiye’deki orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkıları nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’nin farklı bölgelerinde yer alan Kültür ve Turizm Bakanlığı’na ve Belediyelere bağlı orkestraların bağlı bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel yönden katkılarını ortaya koymaktır.

Bir kültürün müziği; o kültürün sosyal ve ekonomik durumunu, teknolojiye erişimini, iklimini ve inanılan dini kültürünü tüm yönleriyle yansıtır. Bu araştırma, Türkiye’deki orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarına ilişkin orkestra üyelerinin ve orkestra şeflerinin görüşlerinin incelenmesi amaçlı yapılmıştır. Araştırmanın amaç cümlesi “Türkiye’deki orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkıları nelerdir?” odağında aşağıdaki alt problemlere araştırma kapsamında cevaplar aranmıştır;

1. Türkiye’de Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir belediyelerine ait orkestraların genel bilgileri ve bölgesel dağılımları nasıldır?
2. Orkestraların kuruluş amaçları, görev ve sorumluluklarına ilişkin orkestra şefleri ve orkestra üyelerinin görüşleri nelerdir?
3. Orkestraların 2018-2023 yıllarında gerçekleştirdikleri Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel etkinliklerin dağılımları nasıldır?
4. Orkestraların konsere hazırlık, prova ve konser süreçlerinde orkestra şeflerinin ve üyelerinin karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
5. Türkiye’deki orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarına ilişkin orkestra şeflerinin ve üyelerinin görüşleri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, Türkiye’deki orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarının belirlenmesi, orkestraların planlama, repertuvar seçimleri, görev ve sorumluluklarına ilişkin orkestra üyelerinin ve şeflerinin yaşadıkları farklılıkları belirleme amacıyla önem arz etmektedir. Türkiye’deki orkestraların bulundukları bölgelere katkılarını inceleyen sınırlı sayıda araştırmaların olması, literatüre katkı sağlayabilirliği ve çok sesli müzik icracılığına farklı perspektiflerden bakış açısı sağlanarak yeni fikir ve yönelimler ortaya çıkarılabilirliği yönleriyle de araştırma önemli varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

- Araştırmada kullanılan verilerin, kişi ve kurumlardan sağlanan bilgi ve görüşlerin yeterince güvenilir ve gerçeği yansıttığı,
- Araştırmada izlenen yöntemin araştırma sorularının çözümü için uygun olduğu,
- Araştırma için ulaşılan kaynakların ve elde edilen verilerin araştırma kapsamında yeterli olduğu varsayılmaktadır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Türkiye’nin farklı bölgelerinde yer alan Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir belediyelerine bağlı 8 ayrı orkestra ile;
 - 1) Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası (CSO-1924)
 - 2) İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası (İDSO-1945)
 - 3) İzmir Devlet Senfoni Orkestrası (İZDSO-1975)
 - 4) Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası (CDSO-1988)
 - 5) Antalya Devlet Senfoni Orkestrası (ADSO-1997)
 - 6) Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası (BBDSO-1998)
 - 7) Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası (EBBSO-2001)
 - 8) Muğla Büyükşehir Belediyesi Orkestrası (MBBO-2015)

- Çalışma grubundaki Türkiye’de Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir belediyelerine bağlı orkestraların bünyelerinde hizmet veren orkestraların şefleri, şef yardımcıları ve orkestra üyeleri ile,
- Araştırma ile doğrudan veya dolaylı bağlantılı kaynaklar ile sınırlı tutulmuştur.

1.7. Tanımlar

Eğitim: Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik yönde değişiklikler oluşturma sürecidir (Karslı, 2010). Eğitim bir süreçtir. Bu süreç oluşumu gerçekleştirmek için birbirini izleyen ve birbiri üzerine biriken olayların, durumların akışıdır. Eğitim süreci birbirini izleyen, birbiri üzerine biriken öğretme-öğrenme olaylarından oluşmaktadır (Ulusavaş, 2007). Eğitimde nitelik, kalite ve gereksinimleri yerine getirme çalışmaları, birçok yeni yaklaşımları, yeni yöntem, teknik, bilgi ve becerileri beraberinde getirmektedir. Değişen çağa uygun yeni yaklaşımların ve tekniklerin kullanımıyla, eğitimin kalitesinde artış sağlanması hedeflenmekte ve çağdaş yaklaşımlarla öğrenmenin ivme kazanması sağlanmaktadır (Taşpınar, 2005).

Eğitimin, eğitici olduğu ve öğrencilere belirli bir bakış açısı getirdiği bilinmektedir. Eğitimin nedenleri, neleri ve nasılları hakkında sürekli bir yargıda bulunma eylemi olarak öğretimde son derece belirleyici bir role sahiptir (Quennerstedt, 2019, s.612). Toplumların değişen ihtiyaçları ve tüm ders alanlarındaki teknolojik değişim ve gelişmeler, eğitim programları ve öğretmen yetiştirme sistemleri sürekli gözden geçirmeyi ve yenilemeyi kaçınılmaz kılmaktadır. İletişim ve bilgi teknolojilerindeki gelişmeler ve değişimler, öğretmen yetiştirme programlarında ve öğretmenlerin kendilerinde beklentilerin değişmesine neden olmaktadır. Yaşanan bu değişim ve gelişmelerle birlikte öğretmenlerin görev ve sorumlulukları da değişmekte, görev alanı çok daha geniş bir alana yayılmaktadır (Bulca vd., 2012, s.82).

Kültür: Kültür sosyal bilimlerin odaklandığı konulardan bir tanesidir ve farklı yönlerden farklı alanlar tarafından incelenmiştir ve incelenmeye devam edilmektedir. Kültür çok boyutlu bir kavram olduğundan üzerinde fikir birliği edilmiş ortak bir tanımı bulunmamaktadır. 1871 yılında Tylor tarafından yapılmış ve kabul gören tanımlarından bir tanesine göre kültür; insanoğlunun toplumun bir üyesi olarak kazandığı bilgi, inanç,

sanat, hukuk, ahlak, gelenek ve diğ er yetenekleri ve alışkanlıklarını içeren karmaşık bir bütündür (Kottak, 2008).

Birey bir kültürün içine doğar ve o kültürün bir parçası haline gelir (Fichter, 2009, s.152). Kültürün birey ve toplum hayatında çok kapsamlı etkileri vardır. Öyle ki bireyin kendisini ve toplumu değerlendirmesini, yaşam tarzını, düşünce sistemini, isteklerini, beklentilerini, değerlerini, inançlarını, bilgiyi, tekniğı, ekonomiyi, siyaseti, kurumları ve sanatı etkiler. Ayrıca kültür toplumsal hayat için normlar belirler ve bunlar aracılığıyla bireyin davranışlarını da denetler (Şahin, 2011, s.246). Kültür bir toplum içerisinde, tarihsel süreç içerisinde yaşanmışlıklarla oluşur, toplumun geneli tarafından kabul görür, bir önceki nesilden miras alınır, paylaşılır, yorumlanır ve bir sonraki nesle aktarılır (Nişancı, 2012, s.1282).

Hofstede'in (1993) tanımına göre ise kültür bir grubu ya da bir insan topluluğunu diğ erlerinden ayıran zihnin kolektif programlanmasıdır. Bu programlanma bireyin ailesi, okul ve sosyal çevresi aracılığıyla yapılır. Kültür toplum içerisindeki bilişsel, normatif ve düzenleyici yapılar ve eylemlerdir ve sosyal davranışları düzenlediğı gibi onlara bir anlam kazandırır.

Orkestra: Dilimizde “orkestra” genel olarak çoksesli müzik eserlerini seslendiren geniş çalgı topluluklarını nitelemek için kullanılır, ancak bu kavram bu işlevle sınırlanamaz. Tarih içinde çeşitli müzik türleri ve formlarında etkinlik gösteren diğ işik çalgı türlerine de “Orkestra” dendiğı göz önünde tutulmalıdır (Say, 2005, s.628).

Günümüzde ise birçok tanımın değışime uğraması gibi orkestra kelimesi de çağın koşullarına göre değışim göstermiştir. Çoksesli ya da tek sesli müzik icra eden ve birbirinde farklı çeşitli çalgılardan oluşan geniş seslendirme topluluğuna orkestra adı verilmektedir (Yöndem, 2006, s.146).

Sanat: Sanat; kişinin önceden tecrübe ettiğı bir duyguyu yeniden hissederek ve bunu hareketler, çizgiler, renkler, sesler veya sözcüklerle ifade ettiğı imgelerin yardımıyla başkalarına aktarması ve onların da aynı şeyi yaşamalarını sağlamaktır (Tolstoy, 2017).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Müziğin Doğuşu ve Gelişim Süreci

Müzikal yapı karmaşıktır, gramer kurallarına göre perde ve zamansal yapının hiyerarşik seviyelerini oluşturmak için bir araya gelen küçük bir dizi öğeden oluşur. Dilde olduğu gibi, farklı sistemler kombinasyon için farklı öğeler ve kurallar kullanır (Hannon ve Trainor, 2007, s.466).

Müziğin tek bir tanımını yapmak oldukça zordur. Çünkü müzik, birçok olguyu içinde barındırmaktadır. Müziğin ortaya çıktığı sosyal bağlam, müzik endüstrisinin geldiği aşama, toplumsal ilişkilerin yapısı, ülkelerin gelişmişlik seviyesi, sosyal medya kullanımının yaygınlığı gibi unsurlar bu süreçte çok önemli bir rol oynamaktadır. Müzik terimi, eski Yunancadaki musike sözcüğünden doğmuştur. Eski Yunan'da musike sözcüğü başta, bir bütün halinde şiir, müzik ve dans gibi güzel sanatlar dallarını kapsamaktaydı. Daha sonraları ise özel anlamda ses sanatı sözcüğüne dönüşmüştür (Say, 2000, s.17).

Duyguların, zihinde hayalinin ardından, gerçeğe aktarılması hali, sanat olarak ifade edilebilir (Collingwood, 2021, s.186). Sanatın bir dalı olan müzik ise, insan neslinin tarih sahnesine çıkması ile birlikte hislerini dile getirme aracı olarak kullandığı en eski yollardan biridir. İnsan bedenince üretilen ve ağızdan çıkan bir titreşimle açıklanan müziğin gereciyse, seslerdir (Say, 2019, s.19). Sanat tarihinin önemli alt başlıklarından olan müzik tarihinin başlangıcı da müziğin insanca ilk icrası olarak değerlendirilebilir.

Michels ve Vogel'e göre ise müzik içinde iki unsuru barındırmaktadır. Bunlardan biri akustik ürün, diğeri de mental düşüncedir. Mental düşünce, akustik

ürünü müzik haline getirmektedir. Böylece müzik zihinsel olanla bir geçmiş kazanır. Müzik ilk duyulduğu zaman, sadece seslerden ibaret olduğu düşünülebilir. Buna karşın, müziğin sesleri ve sözleri incelendiği zaman insan ve toplum ile ilgili birçok kültürel öğeyi barındırdığı anlaşılmaktadır (Michels ve Vogel, 2013, s.11).

Müzik; bir ayna, bir kristal küre, insanların yaptıklarını kaydeden bir yüzey, bir eksikliğin işareti, bir ütopya parçası, her dinleyicinin kendi duygularını kaydettiği hususi bir bellektir. Yani müzik ne özerk bir etkinlik ne de ekonomik bir alt yapı ürünüdür. Müzik, halkların ve sanatçıların, insanların ve tanrıların, şenliklerin ve duaların ürünüdür (Attali 2005, s.15).

Müziğin, insanlık tarihi kadar eski olduğu, yaygın şekilde kabul görmektedir. Müziğin doğuşuyla ilgili hipotezlere bakıldığında, onların üç kaynaktan geldiği ifade edilmektedir. Bunlar, doğanın taklit edilmesi, insan ve insanın yaşamakta olduğu toplumdaki ilişkilerdir. Yukarıdaki tanımlardan anlaşılacağı üzere müziğin birçok anlam ifade ettiği görülebilir. Tanımların ortak özelliği olarak, insanların tarih boyunca yaşadıklarından etkilenerek müziklerini besteledikleri söylenebilir (Günay, 2006, s.16).

Küreselleşen popüler kültür yerel müzik kültürlerini etkilemektedir. Aynı zamanda yerel müzik kültürleri de küreselleşmiş popüler müzik türlerini etkilemektedir. Bu durum günümüz insanların birçok müzik türü ile tanıştırmaktadır. Bu müzik türlerini icra ederek uluslararası arenada başarı kazanmış şarkıcı ya da gruplar varlığını sürdürmektedir. Ayrıca günümüz toplumunda internet ve sosyal medya sayesinde, dünyanın herhangi bir yerinde İngilizce dışında bir dil ile söylenmiş popüler müzik şarkısının milyonlar hatta milyarlarca kere dinlendiğine de tanık olunmaktadır. Bu anlamda internet ve yeni teknolojik araçlar sayesinde, günümüz popüler müzik türleri üzerinde küreselleşmenin kültürel etkileri deneyimlenmektedir (Sevginer, 2019, s.14).

Müzikteki değişimleri, farklı bakış açıları ile ele alan düşünürler olmuştur. Müzikteki dönüşümü daha çok ekonomik boyutlarıyla ele alan Williams, orkestral müzik gibi eski sanatların tekil yaratıcılarının kendilerine özgü ilişkilerini hala sürdürmekte olduğunu ama şirketleşmiş kapitalist üretim tarzının belirleyici olduğu yeni teknolojilere dayanan işletme tipi popüler müzik kurumlarının yanında, bu eski ilişkilerin oldukça azaldığını vurgulamıştır (Williams, 1993, s.55). Williams'ın, yaşanan değişimleri ekonomik açıdan değerlendirmekle birlikte oldukça karamsar ifadeler kullandığı söylenebilir. Kültürel bürokrasilerin istihdam ettikleri sanatçılar üzerinde

hâkimiyet kurduklarını; dahası bu bürokrasilerin, diğer politik, ekonomik ve idari bürokrasilerle iç içe geçtiğini belirtmiştir. Dolayısıyla birçok sanat ve düşünce biçiminin, yalnızca özgünlükleriyle değil, bu genel hâkimiyet kurmuş sistem karşısında yaptığı katkılarla da kendini ortaya koymak zorunda olduğunu iddia etmiştir (Williams, 1993, s.250).

Adorno, günümüzde müziğin toplumsal gerçeklikten ayrı ve bağımsız bir duruma gelme tehdidinin gün geçtikçe arttığını belirtmiştir. Çoğu müzik türü, yaşadığımız dönemde, bir meta karakteri taşımaktadır. Gerçek ikilem, hafif müzik ile ciddi müzik arasında değildir. Piyasa yönelimli müzik ile ana akım dışı olan müzik arasındadır. Pazar yönelimli olmayan müzikler, çoğu insan için, kavranabilen ve tadına varılabilen bir müzik özelliği göstermediği için ilgi çekmemektedir. Müzikte alışılmış ve bilinen şeylerin algılanması kitle dinleyicisi için esas olmaktadır. Bu, daha gelişkin düzeyde bir zihinsel dinleme ve izleme yerine, kendisi bir amaç durumuna gelmiş müzik dinleme biçiminin oluşmasını sağlamaktadır. Eğer belli bir ezgi bir kere tutarsa kültür endüstrisi bunu tekrar tekrar kullanmaktadır. Sonuç olarak Adorno, piyasa yönelimli müzik türünün toplumsal maya görevini yerine getirerek iktidarın toplumu istediği yöne sürükleyebildiğini iddia etmektedir (Dellaloğlu, 2007, s.89).

Sanatın tarihi, insanın tarihiyle yaşıttır. Müzik ise sanat dallarının belki de en eskisidir. Tarih boyu nice felsefeci, müziğin maddeden arınan ve doğrudan insan ruhu ile birleşen en yüce sanat olduğunu savunmuştur. Bugün karmaşık bir sanat dalı olarak uzun yılların eğitimini ve emeğini gerektiren müzik sanatı, diğer sanat dalları arasından en ilkel ve en temel güdülerden kaynaklanmış olanıdır. İlk insanların kendi seslerini doğa seslerine benzetmesi, ezgilerin doğması yolunda ilk adımlar olmuştur. Aynı zamanda müziğin bilinen öyküsü çok kısadır. Müziğin öyküsünün ana teması, Orta Çağ'dan bu yana gerçekleşen gelişmelerdir. Daha önceleri Yunan'da, Roma'da, ondan önce Mısır'da, Mezopotamya'da, Hint'te, Çin'de müzik vardır ama o müzikle ilgili bize gelen bilgiler, seramik vazoların üzerindeki resimlerden, papirüslerdeki müzisyen görüntülerinden, yazına geçmiş müzikle ilgili cümleler ya da açıklamalardan öteye geçememektedir (Ali, 2017, s.25). Müzik, toplum içindeki bağları kuvvetlendiren kültürel bir unsur olarak da görülebilir. Ayrıca binlerce yıldır, nesiller boyunca sözel olarak aktarılmış yöresel ezgiler de bulunmaktadır.

Hiç kuşkusuz, senfonik müzik tarihi boyunca bestelenmiş eserler kalıcılığını, formlar ya da anlayışlar değişse bile koruyabilmektedir. Hatta birçok popüler müzik

türü senfonik müziğin temellerini kullanarak devamlılığını sağlamaktadır. Caz müziğine Bach'tan alıntılar yapılmakta, Mozart'ın ünlü ezgileri pop müziğine uyarlanarak pazarlanmakta, ünlü gruplar senfonik orkestralar eşliğinde şarkılarını söylemektedirler. Neticede bestelenen eserler, evrensel duygulara hitap edebildikleri kadar kalıcılığını sağlayabilmektedirler (Sevginer, 2019, s.27).

2.2. Orkestraların Türleri

Bugünkü anlamıyla orkestralar, ilk olarak geç dönem Rönesans erken barok dönem bestecisi Monteverdi tarafından 1607 yılında sahnelenen “Orfeo” operasında kullanılmıştır. Monteverdi, opera orkestrasında yaylı çalgıları kullanan ilk besteci olarak bilinmektedir. Orkestraların biçimlerinin oluşması 18. Yüzyıl'da Mozart ve Haydn ile Mannheim bestecileriyle kesinlik kazanmaya başlamıştır. Mannheim bestecileri, 18. Yüzyılın ikinci yarısında Mannheim orkestrası için beste yapan Johann Stamitz öncülüğündeki iki kuşak besteci grubunu ifade etmektedir. Mannheim okulunun bestecileri klasik senfoni formunun gelişmesinde önemli bir rol oynamışlardır. Mezkûr besteciler senfoni orkestrasının temel kuruluşunu gerçekleştirmelerinin yanı sıra yöntemleri de ortaya çıkarmışlardır (Mimaroğlu, 2019, s.204).

19. Yüzyıl'da milli müzikler yükselişe geçmiştir. Bu yüzyılda Alman müzisyen Wagner ulusal bir yaklaşım çizmiştir ve senfoni orkestrasının çok büyük ve çeşitli olmasına önem vermiştir. Bu çağda müzik, Avrupa'da sarayın egemenliğinin dışına çıkarak halka yayılmıştır. 19.yüzyıl'ın sonu, 20.Yüzyıl'ın başıyla birlikte müziğin genel kimliğini değiştiren modern besteciler kendilerine has bir stil geliştirmeye başlamışlardır. Debussy, bu dönemde müzik ve orkestrasyon prensiplerini ve kompozisyon tekniklerini değiştirerek, müziği sistem anlayışından kurtarmayı hedeflemiş ve çağdaş sanatçıları tesir altına almıştır (Möhsünoğlu, 2018, s.13).

2.2.1. Oda Müziği Orkestraları

Oda müziği, 18. Yüzyıl sonu ve 19. Yüzyıl başlarında kilise müziği dışındaki türü tanımlamak için kullanılmıştır. Sonraki süreçte küçük salon ve odalarda ufak

toplulukların ya da birkaç müzikçinin yorumladığı ses ya da çalgı müziğidir (Aktüze, 2010, s.428).

Oda müziği toplulukları; (yaygın olarak keman-viyolonsel-piyano) üçlü (trio); dörtlü (kuartet) ve devam eden şeklinde çalgıların ve sanatçıların sayılarının artmasıyla oluşmaktadır. Oda orkestralarıysa bu kapsamdaki en büyük topluluk olup 20-25 sanatçının bir araya gelmesiyle meydana gelmektedir (Say, 2019, s.217).

2.2.2. Senfoni Orkestraları

Senfoni orkestraları günümüzde çok çeşitli enstrümanlar ve icracılarından teşekkül etmektedir. Senfoni orkestralarında çalgılar birden fazla sayıda yer almaktadırlar (Aslan, 2022, s.15):

- Telli (keman, viyola, viyolonsel, kontrbas),
- Üflemeli (flüt, obua, klarnet, fagot, trompet, trombon, korno ve tuba),
- Vurmalı çalgılarla (timpani, ksilofon, büyük davul, ziller, perküsyon),
- Arp, piyano vb. icracılarından oluşan 80 ila 120 kişilik büyük orkestralara senfoni orkestraları denilmektedir.

Senfoni Orkestralarında oturum nizamı; çağlara, memleket ve orkestra şeflerine göre değişim göstermekle birlikte, ekseriyetle şefin konumuna göre sahnenin sol tarafında kemanlar, sağ tarafında çellolar yer almaktadır. Kemanlar ile çelloların arasında ise viyolalar konumlanmaktadır. Çelloların arkasında kontrbaslar bulunmakta, üflemeli çalgılarsa sahnenin orta bölümünde konumlanmaktadır. Vurmalılar ise üflemelilerin arkasında yer almaktadır (Aslan, 2022, s.15).

2.3. Kültür ve Sanat Açısından Müzik ve Orkestralar

Orkestra psikososyal ve sosyokültürel bir olgudur. Orkestra olgusunun en temelinde, kültürel ve müziksel bir varlık olan insanın aynı zamanda toplumsal bir varlık olma niteliği yatmaktadır (Varış, 2007, s.24).

Müzikal kültürlenme, bireylerin maruz kaldıkları müziğin yapısı hakkında radyo dinlemek, şarkı söylemek ve dans etmek gibi günlük deneyimler yoluyla kültüre özgü

bilgi edinme sürecidir. Farklı diller olduğu gibi, her biri perde ve ritmik yapıları yöneten benzersiz ölçeklere, kategorilere ve gramer kurallarına sahip birçok farklı müzik sistemi vardır. Neredeyse toplumun tüm üyeleri, müziğin spektral ve zamansal yapısı hakkında örtük kültüre özgü bilgi edinir, ancak bazı bireylerin uzun yıllar boyunca günde birçok saat müzik icra ettiği ve icra ettiği geniş bir müzik deneyimi ve uzmanlığı yelpazesi vardır (Hannon ve Trainor, 2007, s.468).

Kolejler, liseler ve üniversitelerde müzik kültürünü teşvik etmek için, senfoni orkestrası, giderek müzikal ifade biçiminin bir temsilcisi olarak tanıtılmaktadır. Senfoni orkestrasının oluşumu yoluyla, öğrencilerin müzikal başarılarını geliştirme, öğrencilerin sanatsal duygularını yükseltme ve öğrencilerin daha yüksek estetik zevklere sahip olmalarını sağlama mümkün hale gelmektedir (Zhou, 2021, s.198). Orkestralar tarihin her döneminde kültür sanat hayatının önemli parçalarından biri olmuştur.

Müzik çalma sürecinde, bir senfoni orkestrası, takımın gücünü çalmak için birçok enstrümana ve birbiriyle iş birliği yapan oyunculara ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle bir senfoni orkestrasının oluşturulması, özellikle öğrenciler arasında bir birlik ve dostluk ortamı doğurabilir, öğrencilerin müzik hayallerini ve tutkularını yoğunlaştırabilir ve orkestranın çaldığı senfonilerin daha çeşitli özelliklere sahip olmasını sağlayabilir. Senfoni orkestrasının oluşumu, müzik duygularını ve müziğe olan ilgiyi geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda provalar, performanslar ve diğer etkinlikler yoluyla icra edenler arasındaki etkileşimi arttırabilir. Orkestralar, kültürel açıdan için iyi bir iletişim ve etkileşim köprüsü kurabilir ve müzik performansını geliştirebilir İş birliği duygusu, takım ruhunu geliştirmesinin yanı sıra uyumlu bir kültürel atmosfer oluşturabilir (Zhou, 2021, s.198).

2.4. Eğitim Açısından Müzik ve Orkestralar

Müzik eğitimi almış ve almamış yetişkinler, deneyim yoluyla kurulan algısal ve bilişsel ağları kullanarak müziği benzer şekilde işlemektedir. Gelişim boyunca, bu ağlar, belirli bir kültürün müzik yapısını kodlamak için giderek daha fazla uzmanlaşma gerektirmektedir (Hannon ve Trainor, 2007, s.470). Orkestra, eğitim psikolojisi ve diğer beceriye dayalı performans alanlarındaki önemini yansıtan, müzik eğitiminde temel bir araştırma kolu oluşturmıştır.

Kolejler, liseler ve üniversiteler sadece öğretimin kalitesine ve verimliliğine vurgu yapmakla kalmamalı, aynı zamanda öğrencilerin kalitelerini artırmaları için sanat eğitimini de güçlendirmelidir. Kampüs kültürünün kendine özgü inşasında etkili bir organizasyon olarak senfoni orkestraları ön plana çıkmaktadır. Sıradan topluluk etkinlikleriyle karşılaştırıldığında, senfoni orkestrası, okulun etkisini artırabilecek ve iyi bir kültürel atmosfer yaratma temelinde öğrencilerin iyi eğitilmiş gelişimini destekleyebilecek önemli eğitsel özelliklere sahiptir. Bir senfoni orkestrasında, orkestranın ruhu, tinsel bir üründür ve aynı zamanda orkestranın inşası ve gelişimi senfoni orkestrası, öğrencilerin kültürel okuryazarlığının geliştirilmesinde önemli bir rol oynayabilir ve manevi mirasta büyük öneme sahiptir (Zhou, 2021, s.198). Özellikle üniversite senfoni orkestraları, son yıllarda gelişim göstermek birlikte toplumca kabul edilmiş ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasında kilit bir proje haline gelmiştir. Ancak üniversite senfoni orkestrasının gelinen aşamadaki gelişim sürecinde halen bazı çalışmalar devam etmektedir. Bu nedenle, üniversite senfoni orkestrasının gelişimini teşvik etmek ve eğitsel yönünü daha da yaygınlaştırmak için bilimsel önlemler ve araştırmalar dikkate alınmalıdır.

20. yüzyıl başlarının orkestra şefleri, kusursuz bir yoruma ulaşma çabasıyla müzikçiler üzerinde kurdukları kesin denetimle ün kazandılar. Bu dönemde bir konseri çekici kılan şeyin, şefin kişiliği olduğuna inanılıyordu. Ama yüzyılın ortalarına doğru, bestecinin üslubuna uygun biçimde çaldırma ve orkestrada bütünlük sağlama, şeflerde daha çok aranan nitelikler oldu (Erkek, 2019, s.7).

Orkestrayı yönetirken aynı zamanda eğitimcilik görevini de üstlenen iyi bir şef, müzikal beklentilerini deneyim ve bilgi birikimine dayalı temeller üzerine kurmaktadır, bunu da bir yönetici tavrıyla değil, içten söylemlerle bir arkadaş yaklaşımıyla gerçekleştirmektedir. Orkestra şefinin bilgi birikimi orkestra eğitiminin alt yapısını oluşturur. Müziğin taşıdığı estetik güzellikleri çeşitli davranışları, mimikleri ve el vuruşlarıyla topluluğa ileten orkestra şefi, eserlerin nasıl çalınacağını orkestraya öğretir. Öğretme uygulaması her orkestra şefine göre değişmekle birlikte, çalınarak öğrenilen pasajlar, çoğunlukla unutmayı önleyici tekrarlamalarla pekiştirilerek kalıcı hale getirilmektedir (Gül, 2015, s.15).

Hiç kuşkusuz eğitim yoluyla, kişiye arzu edilen davranışlar kazandırılmaya çalışılır. Orkestra eğitimiyle bir yandan eğitme, öğretme ve yaratma süreçleri içinde bireye önceden belirlenen hedefler doğrultusunda davranışlar kazandırıldığını, öte

yandan yapısal, kuramsal, tarihsel, ulusal, uluslararası ve çok kültürlü perspektiflerden yola çıkılarak, müziksel iletişimin kurulmasına çalışıldığını belirtilmektedir (Varış (2007, s.27).

2.5. Senfoni Orkestrası Kavramı

Senfoni, “Orkestra için bestelenmiş, birkaç bölümden oluşan uzun müzik eseri”, Senfoni Orkestrası ise “*Senfonileri çalacak biçimde düzenlenmiş, üflemeli, telli, yaylı ve vurmali çalgılardan oluşan büyük orkestra*” olarak açıklanmaktadır. Senfoni orkestraları klasik müzik çalan en büyük orkestralardır. Senfoni orkestraları, başta senfoniler olmak üzere çeşitli klasik müzik eserlerini seslendirir. Bu orkestralar genellikle yüz kadar müzisyenden oluşur. Ama çalınacak esere göre müzisyen sayısı değişebilir. Senfoni ve filarmoni orkestrası işlevsel olarak aynıdır. Aradaki tek fark senfoniler devlete, belediyelere veya üniversitelere, filarmoniler ise özel kurum veya vakıflara bağlıdır (Erkek, 2019, s.7).

Senfoni orkestrası, enstrüman kadrosu açısından ikili orkestra ve üçlü orkestra gibi ifadelerle nitelendirilmektedir. İkili orkestra kavramı ile yaylı çalgılar ve vurmali çalgılarla beraber üflemeli çalgılardan iki flüt, iki obua, iki klarnet ve iki fagotun yer aldığı orkestra anlaşılmaktadır. Üçlü orkestrada ise yaylı çalgılar ve vurmali çalgılarla beraber üflemeli çalgılardan iki flüt ve bir piccolo, iki obua ve bir korangle, iki klarnet ve bir bas klarnet ile iki fagot ve bir kontrafagot kadrosundan oluşan senfoni orkestrası anlaşılmaktadır. İkili orkestralarda genellikle bakır çalgıların sayıları sınırlıdır. İkili orkestradaki bakır çalgıların sayısı, bestecinin tercihin ve eserin yapısına göre değişebilmektedir. Üçlü orkestrada ise kesin olmamakla beraber dört korno, üç trompet, üç trombon ve bir tuba yaygın olarak kullanılmaktadır. Bestecinin isteği ve eserin yapısına göre daha fazla sayıda ve değişik bakır çalgılar da tercih edilebilmektedir (Çakar, 2017, s.230).

2.6. Dünya’da Senfoni Orkestraları

Rönesans’a kadar genellikle tek sesli ve insan sesine dayalı dinsel müziğin seslendirildiği eserlere eşlik amaçlı kullanılan çalgı toplulukları, gelişen çalgı müziği ve

icat edilen yeni algılar ile sonraki dönemlerde çalgı müziğinde, dindışı müziklerde ve operalarda kullanılarak önemini artırmıştır. Rönesans'tan itibaren müzik ve çalgı toplulukları ile ilgili gelişimler özellikle barok dönemde artarak devam etmiş, sonraki dönemlerde senfonik orkestraların oluşturulmasına zemin hazırlamıştır (Yıldız, 2000). Jacopo Peri'nin eserlerinde lavta, lir ve klavsen gibi çalgı topluluklarını kullanması, Cavalieri'inin operalarındaki zengin çalgı topluluklarına yer vermesi sonrasında Monteverdi'nin eserlerinde elde etmek istediğı tınıyı sağlamak amacıyla otuzdan fazla çalgının yer aldığı bir çalgı topluluğunu kullanması örnek olarak gösterilebilir. 17.yy'da Arcangelo Corelli ve Guiseppe Torelli'nin concerto ve concerto grosso formlarındaki bestelerinde orkestra kullanmaları, oda mziğı orkestralarının ve müziğinin önemini artırmıştır (Yarkın, 2019). Opera temsilleri ile besteci Jean Baptista Lully önderliğinde orkestra ve çalgı mziğı halka inmeye başlamıştır.

18. yüzyılda Johann Stamitz nclğnde Mannheim müzik okulu, orkestranın yapısına yönelik fikirleri ve ortaya çıkan senfonik eserler bakımından önem taşımaktadır. Johann Stamitz'in kurduğu yaylı, üflemeli ve vurmalı çalgılardan oluşan 55 kişilik orkestra, çalgıların özellikleri incelenerek çalgı topluluğu içerisinde güzel ve dengeli bir tınının oluşturulmasını sağlamış, bu gelişme ile çalgı toplulukları, dönemin bestecilerinin ilgisini çekerek senfoni orkestrasının oluşumuna ve senfonik eserlerin bestelenmesine etki etmiştir (Berrak, 2008, s.8).

Tarihsel süreç içerisinde senfoni orkestralarının çalgı düzenleri, müzik dönemlerinin özellikleri ve bestecilerine göre farklılık göstermektedir. 18. yüzyıl orkestra düzeninde yaylı algılar, obua, fagot, korno, klavsen ve org gibi algıları görmek mümkün iken, bestecilerin tercihlerine göre bazı vurmalı ve nefesli çalgıların da kullanıldığı bilinmektedir. Klasik dönemde Mozart, Haydn, Beethoven gibi besteciler, eserleri için orkestralarında yaylı, vurmalı ve tahta üflemeli çalgılara yer vermiş, 19. yüzyılda senfonik türdeki orkestralara bakır üflemeli algılar da eklenmiştir. Günümüzde senfonik orkestralarda kullanılan algılar bestecilerin eserlerine göre çeşitlilik gösterebilmektedir (akar, 2017).

2.7. İlgili Yurt İçi Araştırmalar

Demirbatır (2006) “Bursa Bölge Senfoni Orkestrasının Bursa’daki Kültürel Yaşama Katkıları” konulu makale çalışmasında Bursa bölge devlet senfoni orkestrasının Bursa’nın sanatsal-kültürel yaşamına katkılarını incelemiştir. Bu çalışmada orkestranın kronolojik bir sırayla geçirdiği sahneler, kadrosu, bugüne kadar icra ettiği konserler, atanan şefler ve şefe eşlik eden solistlerin önemi gibi öne çıkan bazı önemli hususlar istatistiksel analizlerle ortaya konulmuştur. Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası’nın kenti, bölgeyi ve ülkeyi sanatsal ve kültürel yönden geliştirme sorumluluğunun bilincinde hareket etmesi beklenmektedir.

Ayday (2008), “Türkiye’nin Üç Büyük Şehrindeki T.C. Kültür Bakanlığı Senfoni Orkestraları Tarafından En Çok Seslendirilen Türk Eserleri” adlı yüksek lisans tezi çalışmasında Türk bestecilerinin eserlerinin T.C. Kültür Bakanlığı’nın üç büyük şehirdeki orkestraları tarafından tercih edilme sıklığını ve sebeplerini inceleyen bilgiler sunmaktadır. Bu tezde, açıklaması bulunan ve çalınması bakımından en üst sırada yer alan yedi eser, konu ile ilgili kişilere temel bilgi vermek amacıyla incelenmiştir. Türk bestecilerinin eserleri, henüz yabancı orkestraların temel repertuvarının içinde yer almıyor olsa da eski Türk bestecilerinin eserlerine yeni bestecilerin eserlerinin de katılması ile Türk orkestra repertuvarı giderek büyümektedir. Bu inceleme yapılırken değerli orkestra şeflerinin görüşlerinin alınması konuya ışık tutmuştur. Orkestra şefi ve orkestra yönetiminin Türk eserlerini konser programlarına yerleştirmesindeki tercih sebepleri aslında halkın talebi ile doğru orantıda gitmektedir. En çok çalınan Türk eserleri tablosunda listelenen eserlerin bulunduğu ortak nokta, bestecilerinin halk müziğini çok iyi tanıyor olması ve eserlerini halk müziğinin materyalinden yararlanarak oluşturuyor olmalarıdır.

Kılıçaslan (2010), “Türkiye’de senfonik orkestralarda görev yapan başkemancıların Türk müzik kültürü içindeki yeri”, adlı yüksek lisans tezi çalışmasında, Türkiye’de senfonik orkestralarda görev yapan başkemancıların Türk müzik kültürü içindeki yerini incelemiştir. Araştırma da probleme ve problem cümlesine bağlı olarak 5 alt probleme yanıt aranmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye’deki senfonik orkestralar ve bu orkestralarda görev yapan başkemancılar oluşturmaktadır. Ülkemizde sınırlı sayıda senfonik orkestra olduğu düşüncesinden yola çıkan Kılıçaslan, ayrıca örneklem grubu belirlememiş, bu orkestraların ve

başkemancıların tamamını örneklem grubunda değerlendirilerek tam sayılı evren olarak düşünülmüştür. Bu araştırma orkestra ve başkemancılık ile ilgili kavramlar konusunda tarama modeline uygun olarak yapılarak tarihsel gelişim süreci belirlenmiş, genel olarak geniş bir arşiv taraması yapılarak günümüzde Türkiye’de görev yapan senfonik orkestralar ile bu orkestralarda kuruluşundan itibaren görevli başkemancıların kimler olduğu, eğitimleri, performans becerileri, orkestra içindeki statüleri belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca 22 başkemancıdan bilgi almak için görüşme tekniklerinden yararlanılmıştır. Problemin çözümüne ilişkin kaynak taraması ve görüşme yoluyla elde edilen verilerin bir bölümü gruplandırılarak tablolar halinde gösterilmiş, bir bölümüne ise metin içinde bilgi akış sırasına göre yer verilmiş; kişilerden alınan diploma, afiş, konser programı gibi örnekler ekler bölümünde gösterilmiştir. Araştırma, bu alanda yapılan ilk çalışma olması nedeniyle önemli görülmektedir. Türkiye’de senfoni orkestralarında görev yapan başkemancıların, bulunduğu kurumlardaki hizmetleri, aldıkları yüksek sorumluluklar, yaptıkları sanatsal çalışmalar ve sağladıkları önemli katkılar ile, Türk müzik kültürü içinde önemli bir yere sahip oldukları görülmüştür.

Toprak (2010), “Türkiye’nin müzik kültüründe devlet orkestralarının yeri: İstanbul Devlet Senfoni Orkestra Örneği” konulu yüksek lisans tezinde İstanbul devlet senfoni orkestrası özelinde Türkiye’nin müzik kültürüne orkestraların etkilerini, katkılarını ve kültürel değişime yaptıkları etkileri incelemiştir. Bu çalışmada, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası’nın kültürel açıdan yapısı incelenmiştir. Araştırma için orkestranın provaları, konser sezonu boyunca düzenli olarak gözlenmiştir ve 46 orkestra üyesi ile kayıtlı görüşmeler yapılmıştır. Orkestra çalışmalarının hangi koşullar altında yapıldığı, kurumun değerleri, ulaşılması amaçlanmış hedef kitle esas alınarak veriler toplanmış ve analiz edilmiştir. Araştırmada orkestranın tarihçesi, yapısı, yönetimi, çalışma şartları ve diğer kültür kurumları ile ilişkiler, devlet-bürokrasi ve kültür hizmeti kavramlarıyla ilişkilendirilerek incelenmiştir. Orkestraları toplumsal, sanatsal ve kültürel katkılarının azımsanmayacak boyutta olduğunu altını çizmiştir. Devlet orkestralarının sayısının artırılmasının, kültürel kazanımlara olumlu katkı sağlayabileceğine ilişkin bulgulara araştırmasında yer vermiştir.

Sönmez (2012), “Bir sosyal yapılanım aygıtı olarak müzik: İzmir Büyükşehir Belediyesi kent orkestrası” konulu yüksek lisans tezinde, İzmir belediyesi kent orkestrası özelinde orkestraların misyonlarını, topluma eğitsel ve kültürel katkılarını incelemiştir. Çalışmanın ilk bölümünde, devlet olgusu anlaşılmaya çalışılmış ve kültürel

hegemonya yöntemi ile gerçekleştirilen 'halkları istenilen özelliklere göre şekillendirme' davranışının ulus-devletteki tezahürleri ortaya konmuştur. İfade kültürü pratikleri üzerinde kurulan egemenlik yoluyla hayata geçirilen bu politika, çalışmada 'sosyal yapılanım' olarak adlandırılmış ve teorize edilmiştir. İkinci bölümde, kitlesel etkisi en yüksek ifade kültürü pratiklerinden biri olan müzik aracılığıyla gerçekleştirilen sosyal yapılanım pratikleri incelenmiştir. İlk önce devletin, daha sonra da desantralizasyon bağlamında bir devlet kurumu olarak yerel yönetimlerin müziği kullanış biçimleri üzerinde durulmuştur. 3. bölümde ise çalışmanın ana odağını teşkil eden İzmir Büyükşehir Belediyesi Kent Orkestrası'nın bir sosyal yapılanım aygıtı olarak konumlandırılışı, etnomüzikolojinin temel çalışma metodu olan alan araştırması yöntemiyle elde edilen verilerin yardımıyla analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda, İzmir Büyükşehir Belediyesi Kent Orkestrası'nın, klasik batı müziği gereçleri üzerinden kurgulanan bir sosyal yapılanım politikasının öznesi olduğu görülmüştür. Bu çalışma, halkın sevdiği ezgileri kent kimliği çerçevesinde çok sesli müziği muhafaza ederek çağdaştırma stratejileriyle birlikte topluma kültürel ve eğitsel kazanım olarak büyük katkıda bulunduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, orkestraların sosyal yapılanım politikalarının toplumsal gelişim ve dönüşüme katkı sağlayabilecek yapılanımlar olduğu sonuçlarını ortaya çıkarmıştır. Çalışmanın ana odağını teşkil eden İzmir Büyükşehir Belediyesi Kent Orkestrası'nın bir sosyal yapılanım aygıtı olarak konumlandırılışı, etnomüzikolojinin temel çalışma metodu olan alan araştırması yöntemiyle elde edilen verilerin yardımıyla analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda, İzmir Büyükşehir Belediyesi Kent Orkestrası'nın, klasik batı müziği gereçleri üzerinden kurgulanan bir sosyal yapılanım politikasının öznesi olduğu görülmüştür. Temel olarak 'çokseslilik' kanonu muhafaza edilirken, bu kanon aracılığıyla 'çağdaştırılmak' istenen hemşehrilere ulaşabilmek için de pop, arabesk, Türk sanat müziği gibi Türk ulus-devletinin kurucu sosyal yapılanım politikaları tarafından "dışlanmış" bazı müzik pratiklerinin 'içselleştirildiği'; araçsallaştırıldığı görülmüştür.

Möhsünoğlu (2017), Bilkent senfoni orkestrasının Türkiye'nin müzik hayatındaki rolü", konulu makale çalışmasında, senfoni orkestrasının tarihçesi ve Bilkent Senfoni Orkestrası'nın oluşumuna İhsan Doğramacı'nın verdiği maddi ve manevi desteği, kuruluş sürecini ve kuruluş amacını anlatılmıştır. Kurulduğu 1993 yılından beri gerçekleştirdiği Anadolu Müzik Festivalleri ve etkinliklerde, çeşitli kurum, kuruluş ve özellikle sivil toplum örgütleriyle iş birliği yapmaktadır. Eğitime katkı

sağlayarak, konser verdiği her ilden birer çocuk seçip Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesinin Hazırlık Okulunda eğitim almalarını sağlamıştır. Bilkent Senfoni Orkestrası, kurulduğu günden bu yana her yıl binlerce kilometre yol kat ederek ve onlarca insanla tanışarak Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk özel, akademik, uluslararası ve önde gelen orkestralarından biri olduğunu kanıtlayarak yeni sanat dostları edinmiştir. Ayrıca, hedef ve ilkeleri doğrultusunda benimsediği Anadolu festivalleri, Türkiye'de daha önce hiçbir sanat grubunun konser vermediği ve müzik icra etmediği illerde çok sesli müzik ve senfoni orkestrasını tanıtarak bir ilke imza atmıştır.

Gök (2019), “Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda orkestra/oda müziği eğitim sürecinin öğretim elemanları görüşleri doğrultusunda incelenmesi” konulu yüksek lisans tezinde, 9 adet üniversitenin müzik öğretmeni yetiştiren bölümlerinde ilgili öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda orkestra ve oda müziği derslerinin benzerlikleri, farklılıkları, planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerini incelemiştir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (MAKÜ), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi (MSKÜ), Gazi Üniversitesi (GÜ), Harran Üniversitesi (HÜ), Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ), Ondokuz Mayıs Üniversitesi (OMÜ), Pamukkale Üniversitesi (PAÜ), Balıkesir Üniversitesi (BAÜN) ve Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi (AİBÜ) müzik eğitimi anabilim dallarında 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Orkestra/Oda Müziği dersini yürütmüş olan öğretim elemanları oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda Orkestra/Oda Müziği eğitim sürecine katkı sağlayacak ve derste yaşanan sorunları azaltmaya faydalı olacak önerilerde bulunulmuştur. Bu bağlamda konserlerin amaç ve hedefleri doğrultusunda ve öğrencilerin teknik seviyesi göz önünde bulundurularak eser seçtikleri ve orkestra ders saatlerinin yetersiz olduğu sonuçlarını açığa çıkarılmıştır.

Güvendik (2020), “Toplumsal cinsiyet ve profesyonel başarı: klasik müzik orkestralarındaki Türk kadın orkestra şefleri” konulu yüksek lisans tezinde, kadınların klasik müzik orkestralarındaki konumu, orkestra şefinin kimliği, eğitim ve kariyer yollarını incelemiştir. Buradan hareketle araştırmasında, kadınların klasik müzik orkestralarında orkestra şefi olarak yetersiz sayısal temsiline yer verildiğine dikkat çekmiştir. Bu tez, tüm Türk kadın orkestra şeflerinin yanı sıra bazı erkek orkestra şefleri ile yapılan görüşmeleri hem öznel deneyimlerini hem de bu zorlukların oluşmasını sağlayan cinsiyetçi dinamikleri ve sonuçlarıyla ilgili kendi algı ve açıklamalarını analiz

etmeye dayanmaktadır. Çalışma, Batı orkestralarındaki cinsiyet dinamiğine benzer şekilde, resmi, kurumsal engellemelerin varlığına ek olarak kadınların klasik müzik orkestraları içindeki azınlık konumunun toplumsal cinsiyet temelli önemini vurgulayan bir dizi sosyal, kültürel ve kurumsal faktörle şekillendiğini ileri sürmektedir. Bunlar toplumsal cinsiyete dayalı kalıplar, roller ve beklentiler, meslekte kadınlar için rol modellerinin az olmasının etkisi ve orkestralardaki orkestra şefinin kimliği ve konumu ile yakından ilişkili eril normlardır.

Taşdemir ve Şen (2021), “İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası Konser Programlarının Repertuvar, Konser Mekanları ve Şeflik Açısından İncelenmesi”, adlı makalesinde, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası’nın (İSSO) konser programlarındaki eserleri, orkestra şefleri ve konser mekanları bazı değişkenler doğrultusunda incelenmiştir. Betimsel nitelikteki bu çalışmada anket yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında İSSO’nun 2015-2019 yılları arasında gerçekleşen konser programlarındaki bilgiler doküman incelemesi kullanılarak kullanılmıştır. Amaç, 2015-2019 yılları arasında gerçekleşen İSSO konserlerini incelemek ve İSSO’nun icra ettiği eserlerin formlarını ortaya koymaktır. Orkestrayı yöneten şef sayısı incelendiğinde yabancı şeflerin Türk şeflere göre daha fazla İSSO konseri düzenlediği belirlendi. Elde edilen veriler yüzde frekans analizi yapılarak yorumlanmıştır. Araştırmada sonuç olarak konserlerin tamamına yakınının İstanbul’da yapıldığı görülmüş, bu konserlerde görev alan şeflerin sayısı oranlandığında çoğunluğunun yabancı şefler olduğu tespit edilmiştir.

Dalgıç (2022), “Konser Salonlarının Mimari Tasarım İlkelerinin Ele Alınması: Atatürk Kültür Merkezi Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu Örneği”, konulu yüksek lisans tezinde, konser salonlarının mimari tasarım ilkelerinin ele alınmasını, Atatürk Kültür Merkezi Cumhurbaşkanlığı senfoni orkestrası konser salonu örneği üzerinden incelemiştir. Çalışmanın yöntemi doğrultusunda öncelikli olarak literatür taraması yapılmıştır. Toplanan veriler doğrultusunda konser salonları hakkında tespitlerde bulunulmuş mimari tasarım ilkeleri doğrultusunda başlıklar belirlenmiştir. Çalışmada orkestra olarak ele alınan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası da ele alınarak orkestranın tarihçesine değinilmiştir. Orkestra’nın kullandığı Tarihi salon ‘un geçmiş ve geçirdiği düzenlemeler ele alınmıştır. Sonuç olarak her mekân hizmet edeceği amaca göre tasarlanmalı, mekân kullanıcılarının ihtiyaçları belirlenmeli ve tasarım buna göre şekillenmelidir. Mimarlar, diğer ilişkili meslek grupları ile tasarım

sürecinde multidisipliner prensipte ortak olup, mekânsal ve işlevsel gerekliliklere uygun olarak algılanabilir ve ihtiyaca karşılık veren mekânlar tasarlamalıdır.

2.8. İlgili Yurt Dışı Araştırmalar

Luo ve Tebbutt (2019), “Kültür Devriminden kültürel tüketime: Şanghay Senfoni Orkestrası aracılığıyla çağdaş bir kimlik oluşturmak”, adlı makalesinde, Asya’daki en eski senfoni orkestrası olan Şangay Senfoni Orkestrası’nı, özellikle on yıllık Kültür Devrimi’nden sonra Çin’in kültürel alanında çağdaş bir kimliğin oluşumunu incelemek için bir vaka çalışması olarak ele alınmıştır. Senfonik müzik aracılığıyla oluşan bu yeni Çin kimliği, yalnızca yerel Çin kültürü ile Batı burjuva kültürü arasındaki gerilimi içermekle kalmaz, aynı zamanda geçmiş, şimdiki ve gelecekteki Çin benliğiyle ilgili tartışmaları da tetikler. Şangay Senfoni Orkestrası’ndaki müzik üretimi, kimlik oluşumu ve kültürel tüketim eylemleri de sağlar. Şanghay Senfoni Orkestrası Arşivinden toplanan materyaller, kimlik oluşturma sürecini ve ilgili konuları göstermek için kullanılır. Kültürel sermaye kavramı, çağdaş kimliğin senfonik müzik aracılığıyla nasıl oluştuğunu gösteren bazı örnekleri ele almak için de uygulanmaktadır. Senfonik müzik yoluyla bir Çin kimliğinin oluşturulması, Çin’deki genel kültürel manzaranın vazgeçilmez bir parçasıdır.

Sergeant ve Himonides (2019), “Orkestrada Cinsiyet: Dünya Çapında Senfoni Orkestralarında Erkek ve Kadın Müzisyenlerin Temsili”, adlı makale çalışmasında, dünya çapındaki senfoni orkestralarında erkek ve kadın müzisyenlerin temsilini incelemektedir. Birleşik Krallık, Avrupa ve ABD olmak üzere üç bölgeden 40 orkestranın personeli ve yaylı çalgılar, nefesli çalgılar, nefesli çalgılar ve perküsyon olmak üzere dört orkestra departmanındaki kadın ve erkek dağılımları karşılaştırıldı. Üç bölgenin orkestraları arasındaki temsilde önemli farklılıklar rapor edilmiştir. Son otuz yılda orkestra görevlerine atanan kadın sayısındaki artış, genel işgücündeki kadın oranındaki artışla karşılaştırılmıştır. Her orkestra bölümünde ve her enstrümanda erkek ve kadın müzisyenlerin göreceli varlığına ilişkin veriler, toplam 3.420 müzisyeni temsil eden Birleşik Krallık, Kuzey Amerika ve Avrupa’daki 40 büyük orkestranın mevcut web sitelerinden toplanmıştır. Orkestra üyeliği verileri daha sonra büyük bir ulusal veri tabanından (n = 391.000 öğrenci) alınan orkestra enstrümanları eğitimi alan gençlerin

sayısıyla karşılaştırılmıştır. Orkestra personelinde erkek ve kadın temsilinin geleceğine yönelik çıkarımlar da çalışmanın devamında ele alınmıştır.

Orazio ve diğ. (2020), “Bir opera binasında senfonik orkestranın gücünü artırmak”, adlı makale çalışmasında, bir orkestra performansının gereksinimlerini karşılamak için bir tepe reflektör dizisini tanıtarak ve perdeleri sahneden kaldırarak bir opera binasının akustik koşullarını değiştirmeyi amaçlamıştır. Kanopi düzeninin tasarım süreci ve şekil optimizasyonu Geometrik Akustik (GA++) modeliyle geliştirilmiştir. Modeli kalibre etmek, panellerin eğim açılarını ayarlamak ve yazılım destekli tasarımı doğrulamak için yerinde akustik ölçümler kullanılmıştır. Teorik çalışmaları pratik ihtiyaçlarla birleştiren bu çalışmanın sonuçları, bir opera binasına bir reflektör dizisi yerleştirmenin sonuçlarını araştırma fırsatı vermiştir. Ölçülen dürtü tepkileri üzerine yapılan çoklu bozulma analizi, reflektör dizisinin sahne binası ile ana salon arasındaki akustik bağlantıyı geliştirdiğini göstermektedir. Elde edilen veriler ışığında genellikle perdeler, aydınlatma armatürleri ve manzaralarla dolu olup ses davranışı, konuşma ve şarkı söyleme için optimize edilmiştir. Buna karşın, senfonik müzik çalma amacına pek uygun değildir.

Zhou (2021), “Üniversite Senfoni Orkestrasının Gelişiminde Karşılaşılan Zorluklar ve Fırsatlar”, adlı makale çalışmasında, senfoni orkestrasının oluşumu yoluyla, öğrencilerin müzikal başarıları ile sanatsal duygularını geliştirmeyi ve öğrencilerin daha yüksek estetik zevklere sahip olmalarını sağlamayı amaçlamıştır. Bu makale, önce üniversite senfoni orkestrası kurmanın gerekliliğini analiz etmiş, ardından üniversite senfoni orkestrasının gelişiminin zorluklarını tartışmış ve son olarak referans olarak üniversite senfoni orkestrasının sorunsuz gelişimini teşvik etmek için geliştirme fırsatlarının nasıl kavranacağını irdlemiştir. Senfoni orkestraları yavaş yavaş kampüs kültürünün hayati bir parçası haline geldi. Ayrıca insanların sanat arayışını da teşvik ederek senfoni orkestrasının gelişimine daha fazla önem vermesini sağlamıştır. Kaliteli eğitimin arka planında senfoni orkestrasının kurulması olmakla beraber öğrencilerin genel kalitesinin gelişmesine de aracı olmaktadır. Öğrencilerin müzik etkinliğini senfoni aracılığıyla çalmaları, onların hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını geliştirmelerine ve müzik eğitiminin yaygınlaştırılmasını ve tanıtımını gerçekleştirmelerine olanak tanımaktadır. Bu nedenle, özellikle üniversite senfoni orkestraları için mevcut aşamada iyi fırsatlar söz konusudur. Dolayısıyla mevcudu geliştirme ve potansiyeli harekete geçirmek için çaba göstermeden kaçınılmamalıdır.

Pompe ve Tamburri (2022), “COVID-19 zamanında senfoni orkestrası: Amerikan orkestraları küllerinden doğacak mı?”, adlı makale çalışmasında, COVID-19 zamanında senfoni orkestralarının tekrar canlanıp eski gücüne kavuşması üzerine bir çalışma yürütmüştür. Senfoni orkestralarının COVID-19 krizi sırasında ve sonrasında aşması gereken sorunlara bir pencere açmak için Büyük Durgunluktan elde edilen veriler kullanılmıştır. İşsizlikteki her %1’lik artış için işe devamın %2,4 oranında azalacağı öngörülmüştür. Konser salonlarına geri dönülmesi sancılı olmuştur. Sahne sanatları organizasyonlarının finansmanı, ekonomik durgunluklara karşı hassastır. Senfoni orkestralarının, COVID sonrası gelişmek için artan akış platformları da dâhil olmak üzere yenilikçi programlarla kendilerini yeniden keşfederken maliyetleri düşürücü önlemler alması gerekmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, çalışma grubuna, veri toplama araçlarına, verilerin toplanmasına ve verilerin analizinde kullanılan yöntemlere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli (Deseni)

Türkiye’deki Orkestraların Bulundukları Bölgelere Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Katkılarının İncelenmesine yönelik yapılan bu çalışma *Karma Yöntem Deseni* kullanılmıştır. Karma yöntem deseni, nitel ve nicel araştırma yaklaşımının basit olarak bir arada uygulanmasından daha çok, daha zengin içerikli bir araştırma için nitel ve nicel yaklaşımlarının birbiriyle örüntülendiği ileri düzey bir yöntemdir (Creswell, 2013, s.37). Karma yöntem araştırmalarının nitel ve nicel araştırma yöntemleri üzerine yapılan ve araştırmacıların ikiye bölündüğü tartışmalar adına bir köprü görevi gördüğü, nitel ve nicel tekniklerin aynı çerçevede birleştirilmesinin araştırmacılara her bir tekniğin kullanımındaki zorlukların üstesinden gelmede kolaylıklar sağlayacağı da ifade edilmektedir (Onwuegbuzie ve Leech, 2005, s.385). Karma yöntem araştırmalarında uygulanan desenler araştırmada toplanan nitel ve nicel verilerin önceliklerine, sıralarına ve verilerin araştırma sürecindeki ağırlıklarına göre sınıflandırılmaktadır (Kavrayıcı, 2019, s.55). Karma yöntem araştırması, araştırmacının veri topladığı ve analiz ettiği, bulguları dahil ettiği ve tek bir çalışmada veya araştırma programında nitel ve nicel yaklaşım veya yöntemleri kullanarak çıkarımlarda bulunduğu bir araştırmadır (Tashakkori ve Creswell, 2007). Nicel ve nitel tekniklerin aynı çerçeve içerisinde kullanımı ile karma yöntem araştırmaları, her iki tekniğin avantajlı taraflarını kuvvetlendirmektedir. Daha da önemlisi, karma yöntemleri kullanan araştırmacıların,

belirledikleri araştırma sorularıyla ilişkili olan yöntem ve yaklaşımları seçme şansları daha fazladır. Karma yöntem araştırmaları, araştırmacının seçeneklerini kısıtlamaktan çok, araştırma sorularına cevap ararken çoklu yaklaşımları kullanmaya çalışır. Karma yöntemin amacı pek çok durumda bir fikri doğrulamak ya da desteklemek değil, kişinin olayla ilgili anlayışını genişletmektir. Karma yöntem; kapsamlı, çoğulcu, tamamlayıcı ve araştırmacıya yöntem seçimi ve araştırma hakkında tasarlama yapması için seçmeci bir yaklaşım önerir. Pek çok araştırma sorusu veya soruları karma yöntemin sunduğu çözüm yolları ile tamamen cevaplandırılabilir (Johnson ve Onwuegbuzie, 2004).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Türkiye'nin farklı bölgelerinde Kültür Bakanlığı'na bağlı 6 Devlet Senfoni Orkestrası ve 2 Büyükşehir Belediyelerine bağlı orkestra bünyesinde görev yapmakta olan 8 orkestra şefi ve şef yardımcısı ile ilgili orkestralarda görevli 152 orkestra üyesi olmak üzere toplam 160 kişiden oluşmaktadır. Çalışma grubu olarak Kültür Bakanlığına bağlı Türkiye'deki resmi orkestraların tamamı alınırken, Büyükşehir Belediyelerine bağlı ve devamlılığı sağlayan 2 orkestra çalışma grubuna dahil edilmiş, diğer kurumlara ait orkestraların daimî kadro eksiklikleri, devamlılıkları ve daimî statüde şef eksikliklerinden dolayı çalışma grubuna dahil edilmemiştir.

Çalışma grubunda yer alan Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı orkestralar aşağıda verilmektedir;

- Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası (CSO-1924)
- İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası (İDSO-1945)
- İzmir Devlet Senfoni Orkestrası (İZDSO-1975)
- Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası (CDSO-1988)
- Antalya Devlet Senfoni Orkestrası (ADSO-1997)
- Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası (BBDSO-1998)
- Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası (EBBSO-2001)
- Muğla Büyükşehir Belediyesi Orkestrası (MBBO-2015)

Tablo 1. *Görüşme Gerçekleştirilen Orkestra Şeflerinin Cinsiyete göre Dağılımı*

Orkestra Şefleri Cinsiyet	
Kadın	0
Erkek	8
Toplam	8

Tablo 2. *Görüşme Gerçekleştirilen Orkestra Üyelerinin Cinsiyete göre Dağılımları*

Orkestra Üyeleri Cinsiyet	
Kadın	64
Erkek	88
Toplam	152

Tablo 3. *Görüşme Gerçekleştirilen Orkestra Şeflerinin Mesleki Hizmet Yıllarına göre Dağılımları*

Orkestra Şefleri Mesleki Hizmet Yılı	
1-3 yıl	3
4-6 yıl	2
7-9 yıl	0
10-12 yıl	0
13 ve üzeri	3
Toplam	8

Tablo 4. *Görüşme Gerçekleştirilen Orkestra Üyelerinin Mesleki Hizmet Yıllarına göre Dağılımları*

Orkestra Üyeleri Mesleki Hizmet Yılı	
1-3 yıl	22
4-6 yıl	35
7-9 yıl	27
10-12 yıl	13
13 ve üzeri	55
Toplam	152

Tablo 5. *Görüşme Gerçekleştirilen Orkestra Şeflerinin Eğitim Durumlarına göre Dağılımları*

Orkestra Şefleri Eğitim Durumu	
Lisans	1
Yüksek Lisans	6
Doktora	1
Sanatta Yeterlik	0
Toplam	8

Tablo 6. *Görüşme Gerçekleştirilen Orkestra Üyelerinin Eğitim Durumlarına göre Dağılımları*

Orkestra Üyelerinin Eğitim Durumu	
Lisans	103
Yüksek Lisans	46
Doktora	2
Sanatta Yeterlik	1
Toplam	152

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile yapılacak tüm görüşmelerde kullanılmak üzere sorular hazırlanmaktadır. Bu sorular görüşülecek olan kişilere aynı sırayla sorulur, ancak görüşülen kişinin, görüşme sırasında soruları istediği genişlikte yanıtlamasına izin verilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmanın çalışma grubunda yer alan Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı orkestraların bulundukları bölgelerdeki kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarının belirlenmesi amaçlı orkestraların 2018-2023 yılları arasında gerçekleştirdikleri tüm etkinlikler belgesel kaynak tarama ve arşiv tarama yoluyla toplanmıştır. Bunun yanı sıra çalışma grubunda yer alan orkestraların 2018-2023 yılları arasında gerçekleştirdikleri kültürel ve eğitsel tören, konser ve etkinliklerin planlama, hazırlık, uygulama ve uygulama sonrası genel değerlendirme aşamalarına ilişkin orkestra şeflerinin, şef yardımcılarının ve orkestra üyelerinin görüş düşünce ve önerileri önceden hazırlanmış ve 3 alan uzmanı ile 1 araştırma yöntemleri uzmanının görüşleri alınarak tasarlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla veriler toplanmıştır. Çalışma grubunda yer alan orkestra şefi, şef yardımcıları ve orkestra üyelerine ilişkin hassasiyetler göz önüne alınarak resmî belgelere ve kişisel bilgilere yer verilmeden kodlama yoluyla görüşlerin aktarılmasına özen gösterilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada, aşağıda belirtilen aşamalarda veriler toplanmıştır;

1. Konuyla doğrudan ya da dolaylı ilişkili yurt içi ve yurt dışı kaynakların taranması,
2. Literatür incelemesi ve sonrasında araştırmanın kurgusal desenin belirlenmesi,
3. Çalışma grubunda yer alan Türkiye'deki kültür bakanlığına bağlı devlet senfoni orkestraları ve büyükşehir belediyelerine bağlı orkestraların 2018-2023 yılları arasında gerçekleştirdikleri kültürel, sanatsal ve eğitsel etkinliklere ait arşivlerin taranması ve belgelere ulaşılması,
4. Araştırma kapsamında uygulanacak yarı yapılandırılmış görüşme formunun taslaklandırılması ve uzman görüşüne sunulması,
5. Uzman görüşleri doğrultusunda orkestra şefleri ve orkestra üyelerine uygulanacak yarı yapılandırılmış görüşme formunun düzenlenmesi,
6. Çalışma grubunda yer alan Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine ait orkestralardaki şef, şef yardımcıları ve orkestra üyelerinin görüş, düşünce ve önerilerinin elde edilebilmesi amacıyla görüşmelerin gerçekleştirilmesi,
7. Görüşme sonrası elde edilen verilerin yazılı ortama aktarılması, temalandırılması ve düzenlenmesi,
8. Araştırmanın nihai raporlaştırılması.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizi kapsamında, çalışma grubunda yer alan orkestraların 2018-2023 yılları arasında bulundukları bölgelerde gerçekleştirdikleri kültürel, sanatsal ve eğitsel etkinliklere ilişkin belgesel kaynak tarama ve arşiv tarama yoluyla elde edilen veriler tablolştırılmış ve ilgili alt problem kapsamında bulgulara yer verilmiştir. Bunun yanı sıra 2018-2023 yılları arasında gerçekleştirilen kültürel, sanatsal ve eğitsel etkinliklerin planlama, hazırlık, uygulama ve uygulama sonrası genel değerlendirme aşamalarına ilişkin hem ilgili orkestralardaki yetkili kişilerin görüş, düşünce ve önerileri yarı yapılandırılmış görüşme formu yoluyla elde edilerek araştırmanın bulgular kısmında temalandırılarak yer verilmiştir. Görüşmelerin yazılı ortama aktarılarak verilerin

sağlanmasında orkestra şefleri, şef yardımcıları ve orkestra üyelerinin hassas iç düzenlerinden dolayı hiçbir şekilde resmi bilgilere yer verilmemiştir. Temalandırılan görüş, düşünce ve önerilerden örneklere G-1, G-2 kodları kullanarak ilgili temalar altında yer verilmiştir. Elde edilen verilerin alt problemlere göre analizleri aşağıda ayrıntılı olarak verilmiştir;

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Türkiye’de Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir belediyelerine ait orkestraların genel bilgileri ve bölgesel dağılımları nasıldır?” sorusuna ilişkin elde edilen veriler belgesel kaynak tarama yoluyla elde edilmiş ve kronolojik olarak bulgularda yer verilmiştir.

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Orkestraların kuruluş amaçları, görev ve sorumluluklarına ilişkin orkestra şefleri ve orkestra üyelerinin görüşleri nelerdir?” sorusuna ilişkin elde edilen verilerin analizinde yüzde ve frekans dağılım tablolarına yer verilmiştir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Orkestraların 2018-2023 yıllarında gerçekleştirdikleri Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel etkinliklerin dağılımları nasıldır?” sorusuna yönelik elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistik kullanılmış, orkestraların 5 dönem gerçekleştirdikleri kültürel, sanatsal ve eğitsel etkinliklerin toplamı bir tabloda toplanarak yüzde ve frekanslarla karşılaştırmalı analizi gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Orkestraların konsere hazırlık, prova ve konser süreçlerinde orkestra şeflerinin ve üyelerinin karşılaştıkları sorunlar nelerdir?” sorusuna verilerin analizinde orkestra şeflerinin görüşleri temalandırılmış, orkestra üyelerinin görüşleri frekans ve yüzde olarak tablolaştırılarak bulgulara eklenmiştir.

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “Türkiye’deki orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarına ilişkin orkestra şeflerinin ve üyelerinin görüşleri nelerdir?” sorusuna ilişkin elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistikler kullanılmış, hem orkestra şeflerinin hem de orkestra üyelerinin orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarına ilişkin görüşleri alt başlıklara ayrılarak yüzde ve frekans tablolarıyla birlikte ilgili alt başlıkta verilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Türkiye’de Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir belediyelerine ait orkestraların genel bilgileri ve bölgesel dağılımları nasıldır?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir;

4.1.1. Yerel Yönetimlere Bağlı Orkestralar

Yerel yönetimlerin kültür-sanat oluşumları hakkındaki inceleme içerisinde, belediyelere bağlı ve son yıllarda sayısı artan orkestralar kurulmaktadır. Ülkemizin ilk çok sesli Klasik Batı Müziği Orkestrasının tarihine bakacak olursak; Osmanlı Devleti tarafından 19.yüzyılda İstanbul’a davet edilen Giuseppe Donizetti Muzika-i Hümayün orkestrasının şefliğine getirilmiş, saray çevresinde çoksesli müzik kültürü kısa zamanda benimsenmiş ve kurumsallaşmıştır. Cumhuriyetin ilanı sonrasında orkestra, 27 Nisan 1924 tarihinde Mustafa Kemal Atatürk’ün desteği ile konser ve çalışmalarını yürütmek üzere Ankara’ya taşınmış ve 20. yüzyılın modernite projesini tüm kültürel katmanlarda uygulamaya yönelik girişimlerden biri olarak, halkın kültür ve sanat düzeyini batılılaşma ekseninde bir medeniyet tasavvuruyla donatma amacıyla faaliyet gösteren sanat kurumu niteliği kazanmıştır. Atatürk’ün Cumhurbaşkanlığı makamının adını verdiği orkestra “Riyaseti Cumhur Filarmoni Orkestrası” aynı zamanda Cumhuriyet tarihinin ilk müzik kurumu olarak anılır (Şen, 2021, s.39).

Türkiye’nin ilk çok sesli batı müziği orkestrası olan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası’ndan sonra devlet ve yerel yönetimlere bağlı orkestralar kurulmaya başlanmıştır. Bunlardan ilki, İstanbul’un kültür-sanat hayatının önemli bir başlangıcı

olarak bildiğimiz İstanbul Şehir Orkestrasıdır. İstanbul Şehir Orkestrasından sonra kurulan iki orkestra daha göze çarpmaktadır. Bu orkestralardan ilki, Başkent Oda Orkestrası, 01 Aralık 1964'te Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası (baş kemancılarından) Fethi Kopuz yönetiminde, “*Halkevleri Genel Merkez Orkestrası*” adı altında kurulmuştur. Halkevleri 1932 yılında kurulan, cumhuriyet ideolojisini Anadolu’nun köylerine kadar ulaştırma çabasında olan kurumlardır. Halkevleri pratik beceri kazanılan yerler olmaktan çok kültür ve sanat alanında yapılan çalışmalarla bilinçlenme yerleri olarak açıklanmaktadır. İl ve ilçe halkevlerine ait müzik şubeleri kurulduktan sonra radyo ve orkestra alanında uzman kişiler bulunarak Mardin, Silifke, Muğla gibi halkevlerine ait radyolar Ankara’ya bağlanmış ve daha geniş kitlelere ulaşılmıştır. Halkevleri Genel Merkez Orkestrası olarak kurulan orkestra da kültür - sanat bilinci oluşturma hareketine bağlı olarak doktor, milletvekili, avukat, öğretmen ve orkestra sanatçılarından oluşan farklı meslek grupları ile çalışmalarına yaylı sazlar orkestrası olarak başlamıştır (Arıkan, 1999, s.277).

Günümüzde İstanbul’da faaliyet gösteren yerel yönetimlere bağlı orkestralar, ilgili belediyelerin kültür – sanat etkinlikleri kapsamındaki yüzünü de oluşturmaktadır. Genel amaçları gençlerin ve çocukların sanat ile ilgilenen bireyler olmaları, yeteneklerini keşfederek toplumda yer edinmelerini sağlamaktır. Bu bağlamda Ataşehir Gençlik Senfoni Orkestrası, Ataşehir Belediyesi tarafından Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü çatısında 2012 yılında kurulmuştur. 2018 yılında kurulan Beylikdüzü Gençlik Senfoni Orkestrası, Beylikdüzü Belediyesi Kültür İşleri Müdürlüğü bünyesinde kurulmuştur. Beylikdüzü Gençlik Senfoni Orkestrası için; keman, viyola, viyolonsel, kontrbas, flüt, obua, fagot, klarnet, trompet, trombon, korno, tuba ve vurmali çalgılar branşlarında yapılan sınavlar sonucunda belirlenen 40 genç ile Mart 2018’de çalışmalara başlamıştır. 2019 yılında İstanbul’da yerel yönetime bağlı olarak kurulan bir orkestra da Kartal Belediyesi Gençlik Senfoni Orkestrasıdır. Prof. Cihat Aşkın başkanlığındaki jüri ile yapılan sınavlar sonucunda, Kartal Belediye Başkanı Gökhan Yüksel’in inisiyatifi ile kurulan orkestra ilk konserini 2019 Aralık ayında gerçekleştirerek faaliyetine başlamıştır (Şen, 2021, s.45).

4.1.2. Vakıf Orkestraları

Vakıf orkestralarında, büyük ölçekli şirketler, holdingler ve üniversiteler bünyesinde bulunan ve vakıflar aracılığı ile kurulan birtakım senfonik orkestralar ve oda orkestraları bulunmaktadır. Bu vakıflar kurdukları orkestralar ile kültür sanat hayatına katkı yapmalarının yanı sıra elde edilen gelirler ile müzik eğitimi alan öğrencilere de burs imkânı sağlamaktadır. Türkiye’deki üniversiteler ve kültür sanat vakıfları bünyesindeki orkestralara örnek olması amacıyla Tekfen Filarmoni Orkestrası, Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası, Limak Filarmoni Orkestrası, Barış İçin Müzik Vakfı Orkestrası, Bilkent Senfoni Orkestrası, Yaşar Üniversitesi Oda Orkestrası ve Orkestra Akademik Başkent orkestralarına yer vermem mümkündür (Taşdemir ve Şen, 2021, s.155).

4.1.3. Devlet Senfoni Orkestraları

Türkiye’de tüm senfonik orkestralar, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası yönetmeliğine göre çalışmaktadır. 1970 yılında düzenlenmiş olan bu yönetmelikte, orkestranın kuruluş amacı, ülkede sanat kültürünün gelişmesi olarak açıklanmıştır.

4.1.3.1. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası. 1826 tarihinde Osmanlı sarayında batı örneğinde bir orkestra olarak kurulan “Muzıka-i-Hümayun”, 1924’te Atatürk’ün emriyle çıkarılan özel kanunla Ankara’ya getirilmiş ve “Riyaset-i Cumhur Senfoni Orkestrası” adıyla başkent in kültür yaşamında seçkin bir yer edinmiştir. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası (CSO) dünyadaki en eski senfoni orkestralarından biridir. Orkestraya 1961 yılında var olan sergi evinden bozma, bugün de kullanılan yapı tahsis edilmiştir (Özçetin, 2011, s.916).

Şekil 1. *Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası*

Cumhuriyetin ilanıyla Ankara'ya getirilen o zamanki adıyla Muzika-i Hümayun günümüzde Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası adıyla anılmakta olup yerleşik bir konumda sarayın değil halkın orkestrası kimliğine bürünmüştür 200 yıla yaklaşan tarihi içerisinde kesintisiz bir şekilde varlığını sürdüren, tarihin köklü orkestralarından olan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, bu kurum ve orkestralar içinde konser salonları açısından özel anlam ifade eden yeni konser salonu ile Türkiye'nin ilk senfonik konser salonu unvanına sahiptir. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Ankara'da halen etkinliklerine ve gösterilerine devam etmektedir (Dalgıç, 2022, s.24).

Cumhurbaşkanlığı senfoni orkestrası binası, 1958 yılında Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü Mimari Proje Daire Başkanlığı tarafından bazı kaynaklara göre sergievi, bazı kaynaklara göre spor salonu olarak yapılmıştır. Yapı, 1961 yılında mimar Ertuğrul ÖZAKDEMİR tarafından güreş salonu olması düşünülürken konser salonuna dönüştürülmüştür. Akustik anlamda yetersiz görülen bina 2007 yılında değiştirilmiştir (Özçetin, 2011, s.916).

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası yurt içi ve yurt dışı turnelerde Beethoven, Mozart, Liszt'in yanı sıra; Necil Kazım Akses, Ahmet Adnan Saygun gibi müzisyenlerin eserlerini de seslendirmiştir (Antep, 2017, s.203). Orkestra, bu yönüyle,

sadece Batılı sanatçıların eserlerini seslendiren bir orkestra olarak değil aynı zamanda kendi bünyesinde de görev yapmış Türk bestecilerin çok sesli müzik yapıtlarını da dünya sahnesine çıkaran bir kurum olarak değer kazanmıştır.

4.1.3.2. İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası. İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası, bürokratik denetime tabi ve sadece devlet orkestraları ve onların üyeleri için geçerli olan genel kurallara bağlı olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Bu kurallar, 1970 yılında düzenlenmiş olan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası yönetmeliğinde belirtilmiştir. İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın bürokratik olarak dışa (devlete) bağımlı, ancak örgüt kültürünün oluşumunda bağımsız olduğu görülmektedir. Bu kapsamda bir örgüt olarak İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü aracılığıyla Bakanlık tarafından denetlenmektedir (Toprak ve Tansuğ, 2018, s.747).

Şekil 2. *İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası*

Bakanlık himayesinde çalışmalarını sürdüren İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın hiyerarşik yapısı, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası yönetmeliğindeki (resmi) statüler ile belirlenmiştir. Statü, bir görevlendirme biçimidir ve tanımlanmış görev ve sorumluluklardan oluşur (Doğan, 2007, s.101). Buna göre orkestradaki sanat çalışmalarıyla ilgili resmi statüler, yönetmelikte belirtilen orkestra şefliği, şef yardımcılığı, orkestra üyeliğidir.

4.1.3.3. İzmir Devlet Senfoni Orkestrası. İzmir Devlet Senfoni Orkestrası, 1975 yılında, dönemin Güzel Sanatlar Genel Müdürü Mehmet Özel'in önerisi ve Kültür Bakanı Nermin Nefi'nin onayı ile Devlet Sanatçısı Prof. Hikmet Şimşek önderliğinde, Ankara Devlet Operası keman sanatçılarından Tuncer Olcay'ın müdür olarak atanmasıyla, bir oda müziği topluluğu olarak kurulmuş, kısa süre içerisinde olağanüstü büyüme ve gelişme göstererek senfonik bir orkestra yapısına ulaşmıştır. İzmir Devlet Senfoni Orkestrası, 1975 yılından bu yana öncelikle İzmir ve Ege Bölgesi'nde ve giderek tüm Türkiye çapında çok sesli müzik kültürünün tanıtılması, özendirilmesi, sevdirmesi ve geliştirilerek ülke genelinde yaygınlaştırılması için emsalsiz gayretler sarf etmiştir. Anadolu'ya çoksesli müziği götürmek amacıyla köy, kasaba ve ilçelerde konserler düzenleyen orkestra, bu görevinin yanı sıra ulusal ve uluslararası festivallerde de üst düzey sanatsal seviyesiyle İzmir ve ülkemizi başarıyla temsil etmektedir (Şen, 2011, s.51).

Şekil 3. *İzmir Devlet Senfoni Orkestrası*

4.1.3.4. Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası. Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası Kültür ve Turizm Bakanlığı, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak kurulan, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası (İDSO) ve İzmir Devlet Senfoni Orkestrası (İZDSO) sonrasında kurulan dördüncü senfoni orkestrasıdır. Resmi olarak

1988 yılında kurulan Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası, 17 kişilik küçük bir kadro ile ilk çalışmalarına 1991 yılında başlamıştır. Orkestra ilk konserini ise 5 Ocak 1992 yılında Adana'nın düşman işgalinden kurtuluşu temalı konseri ile gerçekleştirmiştir (Şen, 2011, s.55).

Şekil 4. Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası

4.1.3.5. Antalya Devlet Senfoni Orkestrası. 1995 yılında Antalya Oda Orkestrası olarak kurulan ve bu statüde konserler veren Antalya Devlet Senfoni Orkestrası, bugünkü ismini 1997 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile almıştır. Antalya'nın tanıtılması ve kültür – sanat hayatına katkı sağlaması misyonunu edinen Antalya Devlet Senfoni Orkestrası sezon boyunca Antalya Kültür Merkezinde düzenli konserlerini gerçekleştirmektedir. Kuruluşu itibari ile Aspendos Antik Tiyatro'da, Efes Antik Tiyatro'da, Phaselis Antik Tiyatroda, Arikanda'da, Antalya Müzesi'nde, Antalya'daki çeşitli konser salonlarında ve meydanlarda konserler vermiş, Nemrut, Kapadokya, Konya, Burdur, İzmir, Adana, Denizli, Isparta, İstanbul ve Güney Kore'ye düzenlediği turneleriyle, düzenli olarak katıldığı Side Kültür ve Sanat Festivali, Antalya Piyano Festivali, Antalya Film Festivali gibi büyük organizasyonlarda yer almıştır. (Şen, 2011, s.54).

Şekil 5. Antalya Devlet Senfoni Orkestrası

4.1.3.6. Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Bölümü öğretim elemanlarının 1994 yılında Uludağ Üniversitesi bünyesinde yine aynı kurumun öğretim elemanlarınca oluşturulan Yaylı Çalgılar Orkestrası Bursa’da senfoni orkestrası oluşturulması düşüncesinin ilk ve önemli adımını oluşturmuştur. İlk çalışmalara 27.10.1994’te U.Ü. Eğitim Fakültesi dinleti salonunda başlayan orkestra, Hasan Adıgüzelzade’nin yönetiminde hazırladığı programla 8.1.1995’de Ahmet Vefik Paşa Tiyatrosunda Bursalı dinleyicilerin karşısına ilk kez çıkmıştır. Oda orkestrasının verdiği çeşitli konserler birbirini takip etmiştir. Orkestra bir yıl sonra Bursa Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kurulan Bursa Nefesli Çalgılar Topluluğu ile birleşerek, Uludağ Üniversitesi ve Büyükşehir Belediyesinin ortaklaşa çalışmalarıyla “Bursa Senfoni Orkestrası” adını aldı. 1998 yılında Devlet Sanatçısı Prof. Hikmet Şimşek’in orkestranın Sanat Danışmanlığı görevini üstlenmesi ve genç sanatçı Orhan Şallıel’in Şeflik görevine getirilmesi ile orkestranın sanatsal aktiviteleri büyük bir ivme kazandı. Orkestra; Türkiye’de bir ilke imza attı ve adına “Bölge” tanımını da katarak, sadece şehir konserleri yerine çevre il, ilçe ve kasabalara da polifonik müziği götürdü. Bursa Bölge Senfoni Orkestrası’nın yaptığı başarılı çalışmalarından ötürü T.C. Kültür Bakanlığı’na bağlanması uygun görüldü ve orkestra; 4 Aralık 1999 tarihinde görkemli bir törenle “Devlet” statüsüne girerek Kültür Bakanlığı bağlı ilk “Bölge Senfoni Orkestrası” unvanını aldı (Albayrak ve Sağlam, 2007, s.186).

Şekil 6. Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası

Bursa'nın sanatsal-kültürel yaşamında çok önemli bir yeri olan Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası gerek yurt içinde gerekse yurt dışında yapmış olduğu konserler, katılmış olduğu festivaller, CD ve televizyon kayıtlarıyla Bursa ve Türkiye'nin dünyaya tanıtılmasına önemli katkılar sağlamaktadır. Kuruluşundan günümüze değin çok sayıda konser vererek dünyaca ünlü birçok sanatçıyı Bursa'lı müzikseverlerle buluşturmuştur (Demirbatır, 2006, s.85).

4.1.3.7. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası. Eskişehir senfoni orkestrasının en önemli özelliği Türkiye'nin belediye bünyesinde bulunan ilk orkestrası olma özelliğine sahip olmasıdır. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası Yönetmeliği'nin 1. Bölümünde yer alan kuruluş ve amaçlarının ilk maddesi "*Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası Eskişehir Büyükşehir Belediyesine bağlı, Belediye bütçesine dâhil bir sanat ve kültür kuruluşudur*", şeklindedir. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası 2001 yılında 24 kişiyle kurulmuştur. Senfoni Orkestrası, sezon boyunca her hafta Eskişehir'de konserler vermekte aynı zamanda yurt dışına turnelere katılmakta ve ödüller almaktadır. Ayrıca Eskişehir Senfoni Orkestrası dinleyicilerine oldukça geniş bir repertuvardan seslenmektedir (Sevginer, 2019, s.87).

Şekil 7. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası

4.1.3.8. Muğla Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası. Muğla'nın Büyükşehir Belediyesi olmasının ardından 2015 senesinde oda müziği orkestrası olarak kurulan Orkestra, 2017 tarihinde tekrar sanatçı alımı sınavı yaparak büyümeye ve senfoni yolunda ilerlemeye devam etmektedir. Hem merkez hem de ilçelerinde yerel halkına ve turistlere hizmet eden orkestra çok önemli festivallere de ev sahipliği yaparak, Muğla'nın aydınlık yüzünü yansıtmaktadır. Ayrıca M.K. Atatürk'ün vefatının 83. Yıldönümü vesilesiyle, Atatürk'ün sevdiği türküleri çoksesli seslendirerek kayıt almış ve tüm dijital platformlar da bu projelerini Ata'ya Ahde vefa adı altında sunmuşlardır.

Şekil 8. *Muğla Büyükşehir Belediyesi Orkestrası*

4.1.4. Türkiye’deki Orkestraların Bölgesel Dağılımlarına İlişkin Orkestra Üyelerinin Görüşleri

Türkiye’deki Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı yukarıda belirtilen orkestraların bölgesel dağılımları Tablo 7’de verilmektedir.

Tablo 7. *Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların Bölgesel Dağılımları*

Coğrafi Bölgeler	Kültür Bakanlığına Bağlı Orkestralar	Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestralar
Marmara Bölgesi	3	4
Ege Bölgesi	2	2
Akdeniz Bölgesi	4	3
İç Anadolu Bölgesi	3	2
Karadeniz Bölgesi	1	1
Doğu Anadolu Bölgesi	-	-
Güney Doğu Anadolu Bölgesi	-	-
Toplam	15	12

Tablo 7 incelendiğinde Türkiye genelinde Kültür Bakanlığına bağlı senfoni orkestraları ve Devlet Opera ve Bale Genel Müdürlüğüne bağlı orkestraların toplam

sayısı 15 olarak tespit edilmiştir. Bunun yanında gerek büyükşehir belediyeleri gerekse ilçe belediyelerine bağlı kurumsal orkestraların toplam sayısı da 12 olarak belirlenmiştir. Bölgesel dağılımlar incelendiğinde Marmara (f=7) ve Akdeniz (f=7) bölgeleri orkestraların çoğunlukta yer aldığı bölgeler olurken, Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinde (f=0) Kültür Bakanlığına, Devlet Opera ve Bale Genel Müdürlüğüne ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı hiç orkestranın olmaması dikkat çekici bir bulgu olarak tespit edilmiştir. Orkestraların bölgesel dağılımları sırasıyla İç Anadolu Bölgesi (f=5), Ege Bölgesi (f=4) ve Karadeniz Bölgesi (f=2) şekilde dağılım göstermektedir.

Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı orkestraların bölgesel dağılımlarına ilişkin orkestra üyelerinin görüşleri Tablo 8’de verilmektedir.

Tablo 8. *Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların Bölgesel Dağılımlarına İlişkin Orkestra Üyelerinin Görüşleri*

Cinsiyet	Yeterli	Yetersiz
Kadın	15	49
Erkek	30	58
Toplam	45	107

Tablo 8 incelendiğinde Türkiye’deki Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyeleri bünyesinde yer alan orkestraların bölgesel dağılımları ve sayısal durumlarına ilişkin çalışma grubunda yer alan orkestra üyelerinin görüşlerine göre 152 orkestra üyesinin çoğunluğunun gerek orkestra sayısı gerekse orkestraların bölgesel dağılımlarını yetersiz buldukları (f=107), orkestra üyelerinin bazılarının ise sayısal ve bölgesel dağılımları yeterli buldukları (f=45) bulgusu elde edilmiştir. Buna göre bölgesel bazda ve sayısal olarak incelendiğinde Türkiye’deki Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyeleri bünyesindeki orkestraların bölgesel dağılımlarının yeterli olmadığı, bazı bölgelerde kamu kurumlarına ait orkestraların yer almadığı ve sayısal anlamda da çok fazla sayıda yeterli orkestranın yer almadığı söylenebilir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Orkestraların kuruluş amaçları, görev ve sorumluluklarına ilişkin orkestra şefleri ve orkestra üyelerinin görüşleri nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir;

4.2.1. Orkestraların Kuruluş Amaçları, Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Orkestra Şeflerinin Görüşleri

Türkiye’nin farklı bölgelerinde Kültür Bakanlığı, Büyükşehir Belediyeleri ve Özel Kurum ve kuruluşlar bünyesinde faaliyetlerini yürütmekte olan orkestraların kuruluş amaçları, bulundukları bölgelerdeki kültürel, sanatsal ve eğitsel görev ve sorumluluklarına ilişkin orkestra şefleri ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler aşağıda verilmektedir;

“Orkestra şefi, hazırlamakla yükümlü olduğu müzik eserlerinin provalarını ve konser/temsiliyi sanatsal ve sosyal açıdan ideale en yakın şekilde orkestraya ve seyirciye sunmalıdır. Bu doğrultuda orkestra şeflerinin hem orkestra sanatçılarına hem de dinleyicilere karşı sorumlulukları vardır. Orkestranın potansiyel performansını açığa çıkaran, şefin akıllıca tespit ve dokunuşlarıdır.” G-1

“Orkestrayı konsere veya temsile en verimli şekilde hazırlamak ve çalıştırmak. Orkestrayı çalıştırmanın yanında provalar ve konserlerle alakalı oluşabilecek tüm sorunlara en kısa sürede çözüm üretmek, Orkestra psikolojisini anlayabilmek ve buna uygun iletişim yolu seçmek, dinleyici potansiyeline uygun eserler seçip dinleyicinin mevcut sanatsal seviyesine katkıda bulunmak, bu seviyeyi yukarıya taşımak, Şefliğini üstlendiği orkestranın seviyesini belli standartlara taşımak” G-2.

“İnsan psikolojisinden çok iyi anlayıp mevcut durumu iyi bir şekilde yönetebilmek, Oluşabilecek problemleri önceden düşünebilmek ve erken tedbir almak. Aslında bir orkestra şefinin en büyük görevi orkestrayı idare etmektir. Bu idare ve iletişim sağlandıktan sonra ideal müzikalite düşünülmelidir” G-3.

“Orkestranın sanatsal seviyesini yükseltmek, bütünlüğü sağlamak, müziğin provalarını detaylı bir şekilde yaptırarak konserde orkestranın en rahat ve en iyi

çalabileceği hale getirmek, orkestra ve seyirci ile iyi bir iletişim kurabilmek, repertuvar seçimlerinin orkestra ve seyirci potansiyelini düşünerek akılcıca planlayabilmesi” G-4.

“Konserlerle ilgili tüm sanatsal gereklilikler şefin sorumluluğundadır. Konserin temasına uygun repertuvar seçimi, orkestra performans ve müzikalitesi, orkestra ile olan iletişimi, seyircilerle olan etkileşimi, konser salonundaki hâkimiyet kabiliyeti, olağan bir probleme karşı hızlı çözümci yaklaşımı vb. diyebiliriz” G-5.

“Kendi hayalinde duyduğu ile önündeki ekibin icrası arasındaki farkı kapatmak. Şefliğini üstlendiği orkestranın performansını dünya standartları seviyesine çıkartmak, bunun için şefin hayalindeki müzikaliteyi orkestraya aktarırken, akılcıca tespitlerde bulunup orkestra potansiyelini olabildiğince açığa çıkartmak” G-6.

“Orkestranın planlama, uygulama, etkinlik değerlendirme dâhil tüm sorumluluğunu ve liderliğini layıkıyla yerine getirmek, orkestra ile sadece performans üzerine bir iletişimden ziyade psikolojik bir iletişiminin de olması gerekir. Orkestrayla olan iyi iletişim ve karşılıklı anlayış mutlaka yapılan müziğe de yansır” G-7.

“Orkestra şefi bilgi, beceri ve müzikal anlayışı ile orkestra üzerinde yarattığı etkiye göre konser performansından sorumludur. Orkestra ile olan iletişiminin performanslarına yansıtacağını düşünerek bütüncül düşünebilmesi, Orkestranın teknik potansiyelini, estetik anlayışını ve müzikalitesini, dinleyicinin ise sanatsal seviyesini yukarıya taşımak” G-8.

Orkestraların kuruluş amaçları, bulundukları bölgelerdeki kültürel, sanatsal ve eğitsel görev ve sorumluluklarına ilişkin orkestra şeflerinin görüşleri incelendiğinde; orkestraların asli görevinin bulundukları bölgede sanatsal faaliyetleri en nitelikli ve en iyi şekilde sunabilmek, çalışılan eseri müzikal ve teknik açıdan estetik hale getirebilmek, seyirciye farklı dönem ve repertuvarlardan örnekler dinletebilmek, orkestraya ait oluşabilecek tüm sorunlara çözüm önerileri geliştirebilmek, gerek bağlı bulunduğu orkestranın gerek dinleyici kitlesinin kültürel ve sanatsal seviyesini yükseltebilmek, adil ve birikimli bir yöneticilik sergileyebilmek vb. olduğu söylenebilir.

4.2.2. Orkestraların Görev ve Sorumluluklarının Orkestralar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Orkestra Şeflerinin Görüşleri

Orkestraların görev ve sorumluluklarının bulundukları bölgelere, bağlı bulundukları kurumlara, orkestraların sayısal büyüklüklerine, geçmişten günümüze süregelen yöntem, ilke ve geleneklerine göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin orkestra üyeleri ile yapılan görüşmeden elde edilen bulgular aşağıda verilmektedir;

“Tabi ki. Dünya’da çeşit çeşit orkestra vardır. Orkestrayı oluşturan üyelerin yaş, dil, tabiat gibi farklılıklarının yanında coğrafi farklılıklar, amatör/profesyonel ayrımı ve daha akla gelebilecek birçok parametre sonrasında orkestra şefi, alıştığından farklı görev ve sorumluluklar alabilir. Ama en sonundaki esas amaç; 2.sorudaki verdiğim cevaptaki amaçtır” G-1.

“Profesyonel senfoni orkestraları özel senfonik topluluklar ve okul orkestralarının düzey farklılıkları göz önünde bulundurularak orkestra şefinin görevleri ve sorumlulukları değişiklik gösterebilmektedir. Orkestra şefi bulunduğu orkestranın seviyesini göz önünde bulundurmalı ona uygun repertuvar seçimleri ve çalıştırma yöntemi seçmelidir” G-2.

“Kesinlikle farklılık göstermektedir. Örneğin bir okul orkestrasını çalıştırırken; okul orkestrasının seviyesini göz önünde bulundurarak uygun repertuvar ve çalışma yöntemleri belirleriz fakat profesyonel bir orkestrayla çalıştığımızda bu çalışma yöntemleri, repertuvar seçimi, müzikalite farklılığı mutlaka değişir” G-3.

“Çalıştırılan Orkestra deneyimsiz bir orkestraysa (öğrenci orkestrası gibi) eser ilk defa çalışılan bir eserse, orkestra deneyimli bir orkestraysa veya eseri birçok kez icra etmiş olan bir orkestraysa bu durumlara göre çalışma prensibi değişiklik gösterebilir” G-4.

“Evet, mutlaka görev ve sorumluluk değişebilir. Amatör ve Profesyonel orkestralara aynı şekilde yaklaşamayız. Şef, yönettiği orkestranın müzikalite ve teknik farklılıklarını göz önünde bulundurarak buna göre yaklaşım tarzını değiştirebilir. Aynı zamanda orkestranın sayısal anlamda büyüklüğü de repertuvar seçimimiz de büyük bir rol oynar” G-5.

“Non profit (orkestra şefi ve üyelerinin herhangi bir maddi gelir elde etmeden gönüllü olarak bulunduğu orkestralar) özel ve devlet ekiplerinin farklılık gösteren iç

dünyalarından en çok şef etkilenir. Kurucu şef, atanan şef, seçilen şef olmak hem ses hem de repertuvar olarak farklı kararlar almamıza sebep olur” G-6.

“Genel çerçevede herhangi bir farklılık olmasa da spesifik anlamda orkestralar arasında farklılık gösterdiği gibi orkestra şefleri arasında da farklılık göstermektedir. Dışarıdan bakıldığında bir şefin amatör orkestra, okul orkestrası veya özel kurum ve kuruluş orkestrasıyla profesyonel bir orkestra yönetim biçimi aynı gibi gözükse de çalıştırma teknikleri, müzikalite ve teknik yaklaşımları değişiklik gösterebilir” G-7.

“Orkestra şefinin görev ve sorumlulukları orkestraya göre değişmez ama şef, orkestra ile iyi bir iletişim kuramamış olabilir veya şefin karakteri orkestraya uygun olmayabilir. Sonuçta orkestra dediğimiz canlı bir organizma. Orkestra üyelerinin her biri ayrı bir karakter. Orkestra şefinin belki de en büyük sorumluluğu orkestra üyeleri ile sahne içinde iyi bir iletişim kurması” G-8.

Orkestra şeflerinin, orkestranın görev ve sorumluluklarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, orkestraların sosyal ve toplumsal etkilerinin olduğu buna bağlı olarak şeflerin hem Orkestra’nın performansı ve psikolojisi hem de seyircilerle olan etkileşim, eser planlama ve sunumları konusunda sorumlulukları olduğu, Orkestraların farklılıkları göz önüne alındığında (amatör orkestralar, okul orkestraları, özel orkestralar, senfoni orkestraları vb.) prova ve çalışma stratejilerinin farklılıklar gösterebileceği, Orkestra şefinin orkestranın sanatsal boyutta gelişimi için de kaygı duyuyor olabilmesi, katkı sağlaması, orkestra bütünlüğünü koruması, etkinliklerden sonra orkestrayı ileriye götürecek durum tespitlerinde bulunup ona yönelik çalışmalar yaptırması ve karşılaştığı problemlere karşı hızlı ve çözümcü fikirler üretmesi söylenebilir.

4.2.3. Orkestraların Kuruluş Amaçları, Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Orkestra Üyelerinin Görüşleri

Türkiye’nin farklı bölgelerinde Kültür Bakanlığı ve faaliyetlerini yürütmekte olan Büyükşehir Belediye orkestralarının kuruluş amaçları, bulundukları bölgelerdeki kültürel, sanatsal ve eğitsel görev ve sorumluluklarına ilişkin orkestra üyeleri ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler tablo 9’da verilmektedir;

Tablo 9. *Orkestraların Kuruluş Amaçları, Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Orkestra Üyelerinin Görüşlerinin Dağılımı*

Cinsiyet	Katılmıyorum	Çok Az Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Büyük Ölçüde Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kadın	0	7	9	6	42
Erkek	2	18	8	9	51
Toplam	2	25	17	15	93

Orkestraların görev ve sorumluluklarına ilişkin orkestra üyelerinin görüşleri incelendiğinde toplam 64 kadın orkestra üyesinin 42’si tamamen görev ve sorumluluk paylaşımı olduğu yönünde görüş bildirirlerken, 6’sı büyük ölçüde, 9’u kısmen, 7’si ise çok az görev ve sorumlulukların orkestralar bünyesinde paylaşıldığını, görev ve sorumlulukların genellikle orkestra şefi ve şef yardımcısında toplandığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Buna karşı toplam 88 erkek orkestra üyesinin ise 51’inin bulundukları orkestralarda tamamen görev ve sorumluluklarının olduğu yönünde görüş bildirirlerken, 9’u büyük ölçüde, 8’i kısmen, 18’i çok az görev ve sorumluluk aldıklarını belirtmişlerdir. 2 erkek orkestra üyesinin ise bulundukları orkestralarda hiçbir görev ve sorumluluk üstlenme düşüncesinde olmadığı verisi elde edilmiştir. Buna göre; orkestra üyelerinin orkestraların kuruluş amaçları, görev ve sorumluluklarına ilişkin görüşleri doğrultusunda ankete katılan orkestra üyelerinin yarıya yakın oranda bulundukları orkestralara ilişkin görev ve sorumluluk bilincine sahip olduklarını, orkestraların kuruluş amaçları ve genel ilkeleri doğrultusunda sorumluluk bilincine sahip oldukları söylenebilir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Orkestraların 2018-2023 yıllarında gerçekleştirdikleri Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel etkinliklerin dağılımları nasıldır?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı orkestraların konser sezonları ortalama olarak her yılın eylül ayından başlayarak haziran ayına kadar çeşitli konser, etkinlik, festival workshop vb. etkinliklerle sürmektedir. Orkestralarda genelde orkestra müdürü, orkestra şefi, şef yardımcısı, etkinlik koordinatörleri, repertuar

sorumluları ve orkestra grup temsilcilerinin katılımıyla sezonluk konser planlamaları yapılmaktadır. Bazı orkestralarda konser planlamaları ve ön hazırlıklar orkestra üyelerinin görüşleri alınarak hazırlanırken, bazılarında ise tamamen orkestra müdürü, orkestra şefi, şef yardımcısı, etkinlik koordinatörü tarafından hazırlanabilmektedir. Konser sezonu planlamalarında önemli gün ve haftalar, bölgesel kurtuluş günleri, resmi bayramlar, milli ve dini bayramlar, festivaller, bölgesel ve uluslararası değerli insanların doğum ve ölüm yıldönümleri, yeni yıl, bahar festivalleri, üniversite etkinlikleri, özel kurum ve kuruluşların talepleri vb. günler göz önüne alınarak planlanmaktadır.

Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı orkestraların 2018-2023 yılları arasında gerçekleştirdikleri sezonluk konserler sanatsal, kültürel ve eğitsel olarak kategorilere ayrılmış ve aşağıda tablolar halinde sunulmuştur. 2018-2019 ve 2019-2020 konser sezonlarında küresel salgın covid-19 kısıtlamaları doğrultusunda bazı etkinlikler iptal edilmiş, bazıları seyircisiz ya da online olarak çevrimiçi gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunda yer alan bazı orkestraların konser sezon arşivlerine ulaşılamamasından dolayı kültürel, sanatsal ve eğitsel etkinlikler tabloda boş bırakılmıştır.

Tablo 10. *Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların 2018-2019 Yılları Arasında Gerçekleştirdikleri Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Konserler*

Orkestra Adı	Kültürel Konserler	Sanatsal Konserler	Eğitsel Konserler
CSO	9	27	7
İDSO	4	67	2
ÇDSO	12	15	3
ADSO	5	38	0
BBDSO	8	9	3
EBBSO	8	53	18
MBBO	14	29	2

Tablo 10’da Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı orkestraların 2018-2019 konser sezonu gerçekleştirdikleri etkinlikler kültürel, sanatsal ve eğitsel olarak kategorilendirilmiştir. Buna göre CSO 2018-2019 konser sezonunda 9 kültürel, 27 sanatsal ve 7 eğitsel konser gerçekleştirmiş, İDSO 4 kültürel, 67 sanatsal ve 2 eğitsel etkinlik gerçekleştiren, ÇDSO sırasıyla 12 kültürel, 15 sanatsal ve 3 eğitsel konsere imza atmıştır. ADSO 5 kültürel, 38 sanatsal etkinlik gerçekleştiren 2018-2019 konser sezonunda hiç eğitsel etkinliğe planlamalarında yer vermemiştir. BBDSO 8 kültürel, 9 sanatsal ve 3 eğitsel etkinlik gerçekleştirmiş, EBBSO 8 kültürel, 53 sanatsal ve 18

eğitsel konsere 2018-2019 sezonunda yer vermiştir. MBBO 14 kültürel, 29 sanatsal ve 2 eğitsel etkinlik gerçekleştirmiştir. Tablo 10'dan elde edilen bulgular ışığında; 2018-2019 sezonunda Muğla Büyükşehir Belediyesi Orkestrası kültürel konserlere planlamasında en çok yer verirken, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası kültürel etkinlikleri bu sezon az sayıda gerçekleştirdiği söylenebilir. 2018-2019 konser sezonunda sanatsal etkinliklerde İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası en çok etkinlik gerçekleştirdiği, Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrasının sanatsal etkinliklere az sayıda yer verdiği söylenebilir. Eğitsel etkinliklere 2018-2019 konser döneminde Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası en fazla yer verirken, Antalya Devlet Senfoni orkestrası bu sezonda hiç eğitsel konserlere planlamasında yer vermediği söylenebilir.

Tablo 11. *Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların 2019-2020 Yılları Arasında Gerçekleştirdikleri Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Konserler*

Orkestra Adı	Kültürel Konserler	Sanatsal Konserler	Eğitsel Konserler
CSO	10	41	4
İDSO	3	89	2
ÇDSO	10	16	2
ADSO	6	21	2
BBDSO	4	9	1
EBBSO	16	48	8
MBBO	16	28	6

Tablo 11'de Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı orkestraların 2019-2020 konser sezonu gerçekleştirdikleri etkinlikler kültürel, sanatsal ve eğitsel olarak kategorilendirilmiştir. Buna göre, CSO 2019-2020 konser sezonunda 10 kültürel, 41 sanatsal ve 4 eğitsel konser gerçekleştirmiş, İDSO 3 kültürel, 89 sanatsal ve 2 eğitsel etkinlik gerçekleştiren, ÇDSO sırasıyla 10 kültürel, 16 sanatsal ve 2 eğitsel konsere imza atmıştır. ADSO 6 kültürel, 21 sanatsal, 2 eğitsel etkinlik gerçekleştirmiş, BBDSO 4 kültürel, 9 sanatsal ve 1 eğitsel etkinlik gerçekleştirmiş, EBBSO 16 kültürel, 48 sanatsal ve 8 eğitsel konsere 2019-2020 sezonunda yer vermiştir. MBBO 16 kültürel, 28 sanatsal ve 6 eğitsel etkinlik gerçekleştirmiştir. Tablo 11'den elde edilen bulgular ışığında; 2019-2020 sezonunda Muğla Büyükşehir Belediyesi Orkestrası ve Eskişehir Büyükşehir Belediye Senfoni Orkestrası kültürel konserlere planlamasında en çok yer verirken, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası kültürel etkinlikleri bu sezon az sayıda gerçekleştirdiği söylenebilir. 2019-2020 konser sezonunda sanatsal etkinliklerde

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası en çok etkinlik gerçekleştirdiği, Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrasının sanatsal etkinliklere az sayıda yer verdiği söylenebilir. Eğitsel etkinliklere bakıldığında 2019-2020 konser döneminde Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası en fazla yer verirken, Bursa Bölge Devlet Senfoni orkestrası bu sezonda hiç eğitsel konserlere planlamasında yer vermediği söylenebilir.

Tablo 12. *Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların 2020-2021 Yılları Arasında Gerçekleştirdikleri Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Konserler*

Orkestra Adı	Kültürel Konserler	Sanatsal Konserler	Eğitsel Konserler
CSO	4	7	2
İDSO	2	36	2
ÇDSO	8	6	1
ADSO	1	15	1
BBDSO	3	9	0
EBBSO	9	21	3
MBBO	2	5	0

Tablo 12’de Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı orkestraların 2020-2021 konser sezonu gerçekleştirdikleri etkinlikler kültürel, sanatsal ve eğitsel olarak kategorilendirilmiştir. Buna göre CSO 2020-2021 konser sezonunda 4 kültürel, 7 sanatsal ve 2 eğitsel konser gerçekleştirmiş, İDSO 2 kültürel, 36 sanatsal ve 2 eğitsel etkinlik gerçekleştiren, ÇDSO sırasıyla 8 kültürel, 6 sanatsal ve 1 eğitsel konsere imza atmıştır. ADSO 1 kültürel, 15 sanatsal ve 1 eğitsel etkinlik gerçekleştiren 2020-2021 sezonunda BBDSO 3 kültürel, 9 sanatsal etkinlik gerçekleştirmiş, hiç eğitsel etkinlik gerçekleştirmemiştir. Tablo 5’e göre EBBSO 9 kültürel, 21 sanatsal ve 3 eğitsel konsere 2020-2021 sezonunda yer vermiş, MBBO 2 kültürel, 5 sanatsal etkinlik gerçekleştiren hiç eğitsel etkinlik gerçekleştirmemiştir. Tablo 12’den elde edilen bulgular ışığında; 2020 -2021 sezonunda Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası kültürel konserlere planlamasında en çok yer verirken, Antalya Devlet Senfoni Orkestrası kültürel etkinlikleri bu sezon az sayıda gerçekleştirdiği söylenebilir. 2020-2021 konser sezonunda sanatsal etkinliklerde İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası en çok etkinlik gerçekleştirdiği, Muğla Büyükşehir Belediyesi Orkestrasının sanatsal etkinliklere az sayıda yer verdiği söylenebilir. Eğitsel etkinliklere 2020-2021 konser döneminde Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası en fazla yer verirken, Muğla Büyükşehir Belediyesi Orkestrası ve Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrasının bu sezonda hiç eğitsel konserlere planlamasında yer vermediği söylenebilir.

Tablo 13. *Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların 2021-2022 Yılları Arasında Gerçekleştirdikleri Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Konserler*

Orkestra Adı	Kültürel Konserler	Sanatsal Konserler	Eğitsel Konserler
CSO	0*	0*	0*
İDSO	8	23	3
ÇDSO	6	9	2
ADSO	8	6	1
BBDSO	0*	0*	0*
EBBSO	1	23	9
MBBO	7	18	3

Not. *2021-2022 Konser sezonu planlamalarına ulaşamamıştır.

Tablo 13'te Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı orkestraların 2021-2022 konser sezonu gerçekleştirdikleri etkinlikler kültürel, sanatsal ve eğitsel olarak kategorilendirilmiştir. Buna göre CSO'nun 2021-2022 konser sezonu kayıtlı verilerine ulaşamamıştır. İDSO 8 kültürel, 23 sanatsal ve 3 eğitsel etkinlik gerçekleştirenken, ÇDSO sırasıyla 6 kültürel, 9 sanatsal ve 2 eğitsel konsere imza atmıştır. ADSO 8 kültürel, 6 sanatsal ve 1 eğitsel etkinlik gerçekleştirenken BBDSO 2021-2022 konser sezonu kayıtlı verilerine ulaşamamıştır. EBBSO 1 kültürel, 23 sanatsal ve 9 eğitsel konsere 2021-2022 sezonunda yer vermiştir. MBBO 7 kültürel, 18 sanatsal ve 3 eğitsel etkinlik gerçekleştirmiştir. Tablo 13'ten elde edilen bulgular ışığında; 2021 -2022 sezonunda Antalya Devlet Senfoni Orkestrası ve İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası kültürel konserlere planlamasında en çok yer verirken, Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası ve Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının 2021-2022 konser sezonundaki kayıtlı verilerine ulaşamamasından dolayı verilere dahil edilemediği söylenebilir. 2021-2022 konser sezonunda sanatsal etkinliklerde İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası ve Antalya Devlet Senfoni Orkestrası en çok etkinlik gerçekleştirdiği söylenebilir. Eğitsel etkinliklere 2021-2022 konser döneminde Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrasının en fazla yer verdiği söylenebilir.

Tablo 14. *Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların 2022-2023 Yılları Arasında Gerçekleştirdikleri Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Konserler*

Orkestra Adı	Kültürel Konserler	Sanatsal Konserler	Eğitsel Konserler
CSO	5	14	4
İDSO	6	62	3
ÇDSO	12	16	5
ADSO	8	22	2
BBDSO	15	16	12
EBBSO	4	30	4

Tablo 14 incelendiğinde Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı orkestraların 2022-2023 konser sezonu gerçekleştirdikleri etkinlikler kültürel, sanatsal ve eğitsel olarak kategorilendirilmiştir. Buna göre CSO 2022-2023 konser sezonunda 5 kültürel, 14 sanatsal ve 4 eğitsel konser gerçekleştirmiş, İDSO 6 kültürel, 62 sanatsal ve 3 eğitsel etkinlik gerçekleştiren, ÇDSO sırasıyla 12 kültürel, 16 sanatsal ve 5 eğitsel konsere imza atmıştır. ADSO 8 kültürel, 22 sanatsal ve 2 eğitsel etkinlik gerçekleştiren BBDSO 15 kültürel, 16 sanatsal, 12 eğitsel etkinlik gerçekleştirmiş, EBBSO 4 kültürel, 30 sanatsal ve 4 eğitsel konsere 2022-2023 sezonunda yer vermiştir. MBBO 18 kültürel, 16 sanatsal ve 1 eğitsel etkinlik gerçekleştirmiştir. Tablo 14'ten elde edilen bulgular ışığında; 2022 -2023 sezonunda Muğla Büyükşehir Belediyesi Orkestrası kültürel konserlere planlamasında en çok yer verirken, Eskişehir Büyükşehir Belediye Senfoni Orkestrasının bu sezon kültürel konserlere daha az yer verdiği söylenilebilir. 2022-2023 konser sezonunda sanatsal etkinliklerde İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasının en çok etkinlik gerçekleştirdiği, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının bu sezon sanatsal etkinliklere daha az yer verdiği söylenebilir. Eğitsel etkinliklere 2022-2023 konser döneminde Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası en fazla yer verirken, Muğla Büyükşehir Belediyesi Orkestrasının eğitsel etkinliklere daha az yer verdiği söylenebilir.

Tablo 15. *Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların 2018-2023 Yılları Arasında Gerçekleştirdikleri Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Konserler*

Orkestra Adı	Kültürel Konserler	Sanatsal Konserler	Eğitsel Konserler
CSO	28	89	14
İDSO	23	277	12
ÇDSO	48	62	13
ADSO	29	102	6
BBDSO	30	43	16
EBBSO	39	175	42
MBBO	57	97	12

Tablo 15'e göre Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı orkestraların 2018-2023 yılları arasında gerçekleştirdikleri etkinlikler kültürel, sanatsal ve eğitsel olarak sınıflandırılmıştır. Buna göre CSO 2018-2023 konser sezonunda 28 kültürel, 89 sanatsal ve 14 eğitsel konser gerçekleştiren CSO'nun 2021-2022 konser

sezonu kayıtlı verilerine ulaşamamıştır. İDSO 23 kültürel, 277 sanatsal ve 12 eğitsel etkinlik gerçekleştirirken, ÇDSO sırasıyla 48 kültürel, 62 sanatsal ve 13 eğitsel konsere imza atmıştır. ADSO 29 kültürel, 102 sanatsal ve 6 eğitsel etkinlik gerçekleştirirken BBDSO 30 kültürel, 43 sanatsal, 16 eğitsel etkinlik gerçekleştirirken 2021-2022 konser sezonu kayıtlı verilerine ulaşamamıştır. EBBSO 39 kültürel, 175 sanatsal ve 42 eğitsel konsere 2022-2023 sezonunda yer vermiştir. MBBO 57 kültürel, 97 sanatsal ve 12 eğitsel etkinlik gerçekleştirmiştir. Tablo 15'ten elde edilen bulgular ışığında; 2018 - 2023 sezonunda Muğla Büyükşehir Belediyesi Orkestrası kültürel konserlere planlamalarında en çok yer verirken, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasının 2018-2023 sezonlarında kültürel konserlere daha az yer verdiği söylenilebilir. 2018-2023 konser sezonlarında sanatsal etkinliklerde İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasının en çok etkinlik gerçekleştirdiği, Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrasının sanatsal etkinliklere daha az yer verdiği söylenebilir. Eğitsel etkinlikler incelendiğinde 2018-2023 konser dönemlerinde Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası en fazla etkinlik gerçekleştirirken, Antalya Devlet Senfoni Orkestrasının eğitsel etkinliklere ilgili sezonlarda daha az yer verdiği söylenebilir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Orkestraların konsere hazırlık, prova ve konser süreçlerinde orkestra şefleri ve üyelerinin karşılaştıkları sorunlar nelerdir? sorusuna ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmektedir

4.4.1. Orkestra Şeflerinin Konser Süreçlerinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Türkiye'nin farklı bölgelerinde Kültür Bakanlığı, Büyükşehir Belediyeleri ve Özel Kurum ve Kuruluşlar bünyesinde faaliyetlerini yürütmekte olan orkestraların konsere hazırlık, prova ve konser süreçlerinde karşılaşılan sorunlarına ilişkin orkestra şefleri ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler aşağıda verilmektedir;

“Sorunlar her zaman var. Temel olarak her sanatçı kendi enstrümanını yeterli ölçüde çalmak durumundadır. Bu yeterliliği ülke ve orkestra standardı belirler.

Sanatçıların provalara eserleri çalışmış şekilde gelmeleri gerekmektedir. Provalarda şef ile çalışarak eserlerin müzikaliteri yükseltilerek konserlere hazırlanılır.” G-1

“Hazırlık süreci konserlerin repertuarına göre değişebilir. Bu süreçte orkestraların iyi bildiği eserlerde kısa provalar yeterli olsa da yeni seslendirilecek eserlerde şefin de isteğiyle prova saatleri uzayabilir. Bu durum çoğu zaman orkestra üyeleri için sorun olabilmektedir.” G-2

“Öncelikle nota temini gerekir. Ardından eserlerin telifli olup olmamasına bakılır. Eserlerin zorluk derecesine göre bireysel çalışmanın yanı sıra grup çalışmaları da yapılabilir. Prova sayısı çalınan programa göre farklılık gösterebilir. Her zaman olmasa da mutlaka dinleyicinin seveceği eserler de konser planlamalarına dahil edilmelidir. Bunların hepsi ayrı ayrı birer sorun oluşturur.” G-3

“Birçok sorunla karşılaşılabilir. Programda olmasını istediğimiz bir şef veya solistle tarihlerimiz uyum sağlamayabiliyor, seslendirilmesi istenilen eser şefe veya soliste uymayabiliyor. Arka arkaya çok fazla ağır eserler denk getirmemek için doğru bir planlama yapılması gerekiyor. Dönemsel müzikleri (barok, romantik, çağdaş vs.) Çok fazla arka arkaya getirmemek için detaylı çalışmalar yapmak gerekiyor.” G-4

“Sorunlarla tabii ki karşılaşıyoruz. Türkiye’de genellikle orkestraların sanatçı kadrosu yeterli sayıda olmadığı için geniş kadro gerektiren eserler seslendirilemiyor. Bütçe eksikliği sebebinden dolayı da istediğiniz şef ve solistleri getiremiyorsunuz.” G-5

“Dönemlik konser planlamaları genellikle yıl bazında belirli özel ve önemli tarih, gün ve haftalara göre belirleniyor. Bazen hiç beklenmedik ya da planlama dışında da üst yönetimden gelen isteklerle ani gelişen plan dışı etkinlik talebi olduğunda bu durum sorun teşkil edebiliyor.” G-6

“Şu aşamada bir sorunla karşılaştığımı düşünmüyorum.” G-7

“Evet birçok sorun olabilir. Salon ve kadro sorunları, bütçesel sorunlar, telif sorunları. Ama en çok ödenek bütçe sorunlarıyla karşılaşıyoruz.” G-8

Orkestraların konsere hazırlık, prova ve konser süreçlerinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin orkestra şeflerinin görüşleri incelendiğinde; Orkestra bütçe temini, nota temini, salon temini, orkestraların mevcut sayılarının her eser için yeterli olmaması, Ani gündem ve program değişikliği, konser eserlerinin planlamalarında dinleyici ve eser zorluk dereceleri göz önünde bulundurularak daha detaylı çalışmalar yapılması, misafir

solist ve şef için tarih uyumsuzlukları, telif problemleri, orkestra sanatçılarının provadan önce eserleri çalışması, gerekli görüldüğünde grup çalışmalarının yapılması, eserlerin zorluk derecesine göre provaların öngörülen süreden daha fazla uzatılması vb. söylenebilir.

4.4.2. Orkestra Üyelerinin Konser Süreçlerinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Türkiye'nin farklı bölgelerinde Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediye orkestralarının konsere hazırlık, prova ve konser süreçlerine ilişkin orkestra üyeleri ile yapılan görüşmelerden elde edilen tablo 16'da verilmektedir;

Tablo 16. Orkestraların Konser hazırlık, Prova ve Konser Süreçlerine İlişkin Orkestra Üyelerinin Görüşlerinin Dağılımı

Cinsiyet	Katılmıyorum	Çok Az Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Büyük Ölçüde Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kadın	9	8	17	8	22
Erkek	7	14	41	10	16
Toplam	16	22	58	18	38

Orkestraların konser hazırlık, prova ve konser süreçlerine ilişkin orkestra üyelerinin görüşleri incelendiğinde toplam 64 kadın orkestra üyesinin 22'si tamamen sorunlarla karşılaştıkları yönünde görüş bildirirken, 8'i büyük ölçüde, 17'si kısmen, 8'i çok ve 9'u ise orkestra prova, konsere hazırlık ve konser süreçlerinde hiç sorunla karşılaşmadığını belirtmişlerdir. Buna karşı toplam 88 erkek orkestra üyesinin ise 58'inin bulundukları orkestralarda konser hazırlık ve prova süreçlerinde kısmen sorunlarla karşılaştıkları yönünde görüş bildirirken, 38'i büyük ölçüde, 22'si çok az, 18'i büyük ölçüde, 16'sı ise konsere hazırlık ve prova süreçlerinde hiç sorunla karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre; orkestra üyelerinin bulundukları orkestralarda, orkestraların konsere hazırlık, prova ve konser süreçlerinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin, çoğunluk oranda prova, konser ve konser hazırlık süreçlerinde kısmen sorunlarla karşılaştıkları söylenebilir.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “Türkiye’deki orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarına ilişkin orkestra şeflerinin ve üyelerinin görüşleri nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmektedir.

4.5.1. Türkiye’deki Orkestraların Bulundukları Bölgelere Kültürel ve Sanatsal Katkılarına Dair Orkestra Şeflerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Türkiye’nin farklı bölgelerinde Kültür Bakanlığı, Büyükşehir Belediyeleri ve Özel Kurum ve Kuruluşlar bünyesinde faaliyetlerini yürütmekte olan orkestraların bulundukları bölgelere kültürel ve sanatsal katkılarına ilişkin orkestra şefleri ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler aşağıda verilmektedir;

“Bulunduğum bölgeden örneklem verecek olursam; İzmir Senfoni Orkestrasının ve İzmir Devlet Opera ve Balesinin ege bölgesinin en önemli sanat kurumlarından olduğunu düşünüyorum. Oldukça yoğun bir sanat sezonlarına sahip bu kurumlar, bölgede sayısız konser ve temsil gerçekleştirmektedir. İzmir’i sanatsal anlamda beslemekte ve bu açıdan vazgeçilmez bir yere sahip olmaktadır” G-1.

“Adana Çukurova Devlet Senfoni Orkestrasında çalışıyorum ve bu bölgede tek senfoni orkestrasıyız. Bu sebeple sezon içinde gelen şefler, solistler ve icra edilen eserler ile bölgeye klasik müzik sevgisini, batı müziğinin çeşitliliğini sanatseverlerle buluşturmanın bölgenin kültürel seviyesinin yükselmesine oldukça katkı sağlamaktadır” G-2.

“Bulunduğumuz bölgede bizim dışımızda da farklı yapıda orkestralar mevcut bu yüzden bizim oluşumumuzun önceliği yetişen yeni Nesil’e klasik müzik sevgisini aşılama bu için oldukça proje konserlerini programımıza eklemeye çalışıyoruz. Bu projelerin bölgeye sanatsal ve kültürel bazda büyük katkı sağladığını düşünüyorum.” G-3.

“Orkestra olarak kurulduğumuz günden beri yüzlerce konser yaptık, festivallere katıldık ve cd çalışmaları yaptık. Etkinliklerde birçok Türk bestecimizin eserini seyircilerle buluşturduk. Bazılarının ilk seslendirmelerini gerçekleştirdik. Seyircilerimiz orkestra kurulmadan önce, Türkiye şartlarında ne yazık ki sadece büyükşehirde

izleyebilecekleri konserleri kendi şehirlerinde izleme rahatlığına kavuşmuş oldu. Orkestramız olarak şehrimizin sanatsal ve kültürel hayatına büyük bir katkıda bulunduğumuzu düşünüyorum” G-4.

“Çok sesli müzik, çok yönlü düşünmeyi sağlar. Böylece zekâ gelişir ve toplum birlikte uyum içerisinde yaşamayı öğrenir” G-5.

“Orkestramızın, bölge insanının müzik kültürünün oluşması ve sanatsal dağarcığının genişletilmesi açısından büyük bir katkı sağladığını düşünüyorum. İzleyiciler belki de adını ilk defa duydukları bestecileri öğrenip, eserlerini dinliyorlar. Bu onlara entelektüel açıdan da büyük bir birikim katıyor” G-6.

“Bulunduğumuz bölgede sinema, tiyatro dışında kültürel ve sanatsal anlamda büyük ölçüde katkı sağladığımızı düşünüyorum. Türkiye’de orkestra olarak az sayıdayız. Orkestraya sahip bölgelerin ise sanatsal ve kültürel açıdan daha şanslı olduklarını düşünüyorum. Bölge insanı orkestra sayesinde müzik dinleme kültürünü öğrenmiş, çok sesli müzik dinlemiş, besteci tanımış, dönem bilgisi konusunda fikri oluşmuş en azından adını hiç bilmedikleri enstrümanları birebir sahnede görmüş oluyor” G-7.

“Kültürel ve sanatsal olarak oldukça katkı sağladığımızı düşünüyorum. Sadece bölge halkına değil, bu bölgeye gelen turist insanlara da ülkenin ve bölgenin kültürel ve sanatsal seviyesi hakkında olumlu bir fikir vermiş olduğumuzu düşünüyorum. Orkestramız bölgeye entelektüel, sanatsal ve müzik kültürü açısından zenginlik katıyor” G-8.

Türkiye’deki orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal katkılarına ilişkin orkestra şeflerinin görüşleri incelendiğinde; Seyircinin müzik dinleme kültürünün oluşması, çok sesli müzik dinleyebilmesi, uluslararası bestecilerle tanışması, enstrümanlar konusunda bilgi sahibi olması, dinledikleri eserler hakkında sanatsal birikimlerinin oluşması, toplumsal zekanın gelişmesi, klasik müzik sevgisini aşlamak ve bölge dışından gelen veya uluslararası ülkemizi ziyaret eden turist misafirlere bölge ve ülke hakkında sanatsal ve kültürel açıdan olumlu bir fikir vermek vb. olduğu söylenebilir.

4.5.2. Türkiye’deki Orkestraların Bulundukları Bölgelere Eğitsel katkılarına Dair Orkestra Şeflerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Türkiye’nin farklı bölgelerinde Kültür Bakanlığı, Büyükşehir Belediyeleri ve Özel Kurum ve Kuruluşlar bünyesinde faaliyetlerini yürütmekte olan orkestraların bulundukları bölgelere eğitsel katkılarına ilişkin orkestra şefleri ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler aşağıda verilmektedir;

“Verdiğimiz eğitim konserleriyle sezon içerisinde binlerce çocuğa senfoni orkestrasını tanıtarak ve klasik müziği sevdirmeye çalışarak büyük katkıda bulunuyoruz” G-1.

“Eğitsel yönden hazırladığımız konserler, diğer eğitim kurumlarıyla gerçekleştirdiğimiz ortak etkinlikler ve açıklamalı konserler yoluyla orkestramız eğitsel yönden bağlı bulunduğu yakın çevresine etkin bir şekilde katkı sağlamaktadır” G-2.

“Konserlere izleyici olarak katılan çocuklar, gençler ve yetişkinler evrensel müzik örneklerini dinleyerek modern dünyanın kapısını aralıyorlar. Ayrıca orkestramızda sezon içinde yer alan birçok misafir sanatçı öğrencimiz de hem profesyonel orkestrayla çalma deneyimini küçük öğreniyor hem de yurtiçi ve yurtdışında bizi çok güzel bir şekilde temsil ediyorlar. Bunu da orkestraların eğitsel katkıları adı altında toplayabiliriz” G-3.

“Her sezon çocuklar için eğitim konseri veya açıklamalı konser yapmak istiyor ve konser planlamalarına dahil etmeye çalışıyoruz. Yetişen gençliğin müzikal anlamda daha donanım sahibi olması için bu eğitsel konserlere ihtiyacımız var” G-4.

“Bir şef olarak orkestraların çalışmalarını eğitsel anlamda yeterli bulmuyorum. Topluma çok sesli müziği daha çok aşlamak ve öğretmek gerektiğine inanıyorum. Bu yüzden biraz daha çocuk ve gençlere yönelik eserlere eğilim göstermek gerek. Bir fikir olarak eğitim orkestraları adı altında oluşumlar ülkemiz için faydalı olabilir. Böylece senfoni orkestralarının da kültürel ve sanatsal bağlamda hazırlanan konser planlamaları eğitsel kaygı içermez” G-5.

“Çocuklar için mutlaka sezon içinde eğitsel konser yapmaya çalışıyoruz. Burada ailelere de görev düşüyor. Bu özveriyle hazırlanan konserler de katılım oranının daha çok olması gerektiğini düşünüyorum” G-6.

“Elbette eğitsel anlamda da orkestralarımızın katkısı var ama orkestraların bulundukları bölgelere sanatsal ve kültürel anlamda katkı sunmaktaki kaygısının daha ön planda olduğunu düşünüyorum” G7.

“Genellikle eğitsel ve anlatımlı konserler için orkestraların daha fazla bütçe ayırması gerekiyor. (Anlatıcı, sunucu, kostüm, dekor vs.) Bu planlama çoğu zaman bizim elimizde olmuyor ama olabildiğince bu eğitim konserlerini planlamaya dahil ediyoruz. Bu konserleri biraz da arz talep meselesi oluşturuyor. Toplumumuzun kültürel seviyesinin daha yukarıya çıkmasını ve bu taleplerin çoğalmasını dilerim” G-8.

Türkiye’deki orkestraların bulundukları bölgelere eğitsel katkılarına ilişkin orkestra şeflerinin görüşleri incelendiğinde; Orkestraların eğitsel anlamda yetişen genç ve çocuk nüfusu açısından oldukça etkili olduğu, her orkestranın sezon içinde eğitim konserlerini planlamalarına dâhil etmeye çalıştığı, çocuklar ve gençlerin müzikal bilinci için bu konserlerin oldukça önemli olduğu, eğitsel konserlerin diğer kurumlarla işbirliği içinde yapılmasının da katkı sağladığı ve Türkiye’deki orkestra konser planlamalarında eğitsel konserlere daha fazla yer ve bütçe temin edilmesi gerektiği vb. söylenebilir.

4.5.3. Orkestraların Bulundukları Bölgelerde Gerçekleştirdikleri Konser ve Etkinliklerin Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Dağılımlarına Dair Orkestra Şeflerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Görüşme gerçekleştirilen orkestra şeflerine “Gerçekleştirdiğiniz konser ve etkinlikler kapsamında bir konser dönemi sürecinde kültürel, sanatsal ve eğitsel konser ve etkinliklere ne ölçüde yer veriyorsunuz?” sorusuna ilişkin orkestra şeflerinin görüşleri aşağıda verilmektedir;

“Aslında tüm konserlerimizin bu amaçlara hizmet ettiğini düşünüyorum. Ancak çocuklara yönelik anlatımlı ve örneklemeli konserlerin daha çok yapılması gerektiğine inanıyorum. Çünkü müzik alanında profesyonelliği seçmemiş çocuklarımızın gerekli müzik eğitime okullarında ulaşamadıklarını düşünüyorum” G-1.

“Büyük ölçüde yer veriyoruz. Her ay düzenli eğitim konseri düzenliyoruz. İlçelere, köy okullarına konserlere gidiyoruz. Özel günlerde özel içerikli programlar hazırlayarak daha fazla dinleyici ve izleyiciye ulaşmak için detaylı çalışmalar yapıyoruz” G-2.

“Bu soru çok rölatif (göreceli) bir cevaba sahip. Her konserin de kendi içinde harmanlanmış şekilde sanatsal, eğitsel ve kültürel öğeleri vardır. Kültürelenden kasıt eğer etnik tarafı öne çıkan müziklerse, bu da bazen tüm konsere bazen bir eserin belli bir bölümüne sirayet edebilecek bir müziksel pasaj dahi olabilir. Ben kendi sezonumu oluştururken genel bir denge gözetmeye ve her unsurdan eşit bir şekilde faydalanmaya çalışıyorum” G-3.

“Özellikle etkinlik planlamalarımızda mutlaka eğitsel konser konsere yer vermeye çalışıyoruz. Bu konser planlamasını eşit ve adil bir şekilde bu 3 kola ayırıyoruz diyebilirim” G-4.

“Bu dengeyi her orkestranın farklı bakış açıları ile yaptığını düşünüyorum. Aslında bölgeden bölgeye ön planda tuttuğumuz faktörler değişebilir. Örneğin: Bölge seyircisi klasik müziğe aşina bir kitleyse sanatsal, eğitsel konserler ön planda tutulabilir ya da izleyici etnik bir kitleyse kültürel konserlerle ilgi çekilip sonra sanatsal konserlere yoğunlaşılır. Bizim dinleyici bölgemizde kitlemiz klasik müzik severlerden oluşuyor. Sanatsal konserleri ön planda tutmaya özen gösteriyoruz” G-5.

“Tüm konserlerimiz bu 3 başlığa da hizmet ediyor. Mutlaka bizim kültürümüze ait projeler yapıyoruz. Sanatsal konserlerimiz de vazgeçilmezimiz. Belki bu 3 başlıkta en az eğitsel konser yaptığımızı söyleyebilirim ama genel olarak konser planlamalarında tüm başlıkları görürüz” G-6.

“Planlamalarda bizim en büyük baz aldığımız sıralama sanatsal, kültürel ve eğitsel başlıklar. Orkestra mutluluğu için ve dinleyici mutluluğu için bu 3 sıralamayı da eşit şekilde, dengeli yapmaya çalışıyoruz” G-7.

“Her yıl bir başlık altında özel konserler düzenliyoruz. Kültürel konser projeleri yapıyoruz. Çocuklar için eğitim konserleri yapıyoruz. Sadece eğitim konserleri için sayıca yetersiz diyebilirim” G-8.

Türkiye’deki orkestraların bulundukları bölgelerde gerçekleştirdikleri kültürel, sanatsal ve eğitsel konser ve etkinliklere bir dönem boyunca ne ölçüde yer verdiklerine ilişkin orkestra şeflerinin görüşleri incelendiğinde; Tüm konser planlamalarının içerik olarak kültürel, sanatsal ve eğitsel motifler barındırdığı, planlamalarda hepsine eşit sayıda yer verilmeye çalışıldığı, Bu motiflerin orkestraların bulundukları bölgelere göre çerçeve değiştirebileceği, kültürel, sanatsal ve eğitsel içeriklerin dengeli şekilde planlanmasının hem orkestra performansı hem de dinleyici için önem taşıdığı bu

kapsamda orkestra şeflerinin eğitsel konserleri yeterli sayıda bulmadıkları vb. söylenebilir.

4.5.4. Orkestraların Bulundukları Bölgelere Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Yönden Katkılarının Yeterliliğine Dair Orkestra Şeflerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel yönden katkılarının yeterli olup olmadığına ilişkin orkestra şeflerinin görüşleri Tablo 17’de verilmektedir.

Tablo 17. Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Katkılarına İlişkin Orkestra Şeflerinin Görüşleri

Cinsiyet	Yeterli	Yetersiz
Erkek	3	5
Kadın	0	0
Toplam	3	5

Tablo 17 incelendiğinde Türkiye’deki Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyeleri bünyesinde yer alan orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarına ilişkin orkestra şeflerinin görüşlerine göre görüşme gerçekleştirilen 8 orkestra şefinin çoğunluğunun orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarını yetersiz buldukları (f=5), orkestra şeflerinin bazılarının ise orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarını yeterli buldukları (f=3) bulgusu elde edilmiştir. Buna göre bölgesel bazda ve sayısal olarak incelendiğinde Türkiye’deki Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyeleri bünyesindeki orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarının yeterli olmadığı, konser planlamalarında içeriklerin daha detaylı yapılması gerektiği söylenebilir.

4.5.5. Orkestraların Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel boyutta misyonuna dair Orkestra Şeflerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı orkestraların kültürel, sanatsal ve eğitsel boyutta bir misyonlarının olup olmadığına ilişkin orkestra şeflerinin görüşleri Tablo 18’de verilmektedir.

Tablo 18. *Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine Bağlı Orkestraların Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Katkılarına İlişkin Orkestra Şeflerinin Görüşleri*

Cinsiyet	Evet	Hayır
Erkek	8	0
Kadın	0	0
Toplam	8	0

Tablo 18 incelendiğinde Türkiye’deki Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyeleri bünyesinde yer alan orkestraların kültürel, sanatsal ve eğitsel misyonlarına ilişkin orkestra şeflerinin görüşlerine göre; görüşme gerçekleştirilen orkestra şeflerinin hepsinin orkestraların kültürel, sanatsal ve eğitsel misyonlarının olduğuna dair görüş bildirdikleri (f=8), bulgusu elde edilmiştir. Buna göre Türkiye’deki Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyeleri bünyesindeki orkestraların kültürel, sanatsal ve eğitsel bağlamda bir misyonlarının olduğu, kuruluş ve etkinlik aşamalarında bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel yönden katkı sağlamanın en önemli görev, sorumluluk ve misyon olduğu söylenebilir.

4.5.6. Orkestraların Bulundukları Bölgelere Kültürel ve Sanatsal Katkılarının Yeterliliğine Dair Orkestra Üyelerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Türkiye’nin farklı bölgelerinde Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı orkestralarının bulundukları bölgelerde gerçekleştirdikleri kültürel ve sanatsal etkinliklerin yeterli olup olmadığına dair orkestra üyeleri ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler tablo, 19’da yer almaktadır;

Tablo 19. *Orkestraların Bulundukları Bölgelere Kültürel ve Sanatsal Katkılarının Yeterliliğine Dair Orkestra Üyelerinin Görüşlerinin Dağılımı*

Cinsiyet	Katılmıyorum	Çok Az Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Büyük Ölçüde Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kadın	4	8	16	14	22
Erkek	5	9	24	36	14
Toplam	9	17	40	50	36

Orkestraların bulundukları bölgelerde gerçekleştirdikleri kültürel ve sanatsal konserlerin yeterliliğine ilişkin orkestra üyelerinin görüşleri incelendiğinde toplam 64 kadın orkestra üyesinin 22'si tamamen kültürel ve sanatsal konserlere yer verildiği yönünde görüş bildirirken, 14'ü büyük ölçüde, 16'si kısmen, 8'i çok az, 4'ü ise orkestranın kültürel ve sanatsal konserlere yeterince yer verilmediğini belirtmişlerdir. Buna karşı toplam 88 erkek orkestra üyesinin ise 36'sının bulundukları orkestralarda büyük ölçüde kültürel ve sanatsal konserlere yer verildiği yönünde görüş bildirirken, 24'ü kısmen, 14'ü tamamen, 9'u çok az, 5'i ise kültürel ve sanatsal konserlere yeterince yer verilmediğini yönünde görüş belirtmişlerdir. Buna göre; orkestra üyelerinin, orkestraların kültürel ve sanatsal konserlerinin yeterince yer verilmesine ilişkin görüşleri doğrultusunda ankete katılan orkestra üyelerinin bulundukları orkestralarda, çoğunlukla kültürel ve sanatsal konserlere yer verildiği söylenebilir.

4.5.7. Orkestraların Bulundukları Bölgelere Eğitsel Katkılarının Yeterliliğine Dair Orkestra Üyelerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Türkiye'nin farklı bölgelerinde Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı orkestralarının bulundukları bölgelerde gerçekleştirdikleri eğitsel etkinliklerin yeterli olup olmadığına dair orkestra üyeleri ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler tablo, 20'de yer almaktadır;

Tablo 20. *Orkestraların Bulundukları Bölgelere Eğitsel Katkılarının Yeterliliğine Dair Orkestra Üyelerinin Görüşlerinin Dağılımı*

Cinsiyet	Katılmıyorum	Çok Az Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Büyük Ölçüde Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kadın	6	7	19	21	11
Erkek	9	11	21	32	15
Toplam	18	15	40	53	26

Orkestraların bulundukları bölgelerde gerçekleştirdikleri eğitsel konserlerin yeterliliğine ilişkin orkestra üyelerinin görüşleri incelendiğinde toplam 64 kadın orkestra üyesinin 21'i büyük ölçüde eğitsel konserleri yeterli olduğu yönünde görüş bildirirlerken, 19'u kısmen, 11'i tamamen, 7'si çok az, 6'sı ise orkestranın kültürel ve sanatsal konserlere yeterince yer verilmediğini belirtmişlerdir. Buna karşı toplam 88 erkek orkestra üyesinin ise 32'sinin büyük ölçüde bulundukları orkestralardaki eğitsel konserleri yeterli bulduğu yönünde görüş bildirirken, 21'i kısmen, 15'i tamamen, 11'i çok az, 5'i ise eğitsel konserlere yeterince yer verilmediğini yönünde görüş belirtmişlerdir. Buna göre; orkestra üyelerinin, orkestraların eğitsel konserlerinin sayısal yeterliliğine ilişkin görüşleri doğrultusunda ankete katılan orkestra üyelerinin bulundukları orkestralarda, büyük ölçüde eğitsel konserlere yer verildiği söylenebilir.

4.5.8. Orkestraların Kültürel Sanatsal ve Eğitsel Bağlamda Sorumluluklarına Dair Orkestra Üyelerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Türkiye'nin farklı bölgelerinde Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı orkestralarının kültürel, sanatsal ve eğitsel yönleriyle sorumlu olup olmadığına dair orkestra üyeleri ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler tablo 21'de verilmektedir;

Tablo 21. *Orkestraların Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Bağlamda Sorumluluklarına İlişkin Orkestra Üyelerinin Görüşlerinin Dağılımı*

Cinsiyet	Katılmıyorum	Çok Az Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Büyük Ölçüde Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kadın	2	2	6	8	46
Erkek	1	6	9	18	54
Toplam	3	8	15	26	100

Orkestraların kültürel, sanatsal ve eğitsel sorumluluklarının olduğuna ilişkin orkestra üyelerinin görüşleri incelendiğinde toplam 64 kadın orkestra üyesinin 46'sı tamamen orkestraların kültürel, sanatsal ve eğitsel yönden sorumluluklarının olduğuna ilişkin görüş bildirirlerken, 8'i büyük ölçüde, 6'sı kısmen, 2'si çok az, 2'si ise orkestraların kültürel, sanatsal ve eğitsel bağlamda sorumluluklarının olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Buna karşı toplam 88 erkek orkestra üyesinin ise 54'ünün orkestraların tamamen kültürel, sanatsal ve eğitsel bağlamda sorumluluklarının olduğu yönünde görüş bildirirken, 18'inin büyük ölçüde, 9'unun kısmen, 6'sının çok az, 1'inin ise orkestraların kültürel, sanatsal ve eğitsel bağlamda sorumluluğunun olmadığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Buna göre; orkestra üyelerinin, orkestraların kültürel, sanatsal ve eğitsel bağlamda sorumluluklarının olduğuna ilişkin görüşleri doğrultusunda ankete katılan orkestra üyelerinin yarıdan fazlasının, orkestraların kültürel, sanatsal ve eğitsel bağlamda sorumlulukları olduğu söylenebilir.

4.5.9. Orkestra Üyelerinin Görev Aldıkları Orkestralarının Bulundukları Bölgelere Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Katkılarına Dair Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı orkestraların bulundukları bölgelerde gerçekleştirilen kültürel, sanatsal ve eğitsel konserlerin bölgeye katkılarına ilişkin orkestra üyelerinin görüşleri Tablo 22'de verilmektedir.

Tablo 22. Orkestraların Gerçekleştirdiği Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Konserlerin Bulundukları Bölgelere Katkılarına İlişkin Orkestra Üyelerinin Görüşleri

Cinsiyet	Katılmıyorum	Çok Az Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Büyük Ölçüde Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kadın	2	4	15	19	24
Erkek	2	10	14	24	38
Toplam	4	14	29	43	62

Orkestraların bulundukları bölgelerde gerçekleştirdikleri kültürel, sanatsal ve eğitsel konserlerin bölgeye katkılarına ilişkin orkestra üyelerinin görüşleri incelendiğinde toplam 64 kadın orkestra üyesinin 24'ü tamamen bölgeye kültürel, sanatsal ve eğitsel katkı sağladığı yönünde görüş bildirirlerken, 19'u büyük ölçüde, 15'i kısmen, 4'ü çok az, 2'si ise orkestranın bölgeye kültürel, sanatsal ve eğitsel bağlamda

katkı sağlamadığını belirtmişlerdir. Buna karşı toplam 88 erkek orkestra üyesinin 38'inin ise orkestraların tamamen bulundukları bölgeye kültürel, sanatsal ve eğitsel katkı sunduğu yönünde görüş bildirirken, 24'ü büyük ölçüde, 14'ü kısmen, 10'u çok az, 2'si ise orkestraların bölgelerine kültürel, sanatsal ve eğitsel yönden katkılarının olmadığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Buna göre; orkestra üyelerinin, orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarına ilişkin ankete katılan orkestra üyelerinin görüşleri doğrultusunda üyelerin büyük çoğunluğunun orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkı sağladıkları söylenebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde Türkiye’deki orkestraların bulundukları bölgelere kültürel sanatsal ve eğitsel katkılarına ilişkin elde edilen sonuçlara, bu sonuçlara bağlı olarak literatürde yer alan benzer ve farklı diğer bilimsel çalışmalarla yapılan tartışmalara ve sonuçlara paralel oluşturulan önerilere yer verilmiştir.

5.1 Sonuç ve Tartışma

5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Türkiye’deki Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir belediyelerine bağlı orkestralar gerek bölgesel gerekse sayısal olarak incelendiğinde Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyeleri bünyesindeki orkestraların bölgesel dağılımlarının yeterli olmadığı, bazı bölgelerde kamu kurumlarına ait orkestraların yer almadığı ve sayısal anlamda da çok fazla sayıda yeterli orkestranın yer almadığı sonucu elde edilmiştir.

Gülsu (2022), "Türk Deniz Kuvvetleri Komutanlığına Bağlı Askeri Bandoların Bulundukları Bölgelere Kültürel ve Eğitsel Yönden Katkılarının İncelenmesi" konulu yüksek lisans tezinde araştırma ile benzer sonuca ulaşmıştır. Gülsu’nun araştırmasında bandoların bölgesel dağılımlarında bazı bölgelerde Deniz Kuvvetleri Komutanlığına bağlı bandoların yer almadığı, dolayısıyla kültürel, sanatsal ve eğitsel yönden bandoların bu bölgelere yeterince katkı sağlayamadığı sonucu araştırma ile paralellik göstermektedir.

5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Orkestraların kuruluş amaçları, bulundukları bölgelerdeki kültürel, sanatsal ve eğitsel görev ve sorumluluklarına ilişkin orkestra şeflerinin görüşleri incelendiğinde; orkestraların asli görevinin bulundukları bölgede sanatsal faaliyetleri en nitelikli ve en iyi şekilde sunabilmek, çalışılan eseri müzikal ve teknik açıdan estetik hale getirebilmek, seyirciye farklı dönem ve repertuvarlardan örnekler dinletebilmek, orkestraya ait oluşabilecek tüm sorunlara çözüm önerileri geliştirebilmek, gerek bağlı bulunduğu orkestranın gerek dinleyici kitlesinin kültürel ve sanatsal seviyesini yükseltebilmek, adil ve birikimli bir yöneticilik sergileyebilmek sonucuna ulaşılmıştır.

Yine orkestra şeflerinin, orkestranın görev ve sorumluluklarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, orkestraların sosyal ve toplumsal etkilerinin olduğu buna bağlı olarak şeflerin hem Orkestra'nın performansı ve psikolojisi hem de seyircilerle olan etkileşim, eser planlama ve sunumları konusunda sorumlulukları olduğu, Orkestraların farklılıkları göz önüne alındığında (amatör orkestralar, okul orkestraları, özel orkestralar, senfoni orkestraları vb.) prova ve çalışma stratejilerinin farklılıklar gösterebileceği, Orkestra şefinin orkestranın sanatsal boyutta gelişimi için de kaygı duyuyor olabilmesi, katkı sağlaması, orkestra bütünlüğünü koruması, etkinliklerden sonra orkestrayı ileriye götürecek durum tespitlerinde bulunup ona yönelik çalışmalar yaptırması ve karşılaştığı problemlere karşı hızlı ve çözümcü fikirler üretmesi sonucu elde edilmiştir.

Orkestra üyelerinin ise orkestraların kuruluş amaçları, görev ve sorumluluklarına ilişkin görüşleri doğrultusunda ankete katılan orkestra üyelerinin yarıya yakın oranda bulundukları orkestralarda görev ve sorumluluk bilincine sahip olduklarını, orkestraların kuruluş amaçları ve genel ilkeleri doğrultusunda sorumluluk bilincini taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Toprak (2010), "Türkiye'nin Müzik Kültürlerinde Devlet Orkestralarının Yeri: İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası Örneği" konulu yüksek lisans tezinde araştırma ile benzer sonuca ulaşmıştır. Toprağın araştırmasında 46 orkestra üyesiyle görüşmeler yapılmış, bu görüşler doğrultusunda orkestra çalışmalarının hangi koşullar altında yapıldığı, kurumun kuruluş amaç ve değerlerine ulaşılması amaçlanmış, araştırma sonucu orkestraların toplum kültürüne hizmet etmesi, sadece Avrupa müzik kültürünü değil, kendi müzik kültürümüzü de çok sesli tanıtması ve orkestranın bu sorumluluk bilincini taşıması sonucu araştırma ile paralellik göstermektedir.

5.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyelerine bağlı araştırmanın çalışma grubunda yer alan orkestraların 2018-2023 konser sezonlarında gerçekleştirdikleri kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılara dair elde edilen veriler ışığında, 2018-2023 sezonunda Muğla Büyükşehir Belediyesi Orkestrası kültürel konserlere planlamalarında en çok yer verirken, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasının 2018-2023 sezonlarında kültürel konserlere daha az yer verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Sanatsal etkinlikler incelendiğinde 2018-2023 konser sezonlarında sanatsal etkinliklerde İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasının en çok etkinlik gerçekleştirdiği, Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrasının sanatsal etkinliklere daha az yer verdiği sonucu elde edilmiştir. Eğitsel etkinlikler incelendiğinde 2018-2023 konser dönemlerinde Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası en fazla etkinlik gerçekleştirirken, Antalya Devlet Senfoni Orkestrasının eğitsel etkinliklere ilgili sezonlarda daha az yer verdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Erkek (2019), “Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası 1980-2018 Yılları Arası Konser Programlarının İncelenmesi” konulu yüksek lisans tezinde araştırma ile benzer sonuçlara yer vermiştir. Erkek, araştırmasında 1980-2018 yılları arasında Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının (CSO), sezonluk konser programlarını ve repertuvarlarını incelemiş, bu inceleme doğrultusunda programlardaki yabancı eserler ve Türk eserlerinin azlık-çokluk oranlarına yönelik ayırım yapmış, aynı zamanda çocuklar için gerçekleştirilen anlatımlı eğitim konserlerine de değinmiştir. İncelenen yönler, araştırma kapsamında elde edilen Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası’nın gerçekleştirdiği etkinliklerin yıllara göre dağılımı ve eğitsel konserlere bu yıllar arasında ne kadar yer verildiği sonuçları ile paralellik göstermektedir. Bu sonuçların paralelliği orkestraların bulundukları çevrelere gerek kültürel gerekse eğitsel yönlerden ne tür katkılar sağladığının ve orkestraların kuruluş amaçlarıyla ne derece örtüştüğünün bir kanıtı olarak gösterilebilir.

5.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Orkestraların konsere hazırlık, prova ve konser süreçlerinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin orkestra şeflerinin görüşleri incelendiğinde; Orkestra bütçe temini, nota

temini, salon temini, orkestraların mevcut sayılarının her eser için yeterli olmaması, Ani gündem ve program değişikliği, konser eserlerinin planlamalarında dinleyici ve eser zorluk dereceleri göz önünde bulundurularak daha detaylı çalışmalar yapılması, misafir solist ve şef için tarih uyumsuzlukları, telif problemleri, orkestra sanatçılarının provadan önce eserleri çalışması, gerekli görüldüğünde grup çalışmalarının yapılması, eserlerin zorluk derecesine göre provaların öngörülen süreden daha fazla uzatılması sonucuna ulaşılmıştır.

Orkestraların konsere hazırlık, prova ve konser süreçlerinde karşılaşılan sorunlara ilişkin orkestra üyelerinin görüşleri incelendiğinde, çoğunluk oranda konser, prova ve konsere hazırlık süreçlerinde kısmen sorunlarla karşılaştıkları sonucu elde edilmiştir.

Gül (2015), “Senfoni Orkestrasının Başarısını Etkileyen Faktörler” konulu yüksek lisans tezinden elde edilen sonuçlar araştırma sonuçları ile benzerlik taşımaktadır. Gül, araştırmasında orkestra üyelerinin sorumlulukları, orkestraların konser sırasında başarılarını etkileyen durumlar, orkestraların yönetim sorumlulukları ve orkestra başarısına yönetimin etkilerini incelemiş, bu inceleme doğrultusunda orkestra üyelerinin bulunduğu koşulların, salonun, salon ısısının, eser zorluklarının ve orkestra sanatçılarının konser eserlerine gereğince ön çalışma yapmasının, eserlerin ve orkestranın dinleyicilerin ilgisini çekecek repertuvarların oluşturulmasının orkestra başarısını etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Ulaşılan sonuçlar, bu araştırma ile paralellik taşımaktadır.

5.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Türkiye’deki orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal katkılarına ilişkin orkestra şeflerinin görüşleri incelendiğinde; Seyircinin müzik dinleme kültürünün oluşması, çok sesli müzik dinleyebilmesi, uluslararası bestecilerle tanışması, enstrümanlar konusunda bilgi sahibi olması, dinledikleri eserler hakkında sanatsal birikimlerinin oluşması, toplumsal zekanın gelişmesi, klasik müzik sevgisini aşılacak ve bölge dışından gelen veya uluslararası ülkemizi ziyaret eden turist misafirlere bölge ve ülke hakkında sanatsal ve kültürel açıdan olumlu bir fikir vermesi sonucuna ulaşılmıştır.

Türkiye’deki orkestraların bulundukları bölgelere eğitsel katkılarına ilişkin orkestra şeflerinin görüşleri incelendiğinde; Orkestraların eğitsel anlamda yetişen genç ve çocuk nüfusu açısından oldukça etkili olduğu, her orkestranın sezon içinde eğitim konserlerini planlamalarına dahil etmeye çalıştığı, çocuklar ve gençlerin müzikal bilinci için bu konserlerin oldukça önemli olduğu, eğitsel konserlerin diğer kurumlarla işbirliği içinde yapılmasının da katkı sağladığı ve Türkiye’deki orkestra konser planlamalarında eğitsel konserlere daha fazla yer ve bütçe temin edilmesi gerektiği sonucu elde edilmiştir.

Türkiye’deki orkestraların bulundukları bölgelerde gerçekleştirdikleri kültürel, sanatsal ve eğitsel konser ve etkinliklere bir dönem boyunca ne ölçüde yer verdiklerine ilişkin orkestra şeflerinin görüşleri incelendiğinde; Tüm konser planlamalarının içerik olarak kültürel, sanatsal ve eğitsel motifler barındırdığı, planlamalarda hepsine eşit sayıda yer verilmeye çalışıldığı, Bu motiflerin orkestraların bulundukları bölgelere göre çerçeve değiştirebileceği, kültürel, sanatsal ve eğitsel içeriklerin dengeli şekilde planlanmasının hem orkestra performansı hem de dinleyici için önem taşıdığı bu kapsamda orkestra şeflerinin eğitsel konserleri yeterli sayıda bulmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Bölgesel bazda ve sayısal olarak incelendiğinde Türkiye’deki Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyeleri bünyesindeki orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarının yeterli olmadığı, konser planlamalarında içeriklerin daha detaylı yapılması gerektiği sonucu elde edilmiştir.

Türkiye’deki Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyeleri bünyesindeki orkestraların kültürel, sanatsal ve eğitsel bağlamda bir misyonlarının olduğu, kuruluş ve etkinlik aşamalarında bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel yönden katkı sağlamanın en önemli görev, sorumluluk ve misyon olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Orkestra üyelerinin, orkestraların kültürel ve sanatsal konserlerinin yeterince yer verilmesine ilişkin görüşleri doğrultusunda ankete katılan orkestra üyelerinin bulundukları orkestralarda, çoğunlukla kültürel ve sanatsal konserlere yer verildiği sonucu elde edilmiştir.

Orkestra üyelerinin, orkestraların eğitsel konserlerinin sayısal yeterliliğine ilişkin görüşleri doğrultusunda ankete katılan orkestra üyelerinin bulundukları orkestralarda, büyük ölçüde eğitsel konserlere yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Orkestra üyelerinin, orkestraların kültürel, sanatsal ve eğitsel bağlamda sorumluluklarının olduğuna ilişkin görüşleri doğrultusunda ankete katılan orkestra üyelerinin yarıdan fazlasının, orkestraların kültürel, sanatsal ve eğitsel bağlamda sorumlulukları olduğu sonucu elde edilmiştir.

Orkestra üyelerinin, orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarına ilişkin ankete katılan orkestra üyelerinin görüşleri doğrultusunda üyelerin büyük çoğunluğunun orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkı sağladıkları sonucu elde edilmiştir.

Şen (2021), “Kültür Politikalarında Sanat Aracısı Olarak Orkestra: İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası Örneği” konulu yüksek lisans tezindeki bulgular araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir. Şen, araştırmasında orkestraların bulundukları şehrin, kültür ve sanatına hizmet ettiği, klasik batı müziği ve milli değerlerini çok sesliliği tanıtmada ve dinleyici ile buluşturarak entelektüel kazanım sağlama konusunda misyonu olduğu sonucuna varmıştır. Ulaşılan bu sonuçlar orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarının yadsınamaz bir görev ve sorumluluk olduğu sonucu ile örtüşmektedir. Her iki çalışmada da orkestraların konser ve etkinlik gerçekleştirmede ana odağının toplumun kültür ve sanat zenginliğine katkı sağlamak, müzikal beğenilerini yukarı taşımak olduğu söylenebilir.

Sönmez’in (2012), “Bir Sosyal Yapılanım Aygıtı Olarak Müzik: İzmir Büyükşehir Belediyesi Kent Orkestrası” adlı yüksek lisans tezinden elde ettiği bulgular araştırma ile benzerlik göstermektedir. Sönmez, araştırmasında orkestranın şehir halkını “çağdaşlaştırma” ve “modernleştirme” misyonunun olduğunu, böylece “kentli” insan kimliğini ortaya çıkartmayı amaçlayan bir politikaya hizmet ettiği sonucuna ulaşmıştır. Sonuçlar bu araştırma ile kısmen benzerlik taşımaktadır.

Demirbatır (2006), “Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrasının Bursa’nın Sanatsal-Kültürel Yaşamına Katkıları” konulu makalesi, bu araştırma ile benzerlik taşımaktadır. Demirbatır, makalesinde Bursa’daki orkestranın, Bursa halkını klasik müzikle tanıştırdığı, halka dünyaca ünlü solistler ve eserleri tanıttığı, şehrin kültürel-sanatsal yaşamında çok büyük rol üstlendiği ve Bursa’yı sanatsal anlamda tüm dünyada temsil ederek Türkiye’nin çağdaş kimliğinin tanıtılması konusunda gurur kaynağı oluşturduğu sonucuna ulaşmıştır. Demirbatır’ın makalesindeki bulgular bu çalışmadaki elde edilen orkestraların bulundukları bölgelerdeki kültürel, sosyal ve

eğitsel misyonlarını, toplumsal etki ve katkılarına dair sonuçlar ile oldukça benzerlik göstermektedir.

5.2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilere yer verilmiştir;

- Türkiye’deki Kültür Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyeleri bünyesindeki orkestraların sayısı arttırılabilir, bölgesel olarak orkestranın olmadığı yerlere orkestra turneleri düzenlenebilir veya orkestra kurulumu gerçekleştirilebilir,
- Orkestraların eğitim konserlerinin sayısını arttırabilir, açıklamalı orkestra konserleri ile toplumun sanata, müziğe ve çoksesliliğe olan ilgisi geliştirilebilir hem çocuklara hem de geleceğin yetişkinlerine müzik kültürünün aşılması sağlanabilir,
- Mevcut orkestraların kadro sayıları genişletilebilir, böylece büyük eserlerin de seslendirilebilmesi ve dinleyiciye aktarılabilme imkânı sunulabilir,
- Orkestraların dönemlik konser ve etkinlik planlamalarında orkestra üyelerinin görüş, düşünce ve önerilerine daha sık yer verilebilir, planlamalar ortak görüşler doğrultusunda yapılandırılabilir,
- Orkestra ve çoksesliliğe yönelik festivallerin sayısı arttırılabilir, üniversiteler ve diğer kurumlarla iş birlikleri yapılabilir,
- Orkestraların konser verdikleri salon, kulisler, sahne şartları, salonların akustik düzenlemeleri ve kullanılan her türlü mekân ve materyallerin kalitesi iyileştirilebilir, bu sayede gerek orkestra sanatçılarının gerek dinleyicilerin konfor düzeyleri arttırılabilir,
- Araştırma bulgularından elde edilen veriler ışığında son yıllardaki konser dinleyici sayılarındaki azalmanın önüne geçmek amaçlı etkinlik içeriklerinin düzenlenmesi ve toplumsal beğeni unsurları kapsamında kültürel motiflerin yer aldığı konserlere orkestralar tarafından daha çok yer verilebilir ve bu tür konserlerin sayıları arttırılabilir,

- Orkestraların bulundukları bölgelere kültürel, sanatsal ve eğitsel katkılarının incelendiği bu ve benzer çalışmaların sayıları arttırılabilir, orkestralar, eğitim kurumları ve bilimsel araştırma merkezlerince benzer çalışmalar desteklenebilir.

KAYNAKÇA

- Akkaya, E. (2012). *Orkestral viyola repertuarı için çalışma kılavuzu* (Tez No. 303781) [Sanatta Yeterlik Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=EEdQgIdFRxX5NbvVau-AgJ3f6ZvC9h538Z-MLaTR0frkmjaENQoVRoN9ZZO_oLx
- Aktüze, İ. (2010). *Müziği anlamak ansiklopedik müzik sözlüğü*. Pan Yayıncılık.
- Albayrak, B. ve Sağlam, A. (2007). Bursa’da müzik öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan öğrencilerin bursa bölge devlet senfoni orkestrasının sanatsal ve akademik etkinliklerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 183-205. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/trakyasobed/issue/30231/326466>
- Ali, F. (2017). *Müzik ve müziğimizin sorunları*. Yapı Kredi Yayınları.
- Antep, E. (2017). *Cumhurbaşkanlığı senfoni orkestrası: çoksesliliğin belgesel tarihi*. Elma Yayınevi.
- Arıkan, Z. (1999). Halkevlerinin kuruluşu ve tarihsel işlevi. *Atatürk Yolu Dergisi*, 6(23).
- Aslan, G. (2022). *Türkiye'nin çok sesli müzik tarihinde senfoni orkestralarının yeri ve önemi (1826-1975 dönemi)*, (Tez No. 741205) [Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=sELqhxTlFGAjsbjOuuiyCH-lPkNQTo2ZueFZPbCz4mMe5lHhQRzAGduX_SNDMgAz
- Attali, J. (2005). *Gürültüden müziğe*. Ayrıntı Yayınları.
- Ayday, N. (2008). *Türkiye'nin üç büyük şehrindeki T.C. kültür bakanlığı senfoni orkestraları tarafından en çok seslendirilen Türk eserleri* (Tez No. 220914) [Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=Z0vbSUgrhM9fXoGkRe6Q0Ep-wY7crwJyqETipvqblHe_ASEBNXHJ3f0Ab9Ciy7c

- Behrman, S. (2009). From revolution to irrelevance: how classical music lost its audience. *International Socialism Journal*, 121.
- Berrak, B. (2008). *Vurmalı çalgıların senfonik müzikteki yeri* (Tez No. 262201) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=ZeTyprYuef2HkaF3xt4wYl9o7B-9Y-pgbh-pI4gznC5zkXNcwT_eG46VfQpF14M_
- Brown. A. P. (2008). A review of the literature on case study research. *Canadian Journal for New Scholars in Education*, 1(1), 1-13. <https://journalhosting.ucalgary.ca/index.php/cjnse/article/view/30395>
- Bulca, Y., Saçlı, F., Kangalgil, M. ve Demirhan, G. (2012). Beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmen yetiştirme programına ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 37(165), 81-92. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/1002/409>
- Collingwood, R. G. (2021). *Sanatın ilkeleri* (F. Can, Çev.). İnsan Yayınları.
- Cottrell, S.J. (2003). The future of the orchestra. (C. Lawson, Ed). *The Cambridge Companion To The Orchestra*, Cambridge University Press, 251-264. doi:10.1017/CCOL9780521806589.016
- Cömert, A. (2022). *Erken 20. yüzyıl orkestra müziğinde tınısal ve ritimsel orkestralama stilleri* (Tez No. 735585) [Sanatta Yeterlik Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=kScA8XnrRb0WogX-qPGFklBUAezYoMH3GBTUPCDW0SRpEn3gYhUpvRM_nbmT3_rK
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd edition). California: Sage Publication.
- Çakar, D. (2017). Senfonik orkestrada yer alan bakır üflemeli çalgılarda doğuşkanlar, valf sistemleri ve pozisyonlar. *Sahne ve Müzik Eğitim- Araştırma e Dergisi*, (5), 228-273. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/327981>
- Dalgıç, B. (2022). *Konser salonlarının mimari tasarım ilkelerinin ele alınması: Atatürk kültür merkezi cumhurbaşkanlığı senfoni orkestrası konser salonu örneği* (Tez No. 758661) [Yüksek Lisans Tezi, KTO Karatay Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=RSTBl6RWK25OBMIKtIgYYYpxaTxxYkaF5N_cp1faYwwOVSE7zg3Dh43xCg3j5LNe

- Dellaloğlu, B. F. (2007). *Frankfurt okulunda sanat ve toplum*. Say Yayıncılık.
- Demirbatır, E. (2006). Bursa bölge devlet senfoni orkestrasının Bursa'nın sanatsal kültürel yaşamına katkıları. *U.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 71-88. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uefad/issue/16683/173359>
- Doğan, B. (2007). *Örgüt kültürü*. Beta Yayınları.
- Erkek, A. (2019). *Cumhurbaşkanlığı senfoni orkestrası 1980-2018 yılları arası konser programlarının incelenmesi* (Tez No. 602066) [Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi] YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=aEzj_IdWAsjiSAfK3qwrBiFIIGl2ev0ETFLaoOd2fOxHBI2lVkaALOjy0FH1EoqaW
- Fichter, J. (2009). *Sosyoloji nedir?* (N. Çelebi, Çev.). Anı Yayıncılık.
- Goldin, C. & Rouse, C. (2000). Orchestrating impartiality: the impact of “blind” auditions on female musicians. *American Economic Review*, 90(4), 715-741. doi:10.1257/aer.90.4.715
- Gök, M. (2019). *Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda orkestra/oda müziği eğitim sürecinin öğretim elemanları görüşleri doğrultusunda incelenmesi* (Tez No. 617181) [Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=4J_FzTwlrMCH4qBR0pXPH3ZPoE2_mMDBi2xhKpfFa8qUFjHcHzAvDOMkjhMH3qCT
- Gül, A. C. (2015). *Senfoni orkestrasının başarısını etkileyen faktörler* (Tez No. 385451) [Sanatta Yeterlik Tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=sY7m19PfcL6F1NUw-cr80Ax2V3mVGe9y82W2oNwDF6O6qcDjdyBUssO4bazzw831>
- Gülsu, S. (2022). *Türk Deniz Kuvvetleri Komutanlığına Bağlı Askeri Bandoların Kültürel ve Eğitsel Katkıları*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, MSKÜ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=sELqxtlIFGAjsbjOuuiyCKgMgPdnPkULsBjVoYE2y02Mt7EjjqJlp8PlBPfkcZwB>

- Günay, E. (2006). *Müzik sosyolojisi sosyolojiden müzik kültürüne bir bakış*. Bağlam Yayıncılık.
- Güvendik, E. (2020). *Gender and professional achievement: Turkish women conductors in classical music orchestras* (Tez No. 605905) [Master's Thesis, Middle East Technical University]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=aEzj_IdWAsjiSAfK3qwrBtR4u61SGZ7OeBB3ep2DtU0eFVEtCgFz7edETfv0vkGn
- Hannon, E. E. & Trainor, L. J. (2007). Music acquisition: effects of enculturation and formal training on development. *Trends in Cognitive Sciences*, 11(11), 466-472. <https://doi.org/10.1016/j.tics.2007.08.008>
- Hofstede, G. (1993). Cultural constraints in management theories. *Academy of Management Perspectives*, 7(1), 81-94. <https://doi.org/10.5465/ame.1993.9409142061>
- İlyasoğlu, E. (1999). *Zaman içinde müzik*. Yapı Kredi Yayınları.
- Johnson, R. B. & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33(7), 14-26.
- Karlı, M. (2010). *Eğitim bilimine giriş*. Pegem Akademi.
- Kavrayıcı, C. (2019). “Öğretmenlerin mesleki kimlik algıları ve örgütsel bağımlılıkları arasındaki ilişki” (Tez No. 544087) [Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=T1mWGp9MngYYkCSgiJvtVpI-wBhVecnZvVfm71jy2gRSNb9xeHPfsCyLtzyI7VtB>
- Kılıçarslan, A. E. (2010). *Türkiye'de senfonik orkestralarda görev yapan başkemannın Türk müzik kültürü içindeki yeri* (Tez No. 311055) [Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=RYan9_S-Z7Eir3xdWGXBiFZpVu5KhGXnhGvBYjezqvRzqxGQDKf1ej6oNLCv0KpZ
- Kottak C. P. (2008). *Antropoloji: insan çeşitliliğine bir bakış* (S. N. Altuntek ve B. A. Şafak, Çev.). Ütopya Yayınevi.

- Leylum, O. Ş., Odabaşı, H. F. ve Yurdakul, I. K. (2017). Eğitim ortamlarında durum çalışmasının önemi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 369-385. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/enad/issue/32382/360180>
- Luo, M. & Tebbutt, J. (2019). From cultural revolution to cultural consumption: forming a contemporary identity through shanghai symphony orchestra. *Continuum*, 33(3), 351-368. <https://doi.org/10.1080/10304312.2019.1587741>
- Michels, U. ve Vogel, G. (2013). *Müzik atlası* (S. Uçar, Çev.). Alfa Yayıncılık.
- Möhsünoğlu, A. (2017). Bilkent senfoni orkestrasının Türkiye'nin müzik hayatındaki rolü. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(4), 2036-2045. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/379326>
- Möhsünoğlu, A. (2018). *Bilkent senfoni orkestrasının türkiye müzik hayatındaki rolü*. Kültür Ajans Yayınları.
- Nişancı, Z. N. (2012). Toplumsal kültür-örgüt kültürü ilişkisi ve yönetim üzerine yansımaları. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1279-1293. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/buyasambid/issue/29824/320974>
- Onwuegbuzie, A. J. & Leech, N. L. (2005). On becoming a pragmatic researcher: The importance of combining quantitative and qualitative research methodologies. *International Journal of Social Research Methodology*, 8(5), 375-387.
- Orazio, D., Frattoni, G. & Garai, M. (2020). Enhancing the strength of symphonic orchestra in an opera house. *Applied Acoustics*, 170(15). <https://doi.org/10.1016/j.apacoust.2020.107532>
- Özçetin, Z. (2011). Cumhurbaşkanlığı senfoni orkestrası binası iyileştirme projesinin işlevsel ve estetik açıdan irdelenmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy Engineering Sciences*, 6(4), 915-930. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/nwsaeng/issue/19856/212675>
- Özkişi, Z. G. (2013). Women composer question: gender roles and judgments regarding women's creativity. *Journal of Turkish Studies*, 8(3), 449-470. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.4040>

- Pompe, J. & Tamburri, L. (2022). The symphony orchestra in the time of covid-19: will american orchestras rise from the ashes? *Cultural Trends*, 32(1), 35-51. <https://doi.org/10.1080/09548963.2022.2044266>
- Quennerstedt, M. (2019). Physical education and the art of teaching: transformative learning and teaching in physical education and sports pedagogy. *Sport, Education and Society*, 24(6), 611-623. <https://doi.org/10.1080/13573322.2019.1574731>
- Ravet, H. (2003). Feminine professionalization and feminization of a profession: musical performers. *Travail, genre et sociétés* 9(1), 173-195 <https://doi.org/10.3917/tgs.009.0173>
- Say, A. (2000). *Müzik tarihi*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Say, A. (2005). *Müzik ansiklopedisi* (Cilt 2). Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Say, A. (2019). *Müziğin kitabı*. Işık Yayınları.
- Sergeant, D. C. & Himonides, E. (2019). Orchestrated sex: the representation of male and female musicians in world-class symphony orchestras. *Frontiers in Psychology*, 10. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01760>
- Sevginer, N. (2019). *Popüler kültür, müzik ve toplumsal farklılaşma: Eskişehir'deki senfonik müzik dinleyicileri üzerine bir araştırma* (Tez No. 612829) [Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=4J_FzTwlrMCH4qBR OpXPHw7WWwAi6vMWR4GosX8phfDEIyBwo3QRlnQjGl3Hsm-v
- Sönmez, Y. O. (2012). *Bir sosyal yapılanım aygıtı olarak müzik: İzmir büyükşehir belediyesi kent orkestrası* (Tez No. 328067) [Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=rcbWnuqW6HxCZ_98 ARapgrBW1x2g1QrqNCU66PbTOMNhH_N9jo94QUQpoVqxyqIP
- Şahin, K. (2011). Kültürel yozlaşmaya neden olan bir unsur olarak televizyon. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 243-278. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kusbd/issue/19374/205539>
- Şen, E. (2021). *Kültür politikalarında sanat aracısı olarak orkestra İstanbul devlet senfoni orkestrası örneği* (Tez No. 656723) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul

- Teknik Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=wf-FPgY-5qjHEzEoOgvMsw5o1cqSt2kUvdznZ6g21XiwYHsAqIYwTC6jvXXMibZ8>
- Tashakkori, A. & Creswell, J. W. (2007). Editorial: exploring the nature of research questions in mixed methods research. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(3), 207–211. <https://doi.org/10.1177/1558689807302814>
- Taşdemir, T. & Şen, E. (2021). İstanbul devlet senfoni orkestrasının konser programlarının, repertuvar, konser yerleri ve şefleri bakımından incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 7(2), 151-165. <https://doi.org/10.22252/ijca.1023456>
- Taşpınar, M. (2005). *Kuramdan uygulamaya öğretim yöntemleri*. Ankara Üniversitesi Kitabevi.
- Tolstoy, L. N. (2017). *Sanat Nedir?* (K. Yıldırım, Çev.). İlgı Kültür Sanat Yayınları.
- Toprak, G. (2010). *Türkiye'nin müzik kültürlerinde devlet orkestralarının yeri: İstanbul devlet senfoni orkestrası örneği* (Tez No. 262360) [Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=ZeTyprYuef2HkaF3xt4wYiUtcFME3G_8uPjaa9TpVjMeKXbeYm8J6FLCnmDkKx6H
- Toprak, G. ve Tansuğ, F. (2018). İstanbul devlet senfoni orkestrasında “orkestracı” olma sürecine ilişkin bir inceleme. *İdil Dergisi*, 7(46), 743-755. <https://www.idildergisi.com/makale/pdf/1526823970.pdf>
- Ulusavaş, M. (2007). *Eğitim bilimine giriş*. Cey-Han Ofset.
- Varış, Y. A. (2007). *Eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dalları orkestra ve yönetimi dersi öğretim sürecinin betimlenmesi ve değerlendirilmesi* (Tez No. 211663) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=wBmNpkQC9Nhi90NLW7E7-bqg2PcfVDJSD1MMDXfnBYcWDmLkQH4L39JaA4chPMQ5>
- Varış, Y. A. (2016). Orkestra/oda müziği dersinin müzik öğretmeni yetiştirme sürecindeki yeri ve önemi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(İpekyolu Özel Sayısı), 2504-2520.
- Williams, R. (1993). *Kültür* (S. Aydın, Çev.). İmge Yayınları.

- Yarkın, N. (2019). *Geleneksel Türk müziği enstrümanlarının konçertino kullanımlarıyla, konçerto grosso türünde eser çalışması* (Tez No. 569682) [Sanatta Yeterlilik Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=FgmKGchPKo23qQqBeqzVZjNb7pfJTDXuM8KjW4jvUQQYMpl6G-w3QUMn9gFc3DPR>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı.). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, E. (2000). Dönemleri ve bestecileriyle klasik müziğin gelişim süreci. *Sanat Dergisi*, 0(2), 67-78. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunigsfd/issue/2590/33319>
- Yöndem, Ö. (2005). *Orkestra şefinin eğitimcilik yönü ve orkestra psikolojisi üzerindeki etkileri* (Tez No. 188039) [Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=-L8ilcwn9ZRRc_YMKxXW1i3ZSJcAZhdu-oCvvKfk8OLi1cwt_Zmp1mtKoLlv58W-
- Yöndem, Ö. (2006). Orkestra ve orkestra şefliğinin tarihsel gelişimi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 145-151. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/trakyasobed/issue/30234/326525>
- Zhou, J. (2021). Difficulties and opportunities faced by the development of university symphony orchestra. *International Journal of Social Sciences in Universities*, 4(3), 198-199.

EKLER

Ek 1. Etik Kurul İzni

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞER BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU - 1 KARARI

Protokol No : 220002

Karar No : 4

Araştırma Yürütücüsü	Yüksek Lisans Öğrencisi DİĞDEM GÜVENÇ
Kurumu/Birimi	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ / EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Araştırmanın Başlığı	Türkiyedeki Orkestraların Bulundukları Bölgelere Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Katkılarının İncelenmesi
Başvuru Formunun Etik Kurula Geldiği Tarih	03.01.2022
Başvuru Formunun Etik Kurulda İncelendiği Tarih	03.01.2022
Karar Tarihi	06.01.2022

KARAR: UYGUNDUR

AÇIKLAMA :Beyan edilen veri formlarının dışına çıkılmaması şartıyla araştırmanın uygulanabilirliği konusunda bilimsel araştırmalar etiği açısından bir sakınca yoktur.

Prof. Dr. Vural HOŞGÖRÜR
Başkan

Prof.Dr. Aylin Çiğdem KÖNE
Üye

Doç.Dr. Aytekin FIRAT
Üye

Doç.Dr. Burçak BOZYAMAN
Üye

Doç.Dr. Emine ÇİL
Üye

Doç.Dr. Aydan BEKAR
Üye

Doç.Dr. Ali Gürel GÖKSEL
Üye

Doç.Dr. Öner ÇELİKALELİ
Üye

Bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama adresi <https://etikkurulbasvuru.mu.edu.tr/dogrulama/LVRY7734>

Ek 2. Orkestra Şefleri Görüşme Formu

AÇIKLAMA

Bu görüşme formu, “Türkiye’deki Orkestraların Bulundukları Bölgelere Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Katkılarının İncelenmesi” konulu yüksek lisans tezi için gerekli olan verilerinin bir kısmının toplanması ve bu bağlamda tespit edilmek istenilen kriterlerin saptanması amacı ile hazırlanmıştır. Araştırma, Kültür Bakanlığı ve Belediyelere bağlı Türkiye’nin farklı bölgelerinde yer alan Orkestralar ile sınırlandırılmıştır.

Görüşme sonucu elde edilecek bilgiler sadece bu araştırma kapsamında kullanılacak olup, görüşmecilere ait kişisel bilgiler araştırmacı tarafından gizli tutulacak, araştırma verilerinde kişisel bilgilere kesinlikle yer verilmeyecektir. Türkiye’deki Kültür Bakanlığı ve Belediye bünyesinde yer alan orkestralar üzerine az sayıda bilimsel çalışmaların yapılması ve ilgili literatürde bu alanda sınırlı sayıdaki araştırmanın olması sebepleriyle adı geçen araştırmanın önemi bir kat daha artmaktadır. Araştırmaya katkılarınız ve veri sağlamadaki içtenlikleriniz için teşekkür ederim. Saygılarımla

Araştırmacı:

İletişim:

Gsm:

Email:

**Türkiye’deki Orkestraların Bulundukları Bölgelere
Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Katkılarının İncelenmesi**

ORKESTRA ŞEFİ VE ŞEF YARDIMCILARI GÖRÜŞME SORULARI

Kişisel Bilgiler;

1.Cinsiyetiniz?

Kadın () Erkek ()

2. Eğitim Durumunuz?

Lisans () Y.Lisans () Doktora ()

3. Branşınız?

Yaylı Çalgılar (lütfen belirtiniz).....

Üflemeli Çalgılar (lütfen belirtiniz).....

Vurmalı Çalgılar (lütfen belirtiniz).....

Tuşlu Çalgılar (lütfen belirtiniz).....

4. Orkestra Şefi olarak mesleki hizmet yılınız?

1-3 yıl() 4-6 yıl() 7-9 yıl() 10-12 yıl() 13 yıl ve üzeri()

ORKESTRA ŞEFLİĞİ VE MESLEKİ DENEYİME İLİŞKİN GÖRÜŞME SORULARI

1. Müziğe kaç yaşında başladınız?

.....
.....
.....

2. Orkestra şefinin görev ve sorumlulukları nelerdir?

.....
.....
.....

3. Orkestra şefinin görev ve sorumlulukları sizce orkestralar arasında farklılık göstermekte midir?

.....
.....
.....

4. Sizce ideal bir orkestra şefi nasıl olmalıdır?

.....

.....

5. Orkestra şefliği üzerine aldığınız eğitimler nelerdir?

.....

.....

6. Sizce Türkiye’de profesyonel şeflik eğitimi veren okullar yeterlimidir? Bu konudaki görüş ve önerileriniz nelerdir?

.....

.....

ORKESTRALARIN KONSER PLANLAMA AŞAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞME SORULARI

7.Türkiye’deki Orkestralar sizce yeterli sayıdadır?

.....

.....

8.Orkestralarda bir dönemlik konser planlaması nasıl gerçekleştirilmektedir? Planlama aşamalarını kısaca anlatırmısınız?

.....

.....

9.Orkestraların dönemlik konser planlamalarında ve oluşumunda kimler yer almaktadır?

.....

.....

10.Orkestraların dönemlik konser planlamalarında orkestra temsilcileri ve grup şefleri ile işbirliği yapıyor musunuz? İşbirliği yapılmasının gerekliliğine inanıyor musunuz?

.....

.....

11. Dönemlik konserleri planlama aşamalarında sorunlarla karşılaşıyor musunuz?

.....

.....

12. Dönemlik konser planlamasında kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapıyor musunuz? İşbirliğinin olması gerekliliğine inanıyor musunuz?

.....

.....

.....

13. Bir dönem boyunca ortalama kaç konser gerçekleştiriyorsunuz? Yıl içinde planlanan konserler sizce ne ölçüde yeterlidir?

.....

.....

.....

14. Orkestranın konserlere hazırlık süreci aşamaları hakkında bilgi verir misiniz? Bu çalışma süreci konserler arasında farklılık gösterebilir mi?

.....

.....

.....

15. Sizce orkestra şefinin konser hazırlık çalışmalarında orkestraya dokunuşları nelerdir?

.....

.....

.....

ORKESTRALARIN KÜLTÜREL, SANATSAL VE EĞİTSEL KATKILARINA İLİŞKİN GÖRÜŞME SORULARI

16. Şefliğini üstlendiğiniz orkestranızın bulunduğu bölgeye **kültürel** ve **sanatsal** yönden katkılarını kısaca anlatırmısınız?

.....

.....

.....

17. Şefliğini üstlendiğiniz orkestranızın bulunduğu bölgeye **eğitsel** yönden katkılarını kısaca anlatırmısınız?

.....

.....

.....

18. Gerçekleştirdiğiniz konser ve etkinlikler kapsamında bir dönemde **kültürel**, **sanatsal** ve **eğitsel** konserlere ne ölçüde yer veriyorsunuz?

.....

.....

.....

19. Sizce orkestraların bulundukları bölgelere **kültürel, sanatsal ve eğitsel** yönden katkıları yeterlimidir? Bu konuda farklı görüş ve önerileriniz nelerdir?

.....

.....

.....

20. Sanat yaşamınız boyunca gerçekleştirdiğiniz konserler içerisinde sizce **kültürel, sanatsal ve eğitsel** yönden toplumsal katkı sağladığını düşündüğünüz proje/konser/festival vb. etkinlikleriniz neler oldu?

.....

.....

.....

21. Sizce Orkestraların **kültürel, sanatsal ve eğitsel** boyutta bir misyonu var mıdır ? Bu misyon bağlamındaki sorumlulukları nelerdir?

.....

.....

.....

22. Orkestraların **Eğitsel** konserleri hakkında düşünceleriniz nelerdir ? Bu konuda farklı önerileriniz var mı ?

.....

.....

.....

23. Orkestraların bulundukları bölgelere **kültürel, sanatsal ve eğitsel** katkılarına ilişkin eklemek istedikleriniz nelerdir?

.....

.....

.....

Araştırmaya değerli katkılarınız, düşünceleriniz görüş ve önerileriniz için teşekkür ederim.

Ek 3. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası İzin Yazısı

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü
Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Müdürlüğü

Sayı : E-83351478-929-3212944
Konu : İzin İşleri(Diğdem GÜVENÇ)

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 07.11.2022 tarihli ve E-28677689-302.08-501794 sayılı yazınız.

Rektörlüğünüzden alınan ve Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı 2043130002 numaralı öğrenciniz Diğdem GÜVENÇ'in, "Türkiye'deki Orkestraların Bulundukları Bölgelere Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Katkılarının İncelenmesi" başlıklı tez çalışması kapsamında, Orkestramızda görev yapan orkestra şefleri, şef yardımcıları ve orkestra üyeleriyle görüşme yapmak talebinizi içeren ilgi yazınız ve ekleri incelenmiştir.

Konu Yönetim Kurulumuzca görüşülerek uygun görülmüştür.
Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Sibel AYHAN BAYER
Müdür

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: 87983284-A5E1-4EFC-ADDE-57B43011911E Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ktb-ebys>
Talatpaşa Bulvarı No:38 Opera /ANKARA
Web Sitesi: www.cso.gov.tr Bilgi için: Mustafa AKÇAKAYA
e-posta: cso@kultur.gov.tr Tel:(312) 3091343 Faks: (312) 3117548 Büro Personeli
KEP Adresi : kulturveturizmbakanligi@hs01.kep.tr

Türkiye

Ek 4. Adana Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası İzin Yazısı

TC
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü
Adana Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası Müdürlüğü

Sayı : 83988477-100[100]-3397427

18.01.2023

Konu : İzin İşleri " Diğdem GÜVENÇ "

Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi: 07.11.2022 501794 sayılı yazınız hk.

İlgi sayılı yazınız ile Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anadolun
Dah. Müzik Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı 2043130002 numaralı öğrencisi Diğdem
GÜVENÇ'm," Türkiye'deki Orkestralarınbulundukları Bölgelere Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel
Katkılarının İncelenmesi" başlıklı tez çalışması kapsamında 2022-2023 Eğitim-Öğretim Yılı Güz ve
Bahar Yarıyıllarında orkestra şefleri,şef yardımcıları ve orkestra üyelerine ilgi ölçekleri uygulayabilmesi
için izin istediğiniz, dijital ortamda olmak kaydıyla uygun görülmüştür.

Bilgilerinize rica ederim.

Serdar BAKIRFİZİN
Orkestra Müdür V

Doğrulama Kodu: 69DB74AF-BCTC-4BCD-9156-17E07575E078
Adana Büyükşehir Belediyesi Komar Sokutu Atatürk Cad. No 1/1 01120
Sevtem/Adana
Tel : 0 322 453 68 74 Faks: 0 322 458 25 99
Web : www.cdso.gov.tr
E-TP Adresi : kulturveturizm.bakanligi@tp01.kcp.tr

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/kltstrys>
Bilgi için Kader ÖZKAN
Müdür

(Handwritten signature)

Ek 5. İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası İzin Yazısı

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü
İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası Müdürlüğü

Sayı : E-44336001-929-3234074

Konu : İzin İşleri

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 07.11.2022 tarihli ve E-28677689-302.08-501794 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Diğdem Güvenç'in, "Türkiye'deki Orkestraların Bulundukları Bölgelere Kültürel , Sanatsal ve Eğitsel Katkılarının İncelenmesi " başlıklı tez projesini Orkestramız üyeleri ile yürütebilmek için çalışmalar yapması uygun bulunmuştur.
Bilgilerinize ar rica ederim.

Nurgül AKTAŞ
Orkestra Müdürü

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: B96B7335-AE63-4C1C-8406-235953816011 Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ktb-ebys>
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ-Gümüşsuyu Mh. Mete cd.Taksim-Beyoğlu-İSTANBUL Bilgi için: Arzu ALTINOK
KEP Adresi : kulturveturizmbakanligi@hs01.kep.tr Memur

Türkiye

Ek 6. Antalya Devlet Senfoni Orkestrası İzin Yazısı

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü
Antalya Devlet Senfoni Orkestrası Müdürlüğü

Sayı : E-64745169-900[900]-3218986

Konu : Personel İşleri

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 07.11.2022 tarihli ve E-28677689-302.08-501794 sayılı yazısı.

Rektörlüğünüzden alınan Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı 2043130002 numaralı öğrencisi Didem GÜVENÇ'in "Türkiyedeki Orkestraların Bulundukları Bölgelere Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Katkılarının İncelenmesi" başlıklı tez çalışması kapsamında Orkestramızda görev yapan Orkestra şefleri, şef yardımcıları ve orkestra üyeleriyle görüşme yapmak talebinizi içeren ilgi yazınız ve ekleri incelenmiştir.

Konu Yönetim Kurulumuzca görüşülerek uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Uğur DENİZ
Müdür V.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: A4DCF558-4792-4FAF-A69F-7EC4A9BAEF53 Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ktb-ebys>
Sakıp Sabancı Bulvarı Atatürk Kültür Parkı Antalya Kültür Merkezi 07030 Antalya Bilgi için: Emel CANDAN
Telefon: (242) 238 52 33 YÖNDEM
E-Posta: info@antalyasenfoni.gov.tr Elektronik Ağ: www.antalyasenfoni.gov.tr İşçi
KEP Adresi : kulturveturizmbakanligi@hs01.kep.tr Telefon No: (242) 238 52 33

Türkiye

Ek 7. Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası İzin Yazısı

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü
Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası Müdürlüğü

Sayı : E-71711915-929-3249196

Konu : İzin İşleri

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 02.12.2022 tarih ve 3212944 sayılı yazınız.

Rektörlüğünüzden alınan ve Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı 2043130002 numaralı öğrenciniz Diğdem GÜVENÇ'in, "Türkiye'deki Orkestraların Bulundukları Bölgelere Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Katkılarının İncelenmesi" başlıklı tez çalışması kapsamında, Orkestramızda görev yapan orkestra şefleri, şef yardımcıları ve orkestra üyeleriyle görüşme yapmak talebinizi içeren ilgi yazınız ve ekleri incelenmiştir.

Konu Yönetim Kurulumuzca görüşülerek uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Umut ÇANAKÇI
Orkestra Müdürü

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: 005D62B6-5D90-4004-8DF6-FD0D7167A7B8 Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ktb-ebys>
Alacamescid Mah. A.V.P. Devlet Tiyatrosu Binası No. 40 Kat:3 Heykel / BURSA Bilgi için: Seval ŞANLI
Telefon: 0 (224) 225 59 70 Faks: (0224) 225 59 72 İşçi
E-posta: info@bursasenfoni.gov.tr Elektronik Ağ: www.bursasenfoni.gov.tr
KEP Adresi : kulturveturizmbakanligi@hs01.kep.tr

Ek 8. İzmir Devlet Senfoni Orkestrası İzin Yazısı

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü
İzmir Devlet Senfoni Orkestrası Müdürlüğü

Sayı : E-78387036-929-3255037
Konu : İzin İşleri (Diğdem GÜVENÇ)

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 07.11.2022 tarihli ve E-28677689-302.08-501794 sayılı yazısı.

Rektörlüğü'nüzden alınan ve Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı 2043130002 numaralı öğrencisi Diğdem GÜVENÇ'in, "Türkiyedeki Orkestraların Bulundukları Bölgelere Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Katkılarının İncelenmesi" başlıklı tez çalışması kapsamında, Orkestramızda görev yapan orkestra şefleri, şef yardımcıları ve orkestra üyeleriyle görüşme yapmak talebinizi içeren ilgi yazınız ve ekleri incelenmiştir.

Konu Yönetim Kurulumuzca görüşülerek uygun görülmüştür.
Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Jale Özge TANRIVER
Müdür

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: 87350A89-3A0B-40CE-80FE-348178B2D4D3 Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ktb-ebys>
Mehmet Ali Akman Mah. Mithatpaşa Cad.No:1087 Konak/İZMİR
Tel:0232 463 06 85 Faks:0232 463 0683 Bilgi için:İlksen YENİYOL V.H.K.I.
E-Posta:izmirsenfoni@gmail.com web:www.izmirsenfoni.gov.tr
KEP Adresi : kulturveturizmbakanligi@hs01.kep.tr

Türkiye

Ek 9. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası

T.C.
ESKİŞEHİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı

Sayı : E-87061718-902.99-85622
Konu : Diğdem GÜVENÇ

25.11.2022

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 07.11.2022 tarihli ve E-28677689-302.08-501794 sayılı yazı.

İlgi yazınız ile Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı 2043130002 numaralı öğrencisi Diğdem GÜVENÇ'in, "Türkiyedeki Orkestraların Bulundukları Bölgelere Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Katkılarının İncelenmesi" başlıklı tez çalışması kapsamında 2022-2023 Eğitim-Öğretim Yılı Güz ve Bahar Yarıyıllarında orkestra şefleri, şef yardımcıları ve orkestra üyelerine ilgi ölçekleri uygulayabilmesi için izin istediğiniz; Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığımıza bağlı Senfoni Orkestrası Şube Müdürlüğümüz tarafından dijital ortamda olmak kaydıyla uygun görülmüştür.

Bilgilerinize rica ederim.

Senem EKİNCİ
Büyükşehir Belediye Başkanı a.
Genel Sekreter Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: J2115n-p4wD+b-PhLmLn-br3fPt-eNnRe1fX Doğrulama Linki: <https://www.turkiye.gov.tr/icerleri-belediye-ehya>

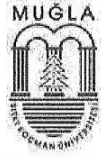
Kurtuluş Mahallesi Cumhuriyet Bulvarı No:104 Odunpazarı / Eskişehir
Telefon No: 2222220038 Faks No: (222)221 07 40
e-Posta: info@eskisehir.bel.tr İnternet Adresi: <http://www.eskisehir.bel.tr>
Kep Adresi: eskisehirbuyuksehirbelediyesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Nürşen ERGÜN
Memur
Telefon No:1803

1

Ek 10. Muğla Büyükşehir Belediyesi Orkestrası

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-59763365-044-409849
Konu : İzin İşleri

05.04.2022

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

İlgi : ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI'nın 04.04.2022 tarihli ve E-28677689-044-409052 sayılı yazısı

Anabilim Dalınız, Müzik Eğitimi tezli yüksek lisans programı öğrencisi Diğdem GÜVENÇ "Türkiyedeki Orkestraların Bulundukları Bölgelere Kültürel, Sanatsal ve Eğitsel Katkılarının İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında ölçeklerini uygulama talebinin, Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığınca uygun görüldüğüne dair, Üniversitemiz Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının yazısı ve ekleri ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Sabri SİDEKLİ
Enstitü Müdürü

Ek:
1- İlgi Yazı
2- ek 1

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 5AZZMY-ILLBWG

Belge Doğrulama Adresi: <https://ebds.mu.edu.tr>

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ali Koçman Kültür Sanat
Sitesi Kat:1 48000 Kötekli / MUĞLA
Telefon No: (0252) 211-3091 / Faks No: (0252) 211-3095
e-Posta: ens-egt@mu.edu.tr İnternet Adresi: <http://www.egitimbilimleri.mu.edu.tr>
Kep Adresi: muglaskuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Erol KÖSTEL
Memur
Telefon No: null

